

ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ

**χωροταξίας, πολεοδομίας
& περιφερειακής ανάπτυξης**

12

Επιστημονικά Θέματα

Η μεταρρύθμιση του συστήματος για τον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό

Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό

Σχέδιο νόμου για τα δασικά οικοσυστήματα

Απόψεις

Διεθνείς και εθνικές διαστάσεις των σπουδών πολεοδομίας - χωροταξίας και (περιφερειακής) ανάπτυξης, του Καθ. Π. Σκάγιαννη

Θέσεις και θεματικές για τις πόλεις και την οικονομική κρίση, της Ομάδας Πρωτοβουλίας ΠΟΛΗ+ΚΡΙΣΗ

Think Before You Print

Ενημερωτικό Δελτίο

**Συλλόγου Ελλήνων Μηχανικών Πολεοδομίας
Χωροταξίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης**

Οκτώβριος 2013

ΜΗΝΥΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

της **Αιμιλίας Αλεξανδροπούλου**

Πρόεδρος Συλλόγου Ελλήνων Μηχανικών Πολεοδομίας, Χωροταξίας, και Περιφερειακής

Συναδέλφισσες και συνάδελφοι Μηχανικοί Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης,

Αγαπητές αναγνώστριες και αναγνώστες,

Ως γνωστόν, η προσπάθεια αναμόρφωσης του συστήματος χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού ξεκίνησε περίπου ένα χρόνο πριν, με τη σύσταση στο Υ.Π.Ε.Κ.Α. Επιτροπής Χωροταξικής και Πολεοδομικής Μεταρρύθμισης (ΧΩ.ΠΟ.ΜΕ.). Η Επιτροπή αυτή προετοίμασε πρόταση για τη μεταρρύθμιση του συστήματος χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού, περίληψη της οποίας -επεξεργασμένη από την πολιτική ηγεσία- διαβιβάστηκε το Δεκέμβριο του 2012 στους φορείς, ζητώντας τη διατύπωση των απόψεών τους, προκειμένου να ληφθούν υπόψη.

Ο Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. συμμετείχε στη διαβούλευση αποστέλλοντας σχετικό υπόμνημα το οποίο παρουσιάζεται στο παρόν τεύχος του «π»ⁱ.

Ανταποκρινόμενοι στη σημαντικότητα του θέματος, οι επιστημονικοί φορείς: Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Διπλωματούχων Ανώτατων Σχολών - Πανελλήνιας Ένωσης Αρχιτεκτόνων (Σ.Α.Δ.Α.Σ.-Π.Ε.Α.), Σύλλογος Ελλήνων Μηχανικών Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης (Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α.), Σύλλογος Ελλήνων Πολεοδόμων και Χωροτακτών (Σ.Ε.ΠΟ.Χ.) και Πανελλήνιος Σύλλογος Διπλωματούχων Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών (Π.Σ.Δ.Α.Τ.Μ.), ανακοίνωσαν τον Φεβρουάριο του 2013 κοινή πρωτοβουλία για τη διαμόρφωση διεπιστημονικής προσέγγισης σε σχέση με την επιχει-

ρούμενη μεταρρύθμιση του χωρικού σχεδιασμού.

Η κοινή ανακοίνωση παρουσιάζεται επίσης στο παρόν τεύχος του «π»ⁱⁱ.

Η συζήτηση για τη χωροταξική και πολεοδομική μεταρρύθμιση αναθερμάνθηκε το καλοκαίρι του 2013 με την εξαγγελία της «Επιχείρησης Εθνικής Μεταρρυθμιστικής Χωρικής Ανασυγκρότησης» από τον Υπουργό Π.Ε.Κ.Α. Γιάννη Μανιάτη και το επόμενο διάστημα αναμένεται η έκδοση του σχετικού Σχεδίου Νόμου.

Αποψη του Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. παραμένει ότι:

Ο χωρικός σχεδιασμός αποτελεί το σημαντικότερο εργαλείο για την ορθολογική ρύθμιση του χώρου, την προστασία του περιβάλλοντος και την επίλυση μακροχρόνιων προβλημάτων που αποθαρρύνουν την ανάπτυξη.

Η μεταρρύθμιση αυτή είναι από τις σπουδαιότερες σχεδιαζόμενες αλλαγές με πολύ μεγάλη αναμενόμενη επίδραση στο αναπτυξιακό, περιβαλλοντικό και κοινωνικοοικονομικό γίνεσθαι της χώρας κατά την εφαρμογή της.

Για την επιτυχή και ουσιαστική εφαρμογή μιας μεταρρύθμισης τέτοιας κλίμακας σε βάθος χρόνου απαιτείται η διαμόρφωση μιας συναντίληψης όλων των εμπλεκόμενων φορέων, κυρίως δε αυτών που θα κληθούν να την εφαρμόσουν τις επόμενες δεκαετίες.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, εκτιμούμε ότι **η συνεργασία των αρμόδιων επιστημονικών φορέων με τη δημόσια διοίκηση είναι απαραίτητη.**

Είναι ικανή και αναγκαία συνθήκη για την επιτυχία της μεταρρύθμισης, όχι μόνο στο στάδιο της έκδοσης ενός νομοσχεδίου, αλλά στα επόμενα και ουσιαστικά στάδια, της εφαρμογής του χωρικού σχεδιασμού στην επικράτεια.

Καλούμε την Πολιτεία να ανταποκριθεί σε αυτό το κάλεσμα.

ⁱ<http://www.chorotaxia.gr/cgi-bin/pages/page3.pl?arlang=Greek&argenkat=Παρεμβάσεις&arcode=130104135107>

ⁱⁱ<http://www.chorotaxia.gr/cgi-bin/pages/page3.pl?arlang=Greek&argenkat=Τα Νέα μας&arcode=130226171410>

ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Το ενημερωτικό δελτίο του Συλλόγου Ελλήνων Μηχανικών Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, με την ονομασία «**Π**», συντάσσεται σε τριμηνιαία βάση και αποστέλλεται στους αναγνώστες του μέσω e-mail.

Στο 12^ο τεύχος παρουσιάζεται στη στήλη «**Επιστημονικά Θέματα**» η κοινή ανακοίνωση επιστημονικών φορέων για τη διαμόρφωση διεπιστημονικής προσέγγισης σε σχέση με την επιχειρούμενη μεταρρύθμιση του χωρικού σχεδιασμού καθώς και η άποψη του Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. για το ίδιο θέμα. Επίσης παρατίθεται η άποψη του Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. για σχέδιο Κ.Υ.Α. για το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό καθώς και για το Σχέδιο Νόμου για τα Δασικά Οικοσυστήματα.

Στη στήλη «**Απόψεις**» φιλοξενείται εισήγηση του Καθ. Παντελή Σκάγιαννη στο Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης του Α.Π.Θ. με τίτλο «Διεθνείς και εθνικές διαστάσεις των σπουδών πολεοδομίας – χωροταξίας και (περιφερειακής) ανάπτυξης» καθώς και το κείμενο της Ομάδας Πρωτοβουλίας 'ΠΟΛΗ+ΚΡΙΣΗ' «Θέσεις και θεματικές για τις πόλεις και την οικονομική κρίση».

Για τη σύνταξη του τεύχους θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε ιδιαίτερος τους συναδέλφους της Ομάδας Επιστημονικής και Τεχνικής Υποστήριξης.

Τη Συντακτική Επιτροπή αποτελούν οι διατελέσαντες Πρόεδροι του Συλλόγου. Η Συντακτική Επιτροπή είναι αρμόδια να καθορίσει το περιεχόμενο του κάθε τεύχους και διατηρεί το δικαίωμα να επεμβαίνει σε άρθρα που αποστέλλονται προς δημοσίευση,

προκειμένου να διασφαλίζεται ο ενιαίος χαρακτήρας του τεύχους. Εφόσον κρίνει ότι οι παρεμβάσεις της ενδέχεται να αλλοιώσουν το περιεχόμενο ενός άρθρου, υποχρεούται να έλθει σε επικοινωνία με το συντάκτη, προκειμένου να λάβει τη σύμφωνη γνώμη του. Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις των συντακτών τους. Τα άρθρα που δημοσιεύονται στη στήλη «Απόψεις» δεν υπάγονται σε κρίση.

Παρακαλούμε για την έγκαιρη διευθέτηση ζητημάτων πνευματικής ιδιοκτησίας των στοιχείων που αποστέλλετε. Ο Σύλλογος και η Συντακτική Επιτροπή δε φέρουν καμία ευθύνη για περιπτώσεις ενυπόγραφων άρθρων ή φωτογραφιών και λοιπών στοιχείων που έχουν αποσταλεί και τα οποία θίγουν πνευματικά δικαιώματα τρίτων.

Η φωτογραφία στο εξώφυλλο είναι του Χρυσόστομου Μακράκη – Καραχάλιου.

“π” is the official journal of the Hellenic Association of City and Regional Planners (SEMPΧΡΑ). Full members are graduates of the Departments of Planning and Regional Development, accredited by the Technical Chamber of Greece (TEE). Other engineers with an extensive academic and professional background in City and Regional Planning, also accredited by the Technical Chamber of Greece, can become Members.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Επιμέλεια τεύχους:

Αιμιλία Αλεξανδροπούλου

Σε αυτό το τεύχος βοήθησαν επίσης οι συνάδελφοι (αλφαβητικά):

- Γιαννιού Άννα
- Παπαδοπούλου Καλλιόπη
- Τασοπούλου Αναστασία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Μήνυμα της Προέδρου</i> _____	2	Θέσεις και θεματικές για τις πόλεις και την οικονομική κρίση _____	37
<i>Από τη Συντακτική Επιτροπή</i> _____	3	<i>Βιβλιοπαρουσιάσεις</i> _____	44
<i>Επιστημονική και Τεχνική Υποστήριξη</i> _____	3	<i>Συνέδρια και Εκδηλώσεις</i> _____	45
<i>Νέα και Θέσεις του Συλλόγου</i> _____	5	<i>Από τον Τύπο</i> _____	46
Νέο Δ.Σ. του Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. & Δ.Ε. των Περιφερειακών Τμημάτων _____	5	<i>Λέξεις - Κλειδιά Προηγούμενων Τευχών</i> _____	50
Απολογισμός Δράσεων του Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. _____	6		
Τα Νέα των Περιφερειακών Τμημάτων 8			
Απολογισμός Δράσεων του Περιφερειακού Τμήματος Βόρειας Ελλάδας του Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. _____	8		
Απολογισμός Δράσεων του Περιφερειακού Τμήματος Θεσσαλίας του Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. _	10		
<i>Επιστημονικά Θέματα</i> _____	11		
Κοινή ανακοίνωση συλλόγων για τη διαμόρφωση διεπιστημονικής προσέγγισης για τη μεταρρύθμιση του χωρικού σχεδιασμού _____	11		
Αποψη του Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. για τη μεταρρύθμιση του συστήματος για το χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό _____	13		
Αποψη του Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. για το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό _____	19		
Αποψη του Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. για το Σχέδιο Νόμου για τα δασικά οικοσυστήματα _____	26		
<i>Απόψεις</i> _____	28		
Διεθνείς και εθνικές διαστάσεις των σπουδών πολεοδομίας – χωροταξίας & (περιφερειακής) ανάπτυξης _____	28		

ΝΕΑ ΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Νέο Δ.Σ. του Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. & Δ.Ε. των Περιφερειακών Τμημάτων

Σε συνέχεια της Γενικής Συνέλευσης του Συλλόγου, που έλαβε χώρα στις 6 Απριλίου 2013 στην Αθήνα, πραγματοποιήθηκαν, στις 21 Απριλίου 2013, οι **εκλογές** για την ανάδειξη του νέου Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) του Συλλόγου και της Εξελεγκτικής Επιτροπής καθώς και των Διοικουσών Επιτροπών (Δ.Ε.) των Περιφερειακών του Τμημάτων και των Εξελεγκτικών τους Επιτροπών (Ε.Ε.). Οι εκλογές πραγματοποιήθηκαν με επιτυχία και χωρίς προβλήματα στην Αθήνα και στις έδρες των Περιφερειακών Τμημάτων (Λάρισα και Θεσσαλονίκη - τοπικά εκλογικά τμήματα).

Η **σύνθεση** του νέου Δ.Σ. του Συλλόγου και των Δ.Ε. των Περιφερειακών του Τμημάτων, έχει ως ακολούθως:

Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Α. Αλεξανδροπούλου

Αντιπρόεδρος Α΄: Ι. Δούνια

Αντιπρόεδρος Β΄: Ν. Κουτσομάρκος

Γ. Γραμματέας: Γ. Μπάκης

Ταμίας: Κ. Κυρίμης

Μέλος: Αν. Τασοπούλου

Μέλος: Σ. Μαργαρίτης

ΕΞΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ι. Σαράτσης

Α. Λάμπρου

Αικ. Κοντοπίδου

ΠΕΡΙΦ. ΤΜΗΜΑ ΒΟΡΕΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΔΙΟΙΚΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος: Αν. Τασοπούλου

Αντιπρόεδρος: Π. Καρκαβίτσας

Γραμματέας: Καλ. Παπαδοπούλου

Ταμίας: Δ. Κυριακοπούλου

Μέλος: Α. Αλεξανδροπούλου

Μέλος: Ν. Κουτσομάρκος

Μέλος: Β. Παπακωνσταντίνου

ΕΞΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Χρ. Μακράκης – Καραχάλιος

Δ. Έππας

Ευφ. Δαμουλάκη

ΠΕΡΙΦ. ΤΜΗΜΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΔΙΟΙΚΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος: Δ. Μιμής

Αντιπρόεδρος: Α. Γιαννιού

Αντιπρόεδρος

Μαγνησίας: Αικ. Καμπέρη

Γραμματέας: Μ. Τριανταφυλλίδου

Ταμίας: Ε. Μανίκα

Μέλος: Η. Κατσαβού

Μέλος: Ε. Μάνου

ΕΞΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γρ. Κούτρας

Μ. Νικολαΐδου

Ε. Πατσιατζή

Απολογισμός Δράσεων του Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου Απριλίου 2012 – Σεπτεμβρίου 2013 ο Σύλλογος Ελλήνων Μηχανικών Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης πραγματοποίησε τις εξής δράσεις:

- **02/05/12:** Γνωμοδότηση για το νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας – Αττικής 2021 και αποστολή σχετικού εγγράφου στο Υ.Π.Ε.Κ.Α.
- **14/06/12:** Επιστολή προς το Υ.Π.Ε.Κ.Α., την Ε.Α.Χ.Α. και το Πράσινο Ταμείο με αίτημα την επανεξέταση των όρων και προϋποθέσεων συμμετοχής στους αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς ιδεών «ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ Χ 4» και «ΗΡΑΚΛΕΙΟ Χ 4», με σκοπό τη διασφάλιση της ισότιμης συμμετοχής των Μ.Χ.Π.Π.Α.
- **14/06/12:** Επιστολή προς το Υ.Π.Ε.Κ.Α. και το ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ. σχετικά με την εκπόνηση μελετών για το πρόγραμμα με τίτλο «Ανασυγκρότηση του κέντρου της Αθήνας με άξονα την οδό Πανεπιστημίου» με δαπάνη του Κοινωφελούς Ιδρύματος Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης (ΚΙΑΣΩ).
- **11/10/12:** Επιστολή προς το Τ.Ε.Ε. με αίτημα την ετήσια επιχορήγηση του Συλλόγου.
- **18/10/12:** Επιστολή προς το ΥΠ.ΑΝ. με αίτημα την πρόβλεψη της ειδικότητας Μ.Χ.Π.Π.Α. για τη στελέχωση της Γενικής Γραμματείας Στρατηγικών και Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου στο σχετικό υπό διαβούλευση νομοσχέδιο.
- **23/10/12:** Επιστολή προς το Δήμο Λάρισας για την αποδοχή της πρόσκλησης στην πρώτη ενημερωτική συνάντηση εκπροσώπων των φορέων της Λάρισας, με θέμα το Στρατηγικό Σχέδιο Μάρκετινγκ για την πόλη της Λάρισας.
- **04/12/12:** Επιστολή προς το Υ.Π.Ε.Κ.Α. με αίτημα τη συμμετοχή του Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. στη διαβούλευση για την τροποποίηση του πλαισίου για το χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό.
- **11/12/12:** Επιστολή προς το Τ.Ε.Ε. για την αξιολόγηση αποκλειστικών δραστηριοτήτων των νομοθετικά κατοχυρωμένων επαγγελματιών.
- **19/12/12:** Δεύτερη επιστολή προς το Τ.Ε.Ε. για την αξιολόγηση αποκλειστικών δραστηριοτήτων των νομοθετικά κατοχυρωμένων επαγγελματιών.
- **02/01/13:** Αποστολή προς το Υ.Π.Ε.Κ.Α. της άποψης του Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. για την τροποποίηση του πλαισίου για το χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό.
- **14/01/13:** Δεύτερη επιστολή προς το Τ.Ε.Ε./Τ.Κ.Μ. σε απάντηση σχετικού εγγράφου, για το μητρώο μελετητών και επιβλεπόντων μηχανικών του Ν. 4030/2011.
- **23/01/13:** Συμμετοχή του Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. σε συνάντηση, μετά από πρόσκληση του Σ.Α.Δ.Α.Σ. – Π.Ε.Α., για τη διαμόρφωση κοινών προτάσεων για τη μεταρρύθμιση του πλαισίου για το χωρικό σχεδιασμό.
- **06/02/13:** Συνάντηση του προέδρου του Ι.Ε.Κ.Ε.Μ. Τ.Ε.Ε. Γ. Αλαβάνου με την πρόεδρο του Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. Ι. Δούνια σχετικά με την οργάνωση σεμιναρίων για μηχανικούς της ειδικότητας.
- **25/02/13:** Επιστολή προς το ΥΠ.ΑΝ. για τα επαγγελματικά δικαιώματα των Μ.Χ.Π.Π.Α. και την πρόβλεψη θέσεων της ειδικότητας στο οργανόγραμμα του Υπουργείου.
- **25/02/13:** Επιστολή προς το Υ.Π.Ε.Κ.Α. για τα επαγγελματικά δικαιώματα των Μ.Χ.Π.Π.Α. και την πρόβλεψη θέσεων

της ειδικότητας στο οργανόγραμμα του Υπουργείου.

- **26/02/13:** Επιστολή προς το Τμήμα Μ.Χ.Π.Π.Α. του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας σχετικά με την αναθεώρηση του προγράμματος σπουδών.
- **26/02/13:** Κοινή διακήρυξη των συλλόγων Σ.Α.Δ.Α.Σ.-Π.Ε.Α., Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α., Σ.Ε.Π.Ο.Χ. και Π.Σ.Δ.Α.Τ.Μ. για τη διαμόρφωση επιστημονικής προσέγγισης σε σχέση με την επιχειρούμενη μεταρρύθμιση του πλαισίου για το χωρικό σχεδιασμό.
- **11/03/13:** Υπογραφή προγραμματικής συμφωνίας μεταξύ Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. και Ι.Ε.Κ.Ε.Μ.-Τ.Ε.Ε. για την υλοποίηση σεμιναρίων κατάρτισης για τα μέλη του συλλόγου.
- **26/03/13:** Επιστολή προς τη Δ/ση Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας προκειμένου να συμπεριλάβει την ειδικότητα «ΠΕ Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφ/κης Ανάπτυξης» στο αίτημα για πρόσληψη προσωπικού στα πλαίσια του υπ' αριθμ. 8920/06-03-2013 εγγράφου του Υπουργείου Εσωτερικών.
- **01/04/13:** Κοινή επιστολή Σ.Α.Δ.Α.Σ. και Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. προς την Αττικό Μετρό Α.Ε. με αίτημα την παροχή στοιχείων για το έργο: «Ανασυγκρότηση του Κέντρου της Αθήνας με άξονα την οδό Πανεπιστημίου».
- **06/04/13:** Πραγματοποίηση της εκλογοαπολογιστικής Γενικής Συνέλευσης του Συλλόγου στην Αθήνα.

Το προεδρείο της Γ.Σ.

- **11/04/13:** Επιστολή προς το Τ.Ε.Ε. σχετικά με την πρόταση για την ανώτατη παιδεία με τίτλο «Καταγραφή των στρεβλώσεων της Ανώτατης Παιδείας και των επιπτώσεών τους στα τεχνικά επαγγέλματα, στην ανάπτυξη και στην ελληνική κοινωνία» που δόθηκε στη δημοσιότητα στις 05.03.2013 και στην οποία η ειδικότητα Μ.Χ.Π.Π.Α. χαρακτηρίζεται ως "περιορισμένου εύρους".
- **21/04/13:** Πραγματοποίηση των εκλογών του Συλλόγου σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη και Λάρισα.
- **11/06/13:** Συγκρότηση νέου Δ.Σ.
- **10/06/13:** Επιστολή προς το ΥΠ.ΑΝ. με τις απόψεις του Συλλόγου για τα αποκλειστικά κατοχυρωμένα δικαιώματα των μηχανικών, σε απάντηση ηλεκτρονικής επιστολής.
- **22/07/13:** Αποστολή της άποψης του Συλλόγου στο Υ.Π.Ε.Κ.Α. σχετικά με το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό και την αλληλένδετη στρατηγική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

- **23/07/13:** Συνάντηση στο Υπουργείο Οικονομικών, με τη συμμετοχή και των άλλων κλαδικών συλλόγων με θέμα τα αποκλειστικά δικαιώματα των μηχανικών.
- **24/07/13:** Υπόμνημα του Συλλόγου προς το Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων για την αξιολόγηση των αποκλειστικών δραστηριοτήτων των νομοθετικά κατοχυρωμένων επαγγελματικών δικαιωμάτων μηχανικών.
- **30/07/13:** Αποστολή περίληψης του υπομνήματος του Συλλόγου προς το Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων για την αξιολόγηση των αποκλειστικών δραστηριοτήτων των νομοθετικά κατοχυρωμένων επαγγελματικών δικαιωμάτων μηχανικών.
- **30/07/13:** Συνάντηση στο Τ.Ε.Ε., κατόπιν πρόσκλησης της Διοικούσας Επιτροπής, με συμμετοχή και των άλλων κλαδικών συλλόγων, προκειμένου να παρασχεθεί ενημέρωση σχετικά με τις πρόσφατες συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν μεταξύ των συλλόγων και στελεχών του Υπουργείου Οικονομικών με θέμα τα αποκλειστικά δικαιώματα των μηχανικών.
- **05/08/13:** Επιστολή προς το Υ.Π.Ε.Κ.Α. για την ένταξη της ειδικότητας στο νέο οργανόγραμμα του Υπουργείου.
- **03/09/13:** Συνάντηση με τον Γ.Γ. Χωροταξίας και Αστικού Περιβάλλοντος του Υ.Π.Ε.Κ.Α. κ. Σ. Αλεξιάδη με θέματα: την ένταξη της ειδικότητας στο νέο οργανόγραμμα του Υπουργείου, τη συμμετοχή του Συλλόγου στη διαβούλευση για τη μεταρρύθμιση του χωροταξικού σχεδιασμού, τη συμμετοχή του Συλλόγου στο Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης κ.α.
- **27/09/13:** Αποστολή της άποψης του Συλλόγου στο Υ.Π.Ε.Κ.Α. σχετικά με το Σχέδιο Νόμου «Δασικά οικοσυστήματα: Ορισμοί, μέτρα προστασίας, ανάπτυξης και διαχείρισης».

Τα Νέα των Περιφερειακών Τμημάτων

Απολογισμός Δράσεων του Περιφερειακού Τμήματος Βόρειας Ελλάδας του Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου Απριλίου 2012 – Αυγούστου 2013 το Περιφερειακό Τμήμα Βόρειας Ελλάδας (Π.Τ.Β.Ε.) του Συλλόγου Ελλήνων Μηχανικών Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης πραγματοποίησε τις εξής δράσεις:

- **19/03/12:** Αποστολή εγγράφου προς Τ.Ε.Ε./Τ.Κ.Μ. Τμήμα Επαγγελματικών Θεμάτων με προτάσεις για επιμορφωτικούς εξειδικευμένους κύκλους εκπαίδευσης, έπειτα από σχετική έγγραφη πρόσκληση.
- **30/03/12:** Αποστολή εγγράφου στην Ένωση για τα Δικαιώματα των Πεζών αναφορικά με τη θέση του Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. για τις λεωφορειολωρίδες στη Θεσσαλονίκη, έπειτα από σχετική έγγραφη πρόσκληση.
- **09/04/12:** Αποστολή αίτησης συμμετοχής σε συνεργασία με τον ΟΡ.ΘΕ. και κατόπιν δικής του πρόσκλησης, στο πρόγραμμα SPECIAL (Spatial Planning and Energy for Communities in all Landscapes) του INTERREG Η πρόταση αφορά ευρωπαϊκή ανταλλαγή εμπειριών/τεχνογνωσίας, εκπαίδευση και επιμόρφωση και υλοποίηση - διάδοση καλών πρακτικών με στόχο το συσχετισμό του χωρικού σχεδιασμού και της αειφόρου ανάπτυξης. Στο πρόγραμμα ο Σύλλογος συμμετέχει ως πολλαπλασιαστής γνώσης.
- **10/05/12:** Αποστολή εγγράφου στο Τμήμα Πολεοδομικών Μελετών & Ε-

φαρμογών της Δ/σης Μελετών Αρχιτεκτονικών Έργων του Δήμου Θεσσαλονίκης, αναφορικά με τις αναπτυξιακές προοπτικές της περιοχής εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου Θεσσαλονίκης, έπειτα από σχετική έγγραφη πρόσκληση.

- **31/10/12:** Συνάντηση με τον σύλλογο φοιτητών του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης του Α.Π.Θ. στη Βέροια για συζήτηση επί των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων των τμημάτων. *Το Π.Τ.Β.Ε. εκπροσώπησαν ο πρόεδρος κ. Μπάκης και η γραμματέας κα. Παπαδοπούλου.*
- **23/11/12:** Ορκωμοσία Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης του Α.Π.Θ. στη Θεσσαλονίκη. *Το Π.Τ.Β.Ε. εκπροσώπησε ο πρόεδρος κ. Μπάκης.*
- **14/01/13:** Αποστολή εγγράφου προς το Τ.Ε.Ε./Τ.Κ.Μ. και αιτήσεων μελών του Π.Τ.Β.Ε. αναφορικά με την εθελοντική παρουσίαση της ειδικότητας στο ΝΟΗΣΙΣ.
- **22/01/13:** Αποστολή εγγράφου στο Τμήμα Πολεοδομικών Μελετών & Εφαρμογών της Δ/σης Μελετών Αρχιτεκτονικών Έργων του Δήμου Θεσσαλονίκης για την ορθή Προκήρυξη του Ανοικτού Αρχιτεκτονικού Διαγωνισμού Προσχεδίων για την Ανάπλαση της Πλατείας Ελευθερίας.
- **28/01/13:** Αποστολή προς το Τ.Ε.Ε./Τ.Κ.Μ. εγγράφου με θέμα «Στέγαση συλλόγων μηχανικών» το οποίο συνυπέγραψαν οι σύλλογοι: Π.Σ.Χ.Μ., Πολιτικών Μηχανικών, Σ.Μ.Η.Β.Ε., Ηλεκτρολόγων Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, Σ.Α.Θ., Π.Τ.Β.Ε.
- **02/03/13:** Πραγματοποίηση της εκλογοαπολογιστικής Ολομέλειας του Π.Τ.Β.Ε. Ακολούθησε η καθιερωμένη κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίτας. Το φλουρί

κέρδισε η συνάδελφος Σοφία Παρθενοπούλου.

Από την Ολομέλεια του Π.Τ.Β.Ε.

- **16,19,22/04/13:** Παρουσίαση της ειδικότητας του Μ.Χ.Π.Π.Α. (από τις Α. Αλεξανδροπούλου, Αν. Τασοπούλου, Κ. Παπαδοπούλου) σε μαθητές γυμνασίου στο ΝΟΗΣΙΣ Κέντρο Διάδοσης Επιστημών και Μουσείο Τεχνολογίας, στα πλαίσια του προγράμματος ενημέρωσης των μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για το Επάγγελμα του Μηχανικού (ΝΟΗΣΙΣ σε συνεργασία με το ΤΕΕ/ΤΚΜ, την Μόνιμη Επιτροπή Νέων Τεχνολογιών, Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης και το ΚΕΣΥΠ Θέρμης).
- **21/04/13:** Πραγματοποιήθηκαν οι εκλογές του Συλλόγου στο εκλογικό τμήμα της Θεσσαλονίκης.
- **04/07/13:** Συγκρότηση νέας Δ.Ε.
- **03/07/13:** Ημερίδα «Οι μεταρρυθμίσεις στη χωροταξία μοχλός ανάπτυξης της χώρας» την οποία διοργάνωσε το ΥΠΕΚΑ σε συνεργασία με το ΕΒΕΘ. *Στην ημερίδα παραβρέθηκε και συμμετείχε με παρέμβαση ως εκπρόσωπος του Π.Τ.Β.Ε. η πρόεδρος Αν. Τασοπούλου.*
- **22/07/13:** Συμμετοχή στην έκτακτη Γ.Σ. του Συλλόγου Ηλεκτρολόγων – Μηχανολόγων Βορείου Ελλάδος με θέμα το ασφαλιστικό. *Το Π.Τ.Β.Ε. εκπροσώπησε και συμμετείχε με παρέμβαση η πρόεδρος Αν. Τασοπούλου.*

Απολογισμός Δράσεων του Περιφερειακού Τμήματος Θεσσαλίας του Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου Απριλίου 2012 – Αυγούστου 2013 το Περιφερειακό Τμήμα Θεσσαλίας (Π.Τ.Θ.) του Συλλόγου Ελλήνων Μηχανικών Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης πραγματοποίησε τις εξής δράσεις:

- **05/09/12:** Εστάλη το με Α.Π. 101/5-9-2012 έγγραφο του Π.Τ. Θεσσαλίας στο Δήμο Λαρισαίων με θέμα την συμμετοχή του συλλόγου στην υπό σύσταση Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης.
- **29/09/12:** Παρουσίαση στα πλαίσια του 3ου Πανελλήνιου Συνέδριου Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, που πραγματοποιήθηκε στο Βόλο, από τις 27 έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2012, με θέμα «Ενημέρωση για επαγγελματικά θέματα των μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης». *Το Π.Τ. εκπροσώπησε η πρόεδρος Α. Γιαννιού.*
- **08/10/12:** Συνεδρίαση της Δ.Ε. του Τ.Ε.Ε./Κ.Δ.Θ. με θέμα «Ο μηχανικός στο απόσπασμα». *Το Π.Τ. εκπροσώπησε η Πρόεδρος Α. Γιαννιού.*
- **23/10/12:** Τακτική συνεδρίαση της Αντιπροσωπείας του Τ.Ε.Ε./Τ.Κ.Δ.Θ. με θέμα: «Απασχόληση-Ασφαλιστικό-Τ.Ε.Ε., για την αξιοπρέπειά μας, ο μηχανικός στο απόσπασμα». *Το Π.Τ. εκπροσώπησαν οι Α. Γιαννιού, Μ. Τριανταφυλλίδου, Δ. Μιμής.*
- **30/10/12:** Πρόσκληση από τον Δήμο Λαρισαίων για συνεργασία με τους φορείς της πόλης με σκοπό την ανάθεση στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας ερευνητι-

κού έργου με στόχο τη σύνταξη του Στρατηγικού Σχεδίου Μάρκετινγκ για την πόλη της Λάρισας. Για το σκοπό αυτό πραγματοποιήθηκε μια πρώτη παρουσίαση της πρότασης της ερευνητικής ομάδας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. *Το Π.Τ. εκπροσώπησε η Α. Γιαννιού.*

- **27/11/12:** Συνεδρίαση προέδρων επιστημονικών συλλόγων διπλωματούχων μηχανικών Λάρισας και αποστολή επιστολής στον πρόεδρο του Τ.Ε.Ε./Τ.Κ.Δ.Θ. με θέμα: «Αίθουσα χρήσης στο κτίριο του Τ.Ε.Ε./Κ.Δ.Θ. από τους Επιστημονικούς Συλλόγους και πρόγραμμα συνεδριάσεων των Διοικητικών Συμβουλίων».
- **30/11/12:** Ημερίδα του Συλλόγου Α.Τ.Μ. με θέμα «Ο ρόλος του Αγρονόμου Τοπογράφου Μηχανικού στη διασφάλιση & αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας των πολιτών μετά τους νόμους 4014/2011, 4030/2011, 4042/2012 και την υποχρέωση της χώρας για ολοκλήρωση των προγραμμάτων κτηματογράφησης του Εθνικού Κτηματολογίου μέχρι το 2020». *Στην ημερίδα προσκλήθηκε και απεύθυνε χαιρετισμό η πρόεδρος του Π.Τ. Α. Γιαννιού.*
- **20/01/2013:** Πραγματοποιήθηκε η ετήσια εκδήλωση της κοπής της πρωτοχρονιάτικης πίτας. Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους μέλη και φίλοι, ο πρόεδρος του Τ.Ε.Ε./Τ.Κ.Δ.Θ. κ. Ντίνος Διαμάντος, ο Πρόεδρος του Συλλόγου Μηχανολόγων Μηχανικών Λάρισας κ. Νίκος Παπαγεωργίου και ο πρόεδρος του Συλλόγου Χημικών Μηχανικών κ. Κώστας Παπαμαργαρίτης.

Συνάδελφοι και φίλοι στον χώρο της εκδήλωσης.

- **09/03/13:** Πραγματοποίηση της εκλογοαπολογιστικής Ολομέλειας του Π.Τ. Θεσσαλίας.
- **19/03/13 & 28/03/13:** Πραγματοποιήθηκε ευρεία σύσκεψη στο Τ.Ε.Ε./Τ.Κ.Δ.Θ. με συμμετοχή όλων των επιστημονικών συλλόγων μηχανικών με θέματα «Λειτουργία του Τ.Ε.Ε.» και «ΕΤΑΑ-ΤΣΜΕΔΕ». Αποφασίστηκαν κινητοποιήσεις για τις ασφαλιστικές εισφορές του Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. και κατάθεση των ειδοποιητηρίων και ενστάσεων. *Το Π.Τ. εκπροσώπησαν οι Α. Γιαννιού, Δ. Μιμής και Μ. Τριανταφυλλίδου.*
- **21/04/2013:** Πραγματοποιήθηκαν οι εκλογές του Συλλόγου στο εκλογικό τμήμα της Λάρισας.
- **31/05/13:** Συγκρότηση νέας Δ.Ε.
- **22/06/13:** Σύσκεψη στην Περιφέρεια Θεσσαλίας για τις Θεματικές Ομάδες Εργασίας (Θ.Ο.Ε.) με σκοπό την προετοιμασία και την κατάθεση προτάσεων για έργα στην νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020. Το Π.Τ. συμμετείχε με τους άλλους επιστημονικούς συλλόγους μηχανικών ως εκπρόσωποι του Τ.Ε.Ε./Τ.Κ.Δ.Θ. *Το Π.Τ. εκπροσώπησε η Α. Γιαννιού.*

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Κοινή ανακοίνωση συλλόγων για τη διαμόρφωση διεπιστημονικής προσέγγισης για τη μεταρρύθμιση του χωρικού σχεδιασμού

Στις 26 Φεβρουαρίου 2013 οι επιστημονικοί φορείς:

- Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Διπλωματούχων Ανώτατων Σχολών - Πανελλήνια Ένωση Αρχιτεκτόνων (Σ.Α.Δ.Α.Σ.-Π.Ε.Α.)
- Σύλλογος Ελλήνων Πολεοδόμων Και Χωροτακτών (Σ.Ε.ΠΟ.Χ.)
- Σύλλογος Ελλήνων Μηχανικών Πολεοδομίας Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης (Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α.)
- Πανελλήνιος Σύλλογος Διπλωματούχων Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών (Π.Σ.Δ.Α.Τ.Μ.)

προχώρησαν σε κοινή ανακοίνωση με θέμα την ανάληψη πρωτοβουλίας για τη διαμόρφωση διεπιστημονικής προσέγγισης σε σχέση με την επιχειρούμενη μεταρρύθμιση του χωρικού σχεδιασμού.

Αναλυτικά το κείμενο της ανακοίνωσης έχει ως εξής:

«Οι επιστημονικοί φορείς που συμμετέχουν στην πρωτοβουλία αυτή, εκτιμώμεντας ότι:

- Η επιχειρούμενη μεταρρύθμιση αποτελεί βασική εξέλιξη στα ζητήματα σχεδιασμού της χώρας,
- Η χρονική περίοδος στην οποία επιχειρείται η μεταρρύθμιση αυτή, είναι κρίσιμη για τη χώρα,

- Η ολοκληρωμένη / συστημική προσέγγιση αποτελεί κρίσιμο παράγοντα επιτυχίας κάθε διαρθρωτικής αλλαγής, καθώς κάθε προσπάθεια διεκπεραιωτικού χαρακτήρα φαλκιδεύει μια βιώσιμη προοπτική και εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε νέα προβλήματα εφαρμογής,

επισημαίνουν από κοινού τα ακόλουθα:

- Η επιχειρούμενη μεταρρύθμιση, θα πρέπει σε κάθε περίπτωση **να εντάσσεται σε ένα συνολικότερο πλαίσιο / στρατηγική μεταρρύθμισης**, συμφωνημένο, με βάση τις σημερινές συνθήκες αλλά και με **μακροπρόθεσμη προοπτική**.
- Αυτό το πλαίσιο, θα πρέπει να είναι στην κατεύθυνση της διαμόρφωσης ενός **ολοκληρωμένου, δυναμικού, εφαρμόσιμου και αποτελεσματικού** μοντέλου χωρικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού για τη χώρα το οποίο να:
 - ❖ περιλαμβάνει ποσοτικά προσδιορισμένες προτεραιότητες στρατηγικής / πολιτικής,
 - ❖ δημιουργεί ένα περιβάλλον σταθερότητας,
 - ❖ επιτυγχάνει την απαραίτητη ισορροπία ανάμεσα στη ρύθμιση και την ευελιξία,
 - ❖ συνδέεται με την επιδιωκόμενη ανάπτυξη στη λογική της ενδυνάμωσης των αναπτυξιακών προοπτικών της χώρας,
 - ❖ προωθεί ένα σύστημα ουσιαστικής και δημοκρατικής διακυβέρνησης,
 - ❖ ευθυγραμμίζεται με τις υφιστάμενες οργανωτικές δομές και αρμοδιότητες στα διάφορα επίπεδα διοίκησης και αυτοδιοίκησης, όπως αυτές διαμορφώθηκαν με την πιο πρόσφατη διοικητική μεταρρύθμιση,

- ❖ **εναρμονίζει σταδιακά τις “bypass” διαδικασίες που έχουν προβλεφθεί τα τελευταία χρόνια.**

- Ο **προγραμματισμός εφαρμογής** της συνολικής μεταρρύθμισης στην κατεύθυνση του νέου μοντέλου (δηλαδή πολύ πέρα της παρούσας - επιχειρούμενης αλλαγής), θα πρέπει να είναι **δεσμευτικός** και να προσδιοριστεί με σαφή χρονικά και οικονομικά δεδομένα, ώστε να είναι **ρεαλιστικός**.
- Τέλος, θα πρέπει να προβλεφθεί ένας **ισχυρός μηχανισμός παρακολούθησης**, αξιολόγησης και προσαρμογής της πορείας υλοποίησης του προαναφερόμενου προγράμματος εφαρμογής.

Με βάση τα παραπάνω, οι επιστημονικοί φορείς που συμμετέχουν στην παρούσα πρωτοβουλία, αναγνωρίζουν την **αναγκαιότητα** της επιχειρούμενης μεταρρύθμισης και επιπλέον επισημαίνουν ότι θα πρέπει να αναδειχτεί και η σπουδαιότητά της, τόσο σε σχέση με τις παρούσες συνθήκες, όσο και σε σχέση με την ήδη διαπιστωμένη ανάγκη συνολικής ενδυνάμωσης της αποτελεσματικότητας του συστήματος σχεδιασμού.

Στα πλαίσια μιας συνταγματικά ορθής δημοκρατικής διαδικασίας, που οφείλει να προηγείται των αποφάσεων, προτείνουμε τη διενέργεια ενός διαλόγου ανοικτού σε επιλεγμένους και αρμόδιους επιστημονικούς φορείς. Ο διάλογος αυτός θα οργανωθεί όχι στην κατεύθυνση της διαβούλευσης αλλά σε εκείνη της διαμόρφωσης δεσμευτικών θέσεων.

Σε αυτή τη βάση, εκτιμούμε ότι απαιτείται η συνεργασία των αρμόδιων επιστημονικών φορέων με τη δημόσια διοίκηση και καλούμε την Πολιτεία να ανταποκριθεί σε αυτό το κάλεσμα».

Άποψη του Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. για τη μεταρρύθμιση του συ- στήματος για το χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό

Ο Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. απέστειλε στο Υ.Π.Ε.Κ.Α. την άποψή του για τη μεταρρύθμιση του συστήματος για τον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό στο πλαίσιο της σχετικής διαβούλευσης. Συγκεκριμένα επισημαίνει τα εξής:

«Ι. Επί της αρχής

Ι.1. Γενικά θέματα

Στην παρούσα συγκυρία, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, είναι αναγκαίο ο χωρικός σχεδιασμός να παρέχει ένα συνεκτικό πλαίσιο που θα συμβάλλει στη βελτίωση των αναπτυξιακών προοπτικών της χώρας με όρους βιωσιμότητας και προτεραιότητα τη διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος. Στην κατεύθυνση αυτή απαιτείται ο εξορθολογισμός του συστήματος χωρικού σχεδιασμού και η βελτίωση της εφαρμογής του σε όλα τα επίπεδα.

Συνολικά, η μεταρρύθμιση του συστήματος για τον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό κρίνεται απαραίτητη, ενώ έχει επισημανθεί διαχρονικά η αναγκαιότητά της ως μέρος της γενικότερης προσπάθειας για τη διασφάλιση της αναπτυξιακής προοπτικής της χώρας.

Εκφράζεται, ωστόσο, η ανάγκη για ευρεία δημόσια συζήτηση, εκτεταμένη και ουσιαστική διαβούλευση, λόγω των σύνθετων συνθηκών υπό τις οποίες υλοποιείται η προσπάθεια αυτή, αλλά και της συνθετότητας του υπό διαβούλευση αντικειμένου. Η ακολουθούμενη διαδικασία ελέγχεται ως προς τη μεθοδολογία της διαβούλευσης που υιοθετείται μέχρι στιγμής, ενώ κρίνεται σκόπιμο να δημιουργηθεί ένας μηχανισμός ex-ante ελέγχου, εποπτείας και παρακολούθησης

των επικείμενων τροποποιήσεων για τη διασφάλιση της ορθής υλοποίησής τους, αλλά και των πιθανών δυνατοτήτων βελτίωσης σε κάθε επίπεδο επιχειρούμενης αλλαγής, με τη συμμετοχή των καθ' ύλην αρμόδιων φορέων του τεχνικού κόσμου.

Ι.2. Προβλήματα, Στόχοι, Αρχές

Στην καταγραφή που παρουσιάστηκε αποτυπώνονται ορθά ορισμένα από τα βασικά προβλήματα του σημερινού συστήματος σχεδιασμού, ενώ και οι στόχοι είναι ορθοί. Ωστόσο, δε δίνεται η πρέπουσα βαρύτητα σε θέματα κρίσιμα για τη διατύπωση προτάσεων, όπως:

- Η αδυναμία της κεντρικής διοίκησης να καθοδηγήσει συστηματικά τις τοπικές αρχές και τους μελετητές μέσα από την εξειδίκευση των αρχών και κατευθύνσεων που περιλαμβάνονται στον υπερκείμενο σχεδιασμό και το θεσμικό πλαίσιο, καθώς και να παρακολουθήσει και να ελέγξει συστηματικά την εφαρμογή της επιδιωκόμενης πολιτικής (διαμόρφωση προτύπων και οδηγιών εφαρμογής και ανάπτυξη και διαρκής ενημέρωση μηχανισμού παρακολούθησης).
- Η πληθώρα σχεδίων, εργαλείων, δομών - σχημάτων στο χωρικό σχεδιασμό, η μη ενεργοποίησή τους ή η μεμονωμένη και αποσπασματική χρήση τους.
- Η αδυναμία παρακολούθησης της πορείας εφαρμογής των σχεδίων και η αδυναμία εντοπισμού και αξιολόγησης των επιπτώσεων των επιλογών του σχεδιασμού.
- Η απουσία από το νομοθετικό πλαίσιο του καθορισμού των χρόνων υλοποίησης του σχεδιασμού- θέτοντας πιθανώς και κάποιες δικλείδες με τη θέσπιση κυρώσεων στους φορείς ανάθεσης, παρακολούθησης και εφαρμογής του σχεδιασμού στην περίπτωση παράλογων καθυστερήσεων ή μη εφαρμογής.

- Ο κρατικός συγκεντρωτισμός και η μη ενσωμάτωση της αρχής της επικουρικότητας στο σχεδιασμό.

II. Προϋποθέσεις εφαρμογής - Προτάσεις

II.1. Γενικά θέματα

Καταρχήν εκτιμούμε ότι θα πρέπει να προβλεφθεί μια διαδικασία μετάβασης για τα ήδη εγκεκριμένα και υπό εκπόνηση ΓΠΣ, για τα οποία προτείνονται ουσιαστικές αλλαγές ως προς το περιεχόμενο και το δεσμευτικό τους χαρακτήρα.

Επιπλέον, συμφωνούμε με το ότι είναι απαραίτητη η μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για την εκτός σχεδίου δόμηση, αλλά με συνολική ρύθμιση του ζητήματος και πάντα σε συνδυασμό με τη σύνταξη του δασολογίου, του κτηματολογίου, κλπ. και όχι με καθαρά εισπρακτικά κριτήρια όπως κυρίως συμβαίνει.

Τέλος, ο σχεδιασμός και η ουσιαστική εφαρμογή μιας κεντρικής, ορθολογικής, ταχύτερης και ολοκληρωμένης διαδικασίας για τον χωρικό σχεδιασμό θα αντικαταστήσει σταδιακά την ανάγκη για “bypass” διαδικασίες, αμφίβολου αποτελέσματος τόσο για τις επενδύσεις, όσο και για το δημόσιο συμφέρον. Συνεπώς, εκτιμούμε ότι ορθά αναφέρεται η πρόβλεψη για σταδιακή εναρμόνιση με τη διαδικασία χωρικού σχεδιασμού όλων των “bypass” διαδικασιών που έχουν προβλεφθεί τα τελευταία χρόνια (πχ. άρθρα 11,12,13 του 3986/2011 για το Μεσοπρόθεσμο – διατάξεις για τις χρήσεις γης, ΕΣΧΑ-ΔΑ, χωροθέτηση επενδυτικού σχεδίου).

II.2. Συστημική προσέγγιση

Ελπίδα όλων μας αποτελεί οι προωθούμενες αλλαγές να συμβάλλουν σε μια ουσιαστική μεταρρύθμιση του συστήματος χωρικού σχεδιασμού. Για να επιτευχθεί αυτό, δεν αρκεί ένα σύνολο οδηγιών και κατευθύνσεων προς τους μελετητές ή/και την Αποκεντρωμένη Διοίκηση. Απαιτείται μια ολοκλη-

ρωμένη προσέγγιση για το σχεδιασμό, με προβλέψεις και παρεμβάσεις για όλες τις παραμέτρους που το επηρεάζουν και ειδικότερα:

Φορείς εφαρμογής: Ουσιαστικός παράγοντας που καθιστά υλοποιήσιμο το φυσικό σχεδιασμό είναι οι μηχανισμοί – φορείς υλοποίησης, στήριξης, εφαρμογής, παρακολούθησης και ελέγχου του συνόλου των πρακτικών διαμόρφωσης του σχεδιασμού στα διάφορα διοικητικά, αλλά και χωρικά / χωροταξικά επίπεδα όπου αυτός εκφράζεται: τοπικό, περιφερειακό, διαδημοτικό, εθνικό / χωροταξικός σχεδιασμός, πολεοδομικός σχεδιασμός (γενικό πολεοδομικό σχέδιο, χρήσεις γης, ρυμοτομικό σχέδιο) αντίστοιχα.

Για τους εν λόγω μηχανισμούς/φορείς -οι οποίοι έχουν καθοριστική σημασία για την επιτυχή εφαρμογή των όποιων πολιτικών φυσικού σχεδιασμού και υπό την όποια μορφή αυτές καθιερώνονται- δεν υπάρχει σχετική αναφορά, με αποτέλεσμα το προτεινόμενο «νέο» πλαίσιο σχεδιασμού να είναι σχετικά θεωρητικό και ουδέτερο (ίσως όσο και το προηγούμενο), διότι, κατά βάση, μετονομάζει τις πρακτικές σχεδιασμού (Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο -> Τοπικό Πλαίσιο Χωρικής Οργάνωσης κλπ), βελτιώνοντας, συνεπώς, ελάχιστα την υπάρχουσα κατάσταση.

Παράλληλα θα πρέπει να επαναπροσδιοριστούν οι ρόλοι μεταξύ της κεντρικής και της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Επιπλέον, για τη βέλτιστη εφαρμογή του συστήματος είναι απαραίτητο η κεντρική διοίκηση να αναπτύξει επιμέρους πολιτικές, πρότυπα και να δημιουργήσει μια κατά το δυνατό τυποποίηση των σχεδίων και των εργαλείων. Απαραίτητο είναι επίσης να εφαρμοστεί μηχανισμός παρακολούθησης της εφαρμογής του σχεδιασμού από το κεντρικό έως το τοπικό επίπεδο.

Ευθύνη εφαρμογής: Επιπλέον, θα πρέπει να προσδιοριστεί η έννοια της «ευθύνης» της διοίκησης με ανάλογο προσδιορισμό κυρώσεων για την πλημμελή άσκηση των αρμοδιοτήτων σε κάθε επίπεδο, διαφορετικά κάθε προσπάθεια εφαρμογής ενιαίου συστήματος σχεδιασμού θα παραμένει ως «καλή πρόθεση» με αδυναμίες εφαρμογής. Η απλή ευθύνη σε πολιτικό επίπεδο δεν εξασφαλίζει τη συνέχεια της διοίκησης.

Ειδικότερα, τόσο η κεντρική διοίκηση όσο και η τοπική αυτοδιοίκηση θα πρέπει να έχουν ουσιαστικές επιπτώσεις, η μία από την μη εκπλήρωση των καθηκόντων της ως προς τον εθνικό σχεδιασμό, τη διαμόρφωση πολιτικών, την προετοιμασία προτύπων και κατευθύνσεων και η δεύτερη από τη μη εφαρμογή σε τοπικό επίπεδο των πολιτικών και των σχεδίων και για τις όποιες παρεκκλίσεις ή παρατυπίες ως προς τις υποχρεώσεις της.

Ανθρώπινο δυναμικό: Όσον αφορά στο ανθρώπινο δυναμικό, εφόσον ο στόχος είναι η μεταρρύθμιση του συστήματος χωρικού σχεδιασμού, θα πρέπει να διασφαλιστεί η στελέχωση των αρμόδιων φορέων όλων των επιπέδων με εξειδικευμένους επιστήμονες, που θα μπορούν να αντιληφθούν, πέραν από το σύστημα χωρικού σχεδιασμού, την αναπτυξιακή διάσταση του σχεδιασμού, τις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις και πολιτικές, τη διαχείριση προγραμμάτων, τη διαχείριση έργων, κ.ο.κ.

Χρηματοδότηση: Είναι αναγκαίο να υπάρξει διασφάλιση και δέσμευση των απαραίτητων πόρων για την υλοποίηση της μεταρρύθμισης σε όλα τα επίπεδα, σε επίπεδο προγραμματισμού εφαρμογής για όλο το χρονικό διάστημα έως την ολοκλήρωσή της (δηλαδή έως ότου η χώρα αποκτήσει ολοκληρωμένο χωρικό σχεδιασμό).

Παράλληλα, η αποκέντρωση του σχεδιασμού και του μηχανισμού παρακολούθησης προς τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης

θα πρέπει να συνδυαστεί με την εξεύρεση πόρων για την υλοποίηση του σχεδιασμού και τη στελέχωση των υπηρεσιών με καταρτισμένο προσωπικό, ώστε να υπάρξει διασφάλιση συνέχειας και εφαρμογής της όλης διαδικασίας.

Χωρική τεκμηρίωση (evidence): Στα πλαίσια του νέου συστήματος θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι οι προβλέψεις του χωρικού σχεδιασμού (εφόσον ολοκληρωθεί σε όλα τα επίπεδα) θα μπορούν σε ένα χρονικό ορίζοντα να εισαχθούν και εφεξής να εισάγονται σε ένα ολοκληρωμένο σύστημα γεωγραφικής πληροφορίας με διανυσματική ακρίβεια σε επίπεδο ζώνης.

Αφενός, με τον τρόπο αυτό, το ίδιο το σύστημα χωρικού σχεδιασμού θα μπορεί να διαθέτει την απαραίτητη χωρική τεκμηρίωση ώστε να είναι εφικτή η ανατροφοδότηση του σχεδιασμού με τη σύγκριση των προβλέψεων με την πραγματικότητα.

Αφετέρου, ο συνδυασμός αυτής της πληροφορίας με το κτηματολόγιο (ιδιοκτησίες), το δασολόγιο, το αρχαιολογικό κτηματολόγιο και άλλες βάσεις χωρικών δεδομένων, θα επιτρέψει την πραγμάτωση μιας από τις σημαντικότερες παρεμβάσεις στο σύστημα αδειοδότησης, όπου θα μπορεί ο κάθε ενδιαφερόμενος πολίτης, εφόσον προσδιορίσει την ιδιοκτησία που τον ενδιαφέρει, να γνωρίζει τι ισχύει συγκεκριμένα ως προς το καθεστώς των επιτρεπόμενων χρήσεων γης, όρων δόμησης, άλλων περιοριστικών όρων κλπ., ώστε να μπορεί να αποφασίσει να αξιοποιήσει την ιδιοκτησία του με το βέλτιστο τρόπο.

Μηχανισμός διαχείρισης εφαρμογής της μεταρρύθμισης: Για την ταχεία εφαρμογή της ίδιας της μεταρρύθμισης στις παρούσες συνθήκες, είναι επιβεβλημένος ο σχεδιασμός και η λειτουργία μηχανισμού διαχείρισης εφαρμογής που να υπερβαίνει τις συνήθεις πρακτικές των φορέων της δημόσιας διοίκησης, να έχει ουσιαστικές αρμοδιότητες

αξιολόγησης, ελέγχου και επιβολής κυρώσεων, να μπορεί να παρεμβαίνει για την επίλυση των όποιων προβλημάτων τη στιγμή που ανακύπτουν. Η επιτυχία αυτού του μηχανισμού είναι καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία του συνολικού εγχειρήματος.

II.3. Επίπεδα σχεδιασμού

Συνολικά ο ΣΕΜΠΧΠΑ συμφωνεί με την αναγκαιότητα περιορισμού των επιπέδων σχεδιασμού και τη φιλοσοφία της πρότασης. Επιπρόσθετα, συμφωνεί με την ενίσχυση του στρατηγικού χαρακτήρα σχεδίων που σήμερα έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα. Διατυπώνονται, ωστόσο, με βάση το κείμενο που απεστάλη στους φορείς και το επίπεδο ανάλυσης που περιλαμβάνει ορισμένες επιφυλάξεις ως προς τα εξής:

Πολιτική δέσμευση και έλεγχος τήρησης αυτής

Η κατάργηση σχεδίων δεσμευτικού χαρακτήρα, όπως ο μετασχηματισμός του ΓΠΧΣΑΑ σε κείμενο αρχών πολιτικής χωρικής οργάνωσης το οποίο θα «συνδυάζει» το χωρικό και το αναπτυξιακό μοντέλο και το οποίο θα αποτελεί απλώς πολιτική δέσμευση, ενέχει κινδύνους στο βαθμό που κατά τη συνήθη πρακτική οι πολιτικές δεσμεύσεις απλά δεν εφαρμόζονται.

Η έννοια της πολιτικής δέσμευσης για να είναι ουσιαστική, θα πρέπει να συνοδεύεται με μηχανισμούς και εργαλεία παρακολούθησης και ελέγχου εφαρμογής της, έτσι ώστε τουλάχιστον να υπάρχει αποτελεσματικός έλεγχος τήρησης των δεσμεύσεων απέναντι στο κοινωνικό σύνολο και τη χώρα. Διαφορετικά, ο σχεδιασμός σε αυτή την κλίμακα χωρίς ουσιαστική ευθύνη προώθησης των πολιτικών δεσμεύσεων και χωρίς στοχοθεσία είναι απλά έκθεση ιδεών.

Πρακτικά αυτό σημαίνει:

α) Ποσοτικοποίηση στόχων της πολιτικής χωρικής οργάνωσης σε επίπεδο χώρας, των

επιμέρους στόχων πολιτικής των Ειδικών Πλαισίων, καθώς και των Περιφερειακών Πλαισίων και ενεργή παρακολούθηση και αξιολόγηση του βαθμού επίτευξής τους.

Βάσει των παραπάνω, σύνταξη και δημοσίευση περιοδικών εκθέσεων αξιολόγησης (σχετική πρόβλεψη υπήρχε και στο υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο αλλά ουδέποτε τηρήθηκε), ώστε συγχρονισμένα να εντοπίζονται ελλείψεις και πιθανά προβλήματα, να ενσωματώνονται τυχόν νέες ανάγκες (δεδομένου ότι χαρακτηριστικό της αρχικής τουλάχιστον περιόδου εφαρμογής της μεταρρύθμισης είναι η μεγάλη ταχύτητα των εξελίξεων και των αλλαγών).

β) Αναβάθμιση σε ανθρώπινο δυναμικό και μέσα των αντίστοιχων Διευθύνσεων και οργάνων σε επίπεδο τουλάχιστον Υπουργείου, ενίσχυση της συνεργασίας με άλλα Υπουργεία, τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και άλλους επιτελικούς φορείς.

Πρόκειται, επομένως, για πολιτική απόφαση που θα πρέπει να ληφθεί στο ανώτερο δυνατό επίπεδο και να εφαρμοστεί.

Εφόσον πληρούνται οι παραπάνω προϋποθέσεις, θα ενισχυθεί ο δυναμικός χαρακτήρας του σχεδιασμού, έναντι του στατικού του χαρακτήρα που έχει σήμερα και θα καταστεί εφικτή η περαιτέρω μείωση των επιπέδων σχεδιασμού και η σταδιακή αντικατάσταση των δεσμευτικών σχεδίων με στρατηγικές και κείμενα χωρικής οργάνωσης για τον υποκείμενο σχεδιασμό.

Ρυθμιστικά σχέδια

Τα ρυθμιστικά σχέδια έχουν σήμερα δεσμευτικό χαρακτήρα για τη Διοίκηση. Με την προτεινόμενη μεταρρύθμιση:

- Το Ρυθμιστικό της Αττικής αντικαθίσταται από το Μητροπολιτικό Πλαίσιο Χωρικής Οργάνωσης Αθήνας - Αττικής το οποίο θα έχει κατευθυντήριο χαρακτήρα

- και θα εγκρίνεται με ΚΥΑ και όχι με νόμο.
- Το Ρυθμιστικό Σχέδιο Θεσσαλονίκης θα ενσωματωθεί στο Περιφερειακό Πλαίσιο Κεντρικής Μακεδονίας ως ειδικό τμήμα. Θα εγκρίνεται ως περιφερειακό πλαίσιο (δηλαδή με απόφαση του υπουργού Περιβάλλοντος ή απόφαση Γεν. Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης), αλλά ακόμη δεν έχει οριστικοποιηθεί ο φορέας κατάρτισής του.
 - Καταργούνται τα υπό θεσμοθέτηση Ρυθμιστικά σχέδια μικρών πόλεων (Ιωαννίνων, Πάτρας, Βόλου, Λάρισας και Ηρακλείου) και οι κατευθύνσεις τους ενσωματώνονται στα αντίστοιχα Περιφερειακά Πλαίσια.

Αρχικά συμφωνούμε με την πρόταση για τη μείωση των επιπέδων σχεδιασμού και την ουσιαστική ενσωμάτωση των ρυθμιστικών σχεδίων στα αντίστοιχα περιφερειακά πλαίσια, στο βαθμό που η ύπαρξή τους κάλυπτε την ανάγκη τοπικού χωροταξικού σχεδιασμού όσο δεν υπήρχαν το εθνικό και τα περιφερειακά πλαίσια. Σήμερα η ανάγκη ύπαρξής τους -ως ένα επιπλέον επίπεδο κατευθυντήριου χαρακτήρα- έχει εκλείψει.

Λαμβάνοντας υπόψη όμως το γεγονός ότι η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη είναι διοικητικά κατακερματισμένες μητροπολιτικές περιοχές, καθώς περιλαμβάνουν πλήθος πρωτοβάθμιων ΟΤΑ, η ύπαρξη ενός συνεκτικού σχεδίου για τις περιοχές αυτές είναι κρίσιμη.

Για την περίπτωση της Αθήνας η ανάγκη αυτή δύναται να καλυφθεί με την εξειδίκευση των περιεχομένων του αντίστοιχου περιφερειακού πλαισίου στις σχετικές ανάγκες του μητροπολιτικού σχεδιασμού.

Όσον αφορά ειδικά στη Θεσσαλονίκη, εκτιμάται ότι το Ρυθμιστικό Σχέδιο θα πρέπει να εξακολουθήσει να υπάρχει για το λόγο που αναφέρθηκε, με περιοχή ευθύνης, ωστόσο, κατά πολύ μικρότερη από αυτήν που προ-

βλέπει το υπό διαβούλευση σχέδιο νόμου. Άλλωστε, ο Σύλλογος επανειλημμένα έχει επισημάνει τα προβλήματα που συνεπάγονται τα προωθούμενα διευρυμένα όρια από την πρόταση σχεδίου νόμου για το νέο Ρυθμιστικό, που είχε τεθεί σε διαβούλευση, αλλά και την ανάγκη θεσμοθέτησης του Ρυθμιστικού Σχεδίου Θεσσαλονίκης.

Σε σχέση με τα Ρυθμιστικά Σχέδια των μικρότερων πόλεων θα μπορούσε εναλλακτικά να εξεταστεί το ενδεχόμενο να αποτελέσουν τη βάση για τα νέα Τοπικά Πλαίσια Χωρικής Οργάνωσης με κατευθυντήριο χαρακτήρα, που προτείνονται, εφόσον γίνουν οι απαραίτητες προσαρμογές.

Τοπικός σχεδιασμός

Τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια (ΓΠΣ) μετατρέπονται σε Τοπικά (ή Δημοτικά) Πλαίσια Χωρικής Οργάνωσης με κατευθυντήριο χαρακτήρα και όπως αναφέρεται θα διερευνηθεί η δυνατότητα ενσωμάτωσης επιλεκτικών κανονιστικών ρυθμίσεων, δηλαδή δε θα έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα ούτε για τη διοίκηση ούτε για τους πολίτες όπως τα ΓΠΣ. Όπως αναφέρεται στην πρόταση του ΥΠΕΚΑ, θα περιλαμβάνουν «κατευθύνσεις για την οργάνωση του χώρου σε επίπεδο Καλλικράτειου δήμου. Σε ειδικές περιπτώσεις θα μπορεί να είναι διαδημοτικά (π.χ. πολεοδομικά συγκροτήματα που τυχόν συμπεριλαμβάνουν περισσότερους του ενός Καλλικράτειους δήμους) ή υποδημοτικό (π.χ. σε Καλλικράτειο δήμο, ο οποίος περιλαμβάνει και άλλα νησιά θα μπορεί να εκπονείται χωριστό πλαίσιο για κάθε νησί)».

Τα τοπικά πλαίσια θα καταρτίζονται από τον δήμο ή από ομάδα δήμων και θα εγκρίνονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή του Περιφερειάρχη.

Οι πολεοδομικές μελέτες μετονομάζονται σε Σχέδια χρήσεων γης ή Σχέδια τοπικών ρυθμίσεων και από ότι προκύπτει περιλαμβάνουν και μέρος των σημερινών ΓΠΣ/ ΣΧΟΟ-

ΑΠ. Όπως αναφέρεται, «θα υπάρχουν διάφορες κατηγορίες τέτοιων σχεδίων ανάλογα με την περιοχή εφαρμογής: Περιοχή εκτός σχεδίου, επέκταση σχεδίου πόλης, αναθεώρηση Σχεδίου Πόλης, οργανωμένος υποδοχέας, πολεοδόμηση οικισμού. Σε κάθε περίπτωση θα περιλαμβάνουν σχέδιο χρήσεων γης, όρους και περιορισμούς δόμησης, μαζί με άλλα στοιχεία που θα απορρέουν από τις ειδικότερες ανάγκες της περιοχής εφαρμογής». Τα σχέδια θα εκπονούνται από τους δήμους.

Τέλος, προτείνεται η εκπόνηση Ρυμοτομικών Σχεδίων από τον δήμο ως αυτοτελής πράξη και συγχωνεύεται σε αυτό η Πράξη Εφαρμογής.

Διατηρούμε επιφυλάξεις ως προς τα εξής:

- Με την τροποποίηση καταργείται η δεσμευτικότητα των Τοπικών (ή Δημοτικών) Πλαισίων Χωρικής Οργάνωσης, τα οποία γίνονται περισσότερο στρατηγικά. Θεωρούμε ότι η συγκεκριμένη πρόνοια βρίσκεται προς τη σωστή κατεύθυνση, στο βαθμό που στοιχεία της δεσμευτικότητας των υφιστάμενων ΓΠΣ/ ΣΧΟΟΑΠ μεταφέρονται στο επόμενο επίπεδο, δηλ. στα Σχέδια Χρήσεων Γης ή Σχέδια Τοπικών Ρυθμίσεων. Ενδεχομένως, θα πρέπει να εξεταστεί η χρησιμότητα ενσωμάτωσης των Ρυμοτομικών Σχεδίων στην παραπάνω κατηγορία.
- Εκτιμάται, ωστόσο, ότι τα μεγαλύτερα προβλήματα που αφορούν στις καθυστερήσεις των υφιστάμενων Πολεοδομικών Μελετών έχουν να κάνουν με τις ιδιαίτερα χρονοβόρες διαδικασίες έγκρισής τους από τις αρμόδιες υπηρεσίες και έκδοσης ΠΔ/τος. Κατά συνέπεια, είτε θα πρέπει να ενισχυθούν οι αρμόδιες υπηρεσίες σε κεντρικό επίπεδο, ώστε οι εγκρίσεις των μελετών αυτών να γίνονται τάχιστα, είτε να μεταφερθεί η συγκεκριμένη αρμοδιότητα έγκρισης σε χαμηλότερα επίπεδα της διοίκησης με

ανάλογη ενίσχυση σε ανθρώπινο δυναμικό και τεχνογνωσία.

- Επιπλέον, ενώ η δυνατότητα κατάρτισης τοπικών πλαισίων από ομάδα δήμων είναι στη σωστή κατεύθυνση, εκτιμούμε ότι αποτελεί υπέρμετρα φιλόδοξη πρόβλεψη ως προς την ουσιαστική πιθανότητα συντονισμού των δήμων και ως προς τους απαραίτητους χρόνους (π.χ. από κοινού διαδικασία σύνταξης τεχνικών προδιαγραφών, προκήρυξης - ανάθεσης μελέτης, χρηματοδότησης, διαβούλευσης και τελικής έγκρισης). Ενδεχομένως θα πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω ο μηχανισμός εφαρμογής της σχετικής πρόβλεψης ώστε να διασφαλιστεί η μέγιστη πιθανότητα αξιοποίησής της από τους δήμους.
- Τέλος, εκτιμούμε ότι η προαναφερθείσα πρόταση για συνολική παρακολούθηση του συστήματος χωρικού σχεδιασμού θα πρέπει να προβλέπει και μηχανισμό εμποτείας του σχεδιασμού και σε τοπικό επίπεδο σε σχέση με τη συνάφειά του με τον υπερκείμενο σχεδιασμό, για τη διασφάλιση της έλλειψης αντιφάσεων που δημιουργούν ανασφάλεια δικαίου.

III. Επίλογος

Κλείνοντας, να επαναλάβουμε ότι:

- Είναι κατά την άποψή μας απαραίτητο να ληφθούν υπόψη κατά το σχεδιασμό και να παρουσιαστούν ως αναπόσπαστο στοιχείο της διαβούλευσης παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών από την ευρωπαϊκή εμπειρία.
- Σε μεταγενέστερο στάδιο και για την ουσιαστική συμμετοχή στη διαβούλευση, θα πρέπει να έχουμε εικόνα της συνολικής πρότασης μεταρρύθμισης, καθώς τα θέματα που αναλύθηκαν δεν είναι εφικτό να αντιμετωπίζονται αποσπασματικά.

- Η ολοκληρωμένη παρουσίαση και προσέγγιση είναι απαραίτητη κατά την άποψή μας κατά τη σύνθεση των επιμέρους προτάσεων και το σχεδιασμό του ενιαίου συστήματος χωρικού σχεδιασμού στον οποίο στοχεύει η μεταρρύθμιση, καθώς κάθε παράληψη -σε οποιαδήποτε προσπάθεια μεταρρύθμισης- συνιστά μη ολοκληρωμένη προσέγγιση, η οποία θα οδηγήσει σε νέα προβλήματα εφαρμογής και εν τέλει στην ίδια την ανεπάρκεια του συστήματος».

Ομάδα εργασίας:

Δούνια Ιωάννα (συντονίστρια)

Αλεξανδροπούλου Αιμιλία

Γιαννιού Άννα

Γροζοπούλου Μάρα

Καζάκη Σοφία

Μακράκης – Καραχάλιος Χρυσόστομος

Μαργαρίτης Στάθης

Τασοπούλου Αναστασία

Άποψη του Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. για το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό

Ο Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. απέστειλε στο Υ.Π.Ε.Κ.Α. τον Ιούλιο 2013 την άποψή του για το σχέδιο Κ.Υ.Α. για το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό στο πλαίσιο της σχετικής διαβούλευσης. Συγκεκριμένα, επισημαίνει τα εξής:

«Ι. Επί της αρχής και της στόχευσης του νέου Πλαισίου

Όπως έχει επανειλημμένα τονίσει ο Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α., στην παρούσα συγκυρία, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, είναι αναγκαίο ο χωρικός σχεδιασμός να παρέχει

ένα συνεκτικό πλαίσιο που θα συμβάλλει στη βελτίωση των αναπτυξιακών προοπτικών της χώρας με όρους βιωσιμότητας και προτεραιότητα τη διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος.

Στην κατεύθυνση αυτή, η αναθεώρηση του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό κρίνεται απαραίτητη, στο πλαίσιο μιας συνολικής μεταρρύθμισης του συστήματος χωρικού σχεδιασμού, ως μέρος της γενικότερης προσπάθειας για τη διασφάλιση της αναπτυξιακής προοπτικής της χώρας. Κρίνεται δε ιδιαίτερα θετική αφενός η συνεκτίμηση των σύγχρονων ευρωπαϊκών προσεγγίσεων ως προς τη στόχευση του Ειδικού Πλαισίου και αφετέρου η αναγνώριση της αναγκαιότητας διαφοροποίησης του ελληνικού τουριστικού προϊόντος, επιμήκυνσης της περιόδου ζήτησής του και συσχέτισής του με τις προοπτικές απασχόλησης.

Όπως πολύ εύστοχα αναφέρεται στο εισαγωγικό τμήμα της υπό διαβούλευση Κ.Υ.Α., η υιοθέτηση ενός επιστημονικά ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού αποτελεί προϋπόθεση για την ορθολογική ανάπτυξη των ανθρώπινων δραστηριοτήτων (μεταξύ των οποίων ο τουρισμός) στο χώρο.

Εξίσου σημαντική προϋπόθεση αποτελεί ωστόσο και α) η συστηματική παρακολούθηση της πορείας εφαρμογής του σχεδιασμού και β) η επίτευξη της αναγκαίας συνέργειας και συνέπειας τόσο μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων σχεδιασμού όσο και μεταξύ των διαφορετικών σχεδίων/πλαισίων στο ίδιο επίπεδο (π.χ. εθνικό). Ο σχεδιασμός και η ουσιαστική εφαρμογή μιας κεντρικής, ορθολογικής, ταχύτερης και ολοκληρωμένης διαδικασίας για το χωρικό σχεδιασμό συνολικά θα αντικαταστήσει σταδιακά την ανάγκη για "bypass" διαδικασίες, αμφίβολου αποτελέσματος τόσο για τις επενδύσεις, όσο και για το δημόσιο συμφέρον. Στην προκειμένη περίπτωση μάλιστα, όπως

αναφέρεται στο εισαγωγικό κείμενο της υπό διαβούλευση Κ.Υ.Α., θα συμβάλλει στην προώθηση της υγιούς επιχειρηματικότητας, μέσα από τη διατήρηση ενός σταθερού πλαισίου κανόνων και τη δημιουργία συνθηκών για την προσέλκυση σημαντικών τουριστικών επενδύσεων.

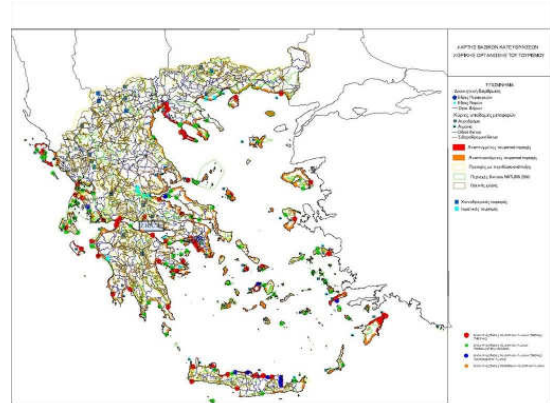
Ωστόσο, πέραν της αναμφισβήτητης αναγκαιότητας αναθεώρησης του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον τουρισμό (Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α.Τ.) και της ενσωμάτωσης στοχεύσεων, προοπτικών και κινήτρων ανάπτυξης και απασχόλησης στους σκοπούς του, το νέο πλαίσιο εξακολουθεί να δίνει βάρος στη μεγέθυνση του τουρισμού χωρίς να εστιάζει σε βάθος στις αρχές της αειφορίας και της διαχείρισης των επισκεπτών. Οι όποιες αναφορές για την αειφορική προσέγγιση του εγχειρήματος γίνονται κυρίως στην αντίστοιχη στρατηγική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Η έμφαση στις νέες μορφές τουρισμού αποτελεί θετικό στοιχείο, αλλά απουσιάζει η ουσιαστική παρέμβαση για την εξυγίανση των ήδη υφιστάμενων τουριστικών υποδομών με συγκεκριμένα μέτρα και προτάσεις και όχι γενικόλογες κατευθύνσεις και «κίνητρα». Θα πρέπει να γίνουν πιο σαφή τα χρηματοδοτικά εργαλεία που πιθανώς να είναι διαθέσιμα ή που απαιτούνται στη νέα προγραμματική περίοδο (Σ.Ε.Σ. 2014 – 2020) με στόχο τη δημιουργία νέου τουριστικού προϊόντος, το οποίο θα είναι ανταγωνιστικό σε σχέση με το προϊόν που προσφέρουν αγορές όπως η Τουρκία και η Κροατία.

Ταυτόχρονα, παρόλο που η προσέλκυση σημαντικών τουριστικών επενδύσεων περιλαμβάνεται στο σκοπό και τους ειδικότερους στόχους του νέου πλαισίου, δε γίνεται μνεία σε ζητήματα, διαδικασίες και μηχανισμούς που σχετίζονται με την άρση της γραφειοκρατίας, κυρίως στο στάδιο της αδειοδότησης των επιχειρήσεων, που αποτελεί σήμε-

ρα «αντικίνητρο» για την αύξηση των εισροών επενδύσεων.

Ιδιαίτερα θετικός κρίνεται ο στόχος του περιορισμού της διάσπαρτης δόμησης τουριστικών εγκαταστάσεων σε περιοχές εκτός σχεδίων πόλεων και ορίων οικισμών μέσω της θεσμοθέτησης ζωνών με χρήση γης «τουρισμός-αναψυχή» και οργανωμένων υποδοχών τουριστικών δραστηριοτήτων στην κατεύθυνση προστασίας του περιαστικού και παράκτιου χώρου.

Πηγή: <http://www.opengov.gr/minenv/?p=5152>

Ο Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. προτείνει τον εμπλουτισμό των στόχων, με τους ακόλουθους:

- η βελτίωση των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών, ώστε η Ελλάδα να καταστεί ανταγωνιστικότερη σε σχέση με τις αγορές της Τουρκίας και της Κροατίας,
- η ανάπτυξη και οργάνωση του εθνικού χώρου για τον τομέα του τουρισμού λαμβάνοντας υπόψη τα όσα προβλέπονται για άλλους τομείς ή κλάδους παραγωγικών δραστηριοτήτων (συνέργεια Ειδικού Πλαισίου για τον Τουρισμό με τα Ειδικά Πλαίσια για τη Βιομηχανία, τις ΑΠΕ, κλπ.),
- η διασύνδεση του τουρισμού με τον πρωτογενή τομέα (Σύμφωνα Τοπικής Ποιότητας) παράλληλα με την ενσωμάτωση στην ταυτότητα ενός τόπου των τοπικών προϊόντων. Κατά συνέπεια, θα

πρέπει να ενσωματωθούν ρυθμίσεις και κίνητρα που απευθύνονται σε επιχειρήσεις του πρωτογενή τομέα και να υπάρξει μνεία για την ανάπτυξη καναλιών διανομής και προώθησης των τοπικών προϊόντων σε επιχειρήσεις του τουριστικού κλάδου (ξενοδοχεία, εστιατόρια, κλπ.).

II. Ειδικότερες επισημάνσεις

Η παράθεση ειδικότερων επισημάνσεων επί του σχεδίου Κ.Υ.Α. που ακολουθεί δεν είναι βεβαίως εξαντλητική, επιχειρεί ωστόσο να αναδείξει τα σημαντικότερα ζητήματα που χρήζουν περαιτέρω επεξήγησης και εξειδίκευσης ώστε να γίνει το Πλαίσιο περισσότερο επιχειρησιακό, συμβατό με τις αναπτυξιακές του στοχεύσεις και εφαρμόσιμο στο εγγύς μέλλον.

- A. Στις κατευθύνσεις χωρικής οργάνωσης για επιμέρους κατηγορίες του εθνικού χώρου, γίνεται μνεία εννοιολογικά ελλιπώς στην *ανάληψη δράσεων αναβάθμισης του δομημένου χώρου, με πολεοδομικές παρεμβάσεις, όπως αναπλάσεις κοινόχρηστων χώρων με αύξηση των ελεύθερων χώρων κλπ.*, εμμένοντας σε μια στενή αντίληψη της έννοιας της ανάπτυξης που επικεντρώνεται στη μικροκλίμακα του αστικού σχεδιασμού και στοχεύει στην αύξηση των ελεύθερων, πράσινων χώρων κλπ., σε αντιδιαστολή με περισσότερο ολοκληρωμένες προσεγγίσεις αστικής αναζωογόνησης που στοχεύουν στην τόνωση/βελτίωση της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής κατάστασης μιας περιοχής, παράλληλα με τη φυσική και αισθητική βελτίωση. Θετική κρίνεται πάντως η πρόβλεψη για παροχή κινήτρων για αναπλάσεις ιδιωτικών χώρων.
- B. Διαπιστώνεται μια επικέντρωση (παροχή κινήτρων) για εκσυγχρονισμό υφιστάμενων τουριστικών μονάδων με παράλληλη αναβάθμιση σε τύπους και τάξεις καταλυμάτων (4 και 5 αστέρες). Είναι σαφές, τό-

σο από τις κατευθύνσεις χωρικής οργάνωσης όσο και από τις «λοιπές κατευθύνσεις σχεδιασμού και προτάσεις τροποποίησης της νομοθεσίας» (άρθρο 10: συμπερίληψη των επενδύσεων κατηγορίας τουλάχιστον 3 αστέρων στα κίνητρα του επενδυτικού νόμου) ότι συνολικά η προσέγγιση της Κ.Υ.Α. προωθεί τη δημιουργία νέων -ή την αναβάθμιση υφιστάμενων σε- υψηλών προδιαγραφών καταλυμάτων. Εντούτοις εκτιμούμε ότι θα ήταν πληρέστερη εάν περιελάμβανε στις ρυθμίσεις της μια στρατηγική για την ποιοτική βελτίωση καταλυμάτων όπως τα συνήθη ενοικιαζόμενα δωμάτια τα οποία επιλέγει μεγάλο μέρος τόσο των εγχώριων όσο και των εξωτερικών τουριστικών πελατών, ιδιαίτερα δε σε συγκεκριμένες περιοχές της Χώρας που, λόγω θέσης, γεωγραφικών ή μορφολογικών χαρακτηριστικών, απευθύνονται σε ένα συγκεκριμένο και διαφοροποιημένο κοινό. Επομένως, κρίνεται ότι τα ενοικιαζόμενα δωμάτια δε θα πρέπει να αποκλεισθούν από τις προβλέψεις της Κ.Υ.Α., αντιθέτως θα πρέπει να ενσωματωθούν και να πλαισιωθούν από στρατηγικές κατευθύνσεις και κίνητρα εκσυγχρονισμού και αναβάθμισής τους.

- Γ. Για το σύνολο των περιοχών Α1 "Αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές" και για την Ομάδα Ι των νησιών (Δ1) προβλέπεται η *έκδοση κοινών αποφάσεων των Υπουργείων Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και Τουρισμού με τις οποίες οι περιοχές Α1 στο σύνολο ή σε τμήματά τους μπορούν να χαρακτηρίζονται βάσει κριτηρίων ως Περιοχές Ενεργητικής Παρέμβασης και Ανάπτυξης και να τίθενται περιορισμοί στην τουριστική ανάπτυξη. Με τις ίδιες αποφάσεις θα προσδιορίζονται η διάρκεια ισχύος τους, τα μέτρα που προτείνεται να ληφθούν για την αναβάθμιση ή και την ανάπτυξη του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος,*

ο τρόπος παρακολούθησης της εφαρμογής των μέτρων αυτών για τη διαπίστωση της αποτελεσματικότητάς τους και της τυχόν αναγκαιότητας παράτασης της ισχύος τους ή της βελτίωσής τους και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Κρίνουμε ότι θα πρέπει να προδιαγραφεί με σαφήνεια το πλαίσιο αυτών των ρυθμίσεων και άμεσα να διερευνηθεί και να αποφασιστεί η θέση τους και η βαρύτητά τους στην αλληλουχία των επιπέδων και σχεδίων χωρικού σχεδιασμού, για να αποφευχθούν προβλήματα εξειδίκευσης του Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α.Τ. κατά την εκπόνηση των υποκείμενων σχεδίων (σήμερα Γ.Π.Σ./Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π.). Επισημαίνεται η κρισιμότητα του θέματος αυτού τόσο για την τυποποίηση και ουσιαστική χρησιμότητα των μελετών αυτών, όσο και για τη συνέργεια με τη μεταρρύθμιση του εθνικού συστήματος χωρικού σχεδιασμού που σχεδιάζεται αυτή την περίοδο από το Υ.Π.Ε.Κ.Α. και το οποίο, μεταξύ άλλων, θα πρέπει και να προσδιορίσει την αλληλουχία των επιπέδων σχεδιασμού.

- Δ. Η προώθηση της χωροθέτησης οργανωμένων υποδοχέων τουριστικών δραστηριοτήτων και σύνθετων καταλυμάτων στην πλειονότητα των κατηγοριών οργάνωσης του εθνικού χώρου κρίνεται θετική και εκτιμάται ότι θα συμβάλλει στην επίτευξη του στόχου τουριστικών προορισμών υψηλών προδιαγραφών. Θα πρέπει ωστόσο να προδιαγραφεί ο τρόπος, τα πρότυπα και το (θεσμικό και μη) πλαίσιο ανάπτυξης και πολεοδόμησης αυτών των οργανωμένων υποδοχέων, ώστε αφενός να μην επέλθει περαιτέρω –σε σχέση με τη σημερινή– σύγχυση με τα διάφορα υφιστάμενα θεσμικά πλαίσια και αφετέρου να σχεδιαστούν τουριστικά περιβάλλοντα με γνώμονα τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης και του βιώσιμου πολεοδομικού σχεδιασμού.

Ε. Ειδικά για τις περιοχές του Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών και περιοχές του δικτύου Natura 2000 επιτρέπεται η χωροθέτηση οργανωμένων υποδοχέων εφόσον κάτι τέτοιο προβλέπεται από τα διαχειριστικά σχέδια ή το Π.Δ. προστασίας αντίστοιχα. Αυτό που κρίνεται απολύτως αναγκαίο είναι να ενσωματωθεί ρητά στις εν λόγω διατάξεις η απαίτηση εκτίμησης της φέρουσας ικανότητας των οικοσυστημάτων, πριν τις αποφάσεις χωροθέτησης τέτοιων υποδοχέων, ως προς τις βασικές συνιστώσες της έννοιας: φυσικο-οικολογικές, κοινωνικο-δημογραφικές και πολιτικοοικονομικές. Η εκτίμηση της φέρουσας ικανότητας απουσιάζει από το σύνολο του κειμένου της Κ.Υ.Α., αν και ομολογουμένως η Σ.Μ.Π.Ε. επιχειρεί, υιοθετώντας μια πιο φιλοπεριβαλλοντική προσέγγιση και οπτική, να συμπληρώσει τυχόν ελλείψεις του κειμένου της ΚΥΑ και να αναδιατυπώσει προτάσεις.

ΣΤ. Σύγκυση δημιουργούν οι προβλέψεις για χωροθέτηση οργανωμένων υποδοχέων τουριστικών δραστηριοτήτων στα ακατοίκητα νησιά (υποκατηγορία II, δεύτερη υπο-ομάδα, Ομάδα III των νησιών). Αν και επί της αρχής δεν είμαστε αρνητικοί σε μια προοπτική τουριστικής αξιοποίησης τέτοιων νησιών, και μάλιστα με τρόπο οργανωμένο, η ακόλουθη διάταξη της Κ.Υ.Α., που αναφέρεται συγκεκριμένα στο επενδυτικό σχέδιο αξιοποίησης, δημιουργεί πράγματι σύγχυση και προβληματισμό αναφορικά με τα χαρακτηριστικά αυτών των νησιών και το κατά πόσο πρόκειται πράγματι για «ακατοίκητα»: «Κατά την αξιολόγηση αυτή θα πρέπει ιδίως να λαμβάνονται υπόψη τα χωρικά (φυσικά, οικονομικά, κοινωνικά, χωροταξικά, περιβαλλοντικά κ.λπ.) χαρακτηριστικά του νησιού και ιδίως ... τα δημογραφικά και οικονομικά δεδομένα, τα στατιστικά δεδομένα απασχόλησης και ανεργίας, τα

δεδομένα διάρθρωσης της τοπικής οικονομίας (αγροτικός πληθυσμός κ.λπ.), ...».

- Z. Για τις αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές (Α1) στις Στρατηγικές κατευθύνσεις χωρικής οργάνωσης και ανάπτυξης προτείνεται η εξειδίκευση της προτεραιότητας (ι). Συγκεκριμένα, η προώθηση των μέτρων Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας μπορεί να εξειδικευθεί με τα Σχέδια Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας. Το Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας είναι ένα στρατηγικό σχέδιο που βασίζεται στις υφιστάμενες πρακτικές σχεδιασμού και εμπνέεται από τις αρχές του ενιαίου σχεδιασμού, της συμμετοχής και της αξιολόγησης ώστε να καλύψει τις ανάγκες κινητικότητας των ανθρώπων σήμερα και στο μέλλον, για μια καλύτερη ποιότητα ζωής σε κάθε αστικό ιστό. Επίσης, αναφέρεται ρητά στις οδηγίες της Ε.Ε. πως πόλεις με εγκεκριμένο Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας θα έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα στη διεκδίκηση πόρων από τα διαρθρωτικά ταμεία της επόμενης προγραμματικής περιόδου. Επομένως, η εκπόνηση τέτοιων Σχεδίων θα εξασφαλίσει τη χρηματοδότηση των δράσεων που αναφέρονται στη συγκεκριμένη προτεραιότητα. Ειδικότερα, έχουν χρηματοδοτηθεί από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης πόλεις για εκπόνηση Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας σε περιοχές που αποτελούν τουριστικούς προορισμούς. Προτείνεται, επίσης, η ρητή ενσωμάτωση των Σχεδίων/Μέτρων Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας στην κατηγορία (Β) Αστικός Τουρισμός του άρθρου 6 της Κ.Υ.Α.
- H. Όσον αφορά στις Ειδικές και Τεχνικές Υποδομές (άρθρο 7) θεωρούμε ότι θα πρέπει να εξεταστεί σε βάθος αν οι υπάρχουσες υποδομές εξασφαλίζουν την ανάπτυξη του τουρισμού ή αν θα πρέπει η ανάπτυξη των υποδομών να προηγηθεί

της ανάπτυξης του τουρισμού. Επισημαίνεται, ακόμη, ότι θα πρέπει να υπάρξει πρόβλεψη σχετικά με τη δυνατότητα και τις πηγές χρηματοδότησης των διαφόρων υποδομών, καθώς και μια –σε ικανοποιητικό βαθμό– εξειδίκευση αυτών των υποδομών, εντός της Κ.Υ.Α. Τέλος, μια ειδικότερη επιφύλαξη μας αφορά τον περιορισμό των υποδομών κλάδου υγείας μόνο στις περιοχές προτεραιότητας.

- Θ. Ένα ιδιαίτερα κρίσιμο ζήτημα που επηρεάζει την εξειδίκευση και ολοκλήρωση του χωρικού σχεδιασμού στα διάφορα επίπεδα του σχετίζεται με ασαφείς και «συγκαλυμμένες» φράσεις εντός διατάξεων. Ειδικότερα, στο άρθρο 8 (Κατευθύνσεις για κατηγορίες χώρου με ειδικό καθεστώς και επίλυση συγκρούσεων με άλλες χρήσεις) και συγκεκριμένα στην παρ. 2 “Επίλυση συγκρούσεων με άλλες χρήσεις”, για τον “τουρισμό-βιομηχανία” αναφέρεται: «*Σε περιοχές με αναπτυγμένη ή αναπτυσσόμενη τουριστική δραστηριότητα είναι **κατά κανόνα** επιθυμητή η συγκέντρωση βιομηχανικών εγκαταστάσεων μέσης και υψηλής όχλησης σε οργανωμένους υποδοχείς. **Η τυχόν επιτρεπόμενη σημειακή χωροθέτηση της βιομηχανίας δεν πρέπει να θίγει το περιβάλλον και το τοπίο ως τουριστικούς πόρους***». Αντιστοίχως, το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία, αναφέρει στο άρθρο 8, παρ. 2 ε): «*Σε ζώνες που από το Ε.Π. Τουρισμού χαρακτηρίζονται ως τουριστικής προτεραιότητας και μάλιστα ως ανεπτυγμένες τουριστικά **πρέπει να αποθαρρύνεται η διάσπαρτη χωροθέτηση βιομηχανικών μονάδων μέσης και υψηλής όχλησης***». Θα πρέπει να αναδιατυπωθούν τέτοιες διατάξεις ώστε να μην δημιουργείται σύγχυση κατά την εξειδίκευση των πλαισίων συνολικά από τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού.

I. Πέραν του παραπάνω σημείου, είναι κατανοητή η απόπειρα της υπό διαβούλευση Κ.Υ.Α. να συνδυάσει εναλλακτικές μορφές τουρισμού με τις οικονομικές δραστηριότητες της κάθε περιοχής, όπως συγκεκριμένα τη βιομηχανική δραστηριότητα. Ωστόσο, η επιστημονική λογική και η εμπειρία συντείνει στο ότι τουρισμός και υψηλής όχλησης βιομηχανία αποτελούν ασύμβατες χρήσεις. Επομένως, είναι κρίσιμο να προδιαγράφεται το πλαίσιο/κριτήρια βάσει του οποίου, σε περιοχές με ταυτόχρονο τουριστικό και βιομηχανικό ενδιαφέρον (υψηλής όχλησης), θα προκρίνεται η μια έναντι της άλλης εναλλακτικής στρατηγικής ανάπτυξης. Ανάλογο πλαίσιο θα πρέπει να υπάρξει και σε σχέση με την τουριστική ανάπτυξη και την ανάπτυξη εξορυκτικών δραστηριοτήτων.

IA. Όσον αφορά στο Πρόγραμμα Δράσης, θα πρέπει να συμπεριληφθούν αναλυτικότερα στοιχεία ως προς τον προϋπολογισμό και το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής, τις εκτιμώμενες επενδύσεις και την εκτιμώμενη συμβολή στην απασχόληση. Θα πρέπει επίσης να περιλάβει δράσεις/πιλοτικές μελέτες που σχετίζονται με δείκτες παρακολούθησης, με την εκτίμηση της φέρουσας ικανότητας τουριστικών περιοχών, καθώς επίσης και τα διάφορα είδη τουρισμού, όπως προδιαγράφονται στην Κ.Υ.Α. Επιπλέον, αναφέρεται στο κείμενο της Κ.Υ.Α. η εναρμόνιση των Ρυθμιστικών Σχεδίων της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης με το παρόν Ειδικό Πλαίσιο. Ωστόσο προκύπτουν ερωτηματικά για το ποιος μπορεί να παρακολουθήσει αποτελεσματικά αυτή τη διαδικασία από τη στιγμή που οι Οργανισμοί Ρυθμιστικών Σχεδίων οδεύουν προς κατάργηση και ειδικά για τη Θεσσαλονίκη, γεννάται το ερώτημα με ποιο Ρυθμιστικό Σχέδιο θα γίνει η εναρμόνιση. Ως γνωστόν το νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο Θεσσαλονίκης δεν

έχει ακόμη επίσημα θεσμική ισχύ. Το θέμα αυτό εγείρει προβλήματα και στον τρόπο ορισμού των Μητροπολιτικών Περιοχών (άρθρο 4 της Κ.Υ.Α.), αφού τα όρια της Μητροπολιτικής Περιοχής της Θεσσαλονίκης είναι διαφορετικά στο Ρυθμιστικό Σχέδιο του '85 από αυτά που προτείνονται στο νέο Ρυθμιστικό.

IB. Σχολιάζοντας συνολικά τη Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Σ.Μ.Π.Ε.), η Σ.Μ.Π.Ε. επιλέγει το επιθυμητό σενάριο για «Ολοκληρωμένη χωροταξική οργάνωση του τομέα στο σύνολο της χώρας», αλλά θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη μια αναφορά στη μέχρι σήμερα ανάπτυξη και στις δυνατότητες, ευκαιρίες και προβλήματα που σχετίζονται με την εφαρμογή του προτεινόμενου μοντέλου.

Προτείνουμε, επίσης, την ενσωμάτωση της **φέρουσας ικανότητας** και των σχεδίων διαχείρισης επισκεπτών στις στρατηγικές ανάπτυξης του βιώσιμου τουρισμού. Ειδικότερα, στην παράγραφο 5.1.1 της Σ.Μ.Π.Ε. κατά την αντιπαραβολή βιώσιμης και μη βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης, η έννοια της φέρουσας ικανότητας θα πρέπει να αποτελέσει σημαντικό εργαλείο στρατηγικής ανάπτυξης του τουριστικού προϊόντος που επιθυμούμε.

Τέλος, κρίνεται πολύ θετική η ίδρυση Παρατηρητηρίου Τουριστικής Δραστηριότητας ανά περιφέρεια. Προτείνεται τα Παρατηρητήρια αυτά να αναλάβουν την Εκπόνηση Σχεδίου Διαχείρισης Επισκεπτών και τη Μελέτη Εκτίμησης της Φέρουσας Ικανότητας σε επίπεδο Περιφέρειας που θα μπορούσε να έχει στρατηγικό χαρακτήρα και στη συνέχεια να εξειδικευτεί ανά μορφή τουρισμού ή ανά προορισμό, κλπ.

Για τον υπολογισμό της φέρουσας ικανότητας κρίνεται σκόπιμο να ληφθούν υπόψη διάφοροι παράγοντες (περιβαλλοντι-

κοί, διαχειριστικοί, είδη προτεραιότητας, κλπ). Για το λόγο αυτό σε κάθε περιοχή κρίνεται σκόπιμο να υπολογίζεται ο δείκτης Χωρικής Φέρουσας Ικανότητας.

III. Επίλογος

Συνοψίζοντας, θεωρούμε ότι:

- Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον τουρισμό όπως και συνολικά το υπό μεταρρύθμιση σύστημα χωρικού σχεδιασμού θα πρέπει να ενσωματώσει μια αναπτυξιακή λογική, μια προσέγγιση ενίσχυσης της απασχόλησης και κινητοποίησης του ιδιωτικού τομέα, δεδομένης της συρρίκνωσης του δημόσιου τομέα, με παράλληλη διαφύλαξη του περιβάλλοντος και του δημόσιου συμφέροντος.
- Είναι σημαντικό να ενσωματωθούν οι αρχές της φέρουσας ικανότητας των προορισμών και να υπάρξει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο διαχείρισης του τουριστικού προϊόντος. Η φέρουσα ικανότητα ή/και ο βαθμός κορεσμού από πλευράς τουριστικής ανάπτυξης θα μπορούσε να αποτελέσει ένα επιπλέον κριτήριο προσέγγισης του εθνικού χώρου και επανεξέτασης των κατευθύνσεων χωρικής ανάπτυξης.
- Πέραν της δημιουργίας νέων υψηλών προδιαγραφών τουριστικών προορισμών, θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα για περισσότερο «θεραπευτικές» κατευθύνσεις στις περιοχές που έχουν αναπτυχθεί με πρότυπα μαζικού τουρισμού, με σκοπό την αναζωογόνηση αυτών των περιοχών, τη συγκράτηση της διάχυσης και τη βιωσιμότητα των ήδη υφιστάμενων δραστηριοτήτων.
- Επιδιώκοντας τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος στο πλαίσιο της ασκούμενης δημοσιονομικής πολιτικής, απαιτείται η εκπαίδευση των απασχολουμένων στον τομέα του

τουρισμού. Για το λόγο αυτό κρίνεται αναγκαίο να υπάρξει συσχέτιση με κάποιο τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα και πρόβλεψη – χρηματοδότηση δράσεων εκπαίδευσης των απασχολουμένων.

- Απαιτείται η επίλυση ζητημάτων ασάφειας που δημιουργούν αγκυλώσεις, «υποκειμενικές» ερμηνείες διατάξεων και εντέλει καθυστέρηση στην εξειδίκευση των Ειδικών Πλαισίων.
- Σημαντική προϋπόθεση για ένα αποτελεσματικό και αποδοτικό πλαίσιο αποτελεί η συστηματική παρακολούθηση της πορείας εφαρμογής του και η διασφάλιση της αναγκαίας συνέργειας και συνέπειας τόσο μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων σχεδιασμού όσο και μεταξύ των διαφορετικών πλαισίων.

Τέλος, εκτιμούμε ότι κρίσιμο στοιχείο για την ολοκληρωμένη διαβούλευση, αποτελεί η αιτιολογική έκθεση του νομοσχεδίου, με τους ποσοτικοποιημένους στρατηγικούς στόχους, τις προβλέψεις για τον προϋπολογισμό και το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής του, καθώς και εκτιμήσεις για επενδύσεις και τη συμβολή του στην απασχόληση, σύμφωνα με τους κανόνες καλής νομοθέτησης, για την αναγκαία τεκμηρίωση της αναγκαιότητάς του, άλλα και ώστε να καταστεί εφικτή η μελλοντική αξιολόγηση της εφαρμογής του».

Ομάδα εργασίας:

Τασσοπούλου Αναστασία (συντονίστρια)
Αλεξανδροπούλου Αιμιλία
Δούνια Ιωάννα
Καρκαβίτσας Πολύκαρπος
Κωνσταντινίδης Κωνσταντίνος
Παρθενοπούλου Σοφία

Άποψη του Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. για το Σχέδιο Νόμου για τα δασικά οικοσυστήματα

Ο Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. απέστειλε στο Υ.Π.Ε.Κ.Α. τον Σεπτέμβριο 2013 την άποψή του για το Σχέδιο Νόμου «Δασικά οικοσυστήματα: Ορισμοί, μέτρα προστασίας, ανάπτυξης και διαχείρισης», που τέθηκε σε διαβούλευση και αναρτήθηκε στο σχετικό δικτυακό τόπο (www.opengov.gr) στις 18/09/2013.

Ειδικότερα επεσήμανε τα εξής:

«Πέραν του ανεπαρκούς, σαφέστατα, χρονικού περιθωρίου για την κατάθεση απόψεων στη δημόσια διαβούλευση (ημερομηνία λήξης της διαβούλευσης στις 27/9/2013), για ένα τόσο κρίσιμο ζήτημα όπως είναι η προστασία, ανάπτυξη και διαχείριση των δασικών οικοσυστημάτων, χαιρετίζουμε την πρόθεση του Υπουργείου να προβεί, όπως αναφέρεται στο εισαγωγικό κείμενο που συνοδεύει τη δημόσια διαβούλευση, στην κωδικοποίηση διάσπαρτων διατάξεων και ρυθμίσεων, στην προσαρμογή της δασικής νομοθεσίας στη νομολογία του ΣτΕ, στην παροχή δυνατοτήτων δραστηριοποίησης σε δάση και δασικές εκτάσεις κυρίως στη μικρή και μεσαία επιχειρηματικότητα (υπό προϋποθέσεις), στην αύξηση της προστασίας των δασικών εκτάσεων και στην αύξηση των ποινών στους παραβάτες της δασικής νομοθεσίας.

Ωστόσο, όσον αφορά συγκεκριμένα στην πρόθεση κωδικοποίησης των διάσπαρτων διατάξεων και ρυθμίσεων, από τη μελέτη του σχεδίου νόμου προκύπτει ότι αυτό είναι δυσανάγνωστο, χωρίς συνοχή και συχνά χαοτικό, παραπέμποντας συνεχώς σε προηγούμενα ή επόμενα άρθρα και σε προηγούμενα νομοθετήματα που τροποποιούνται. Ο χειρισμός αυτός -η συνεχής παραπομπή δηλαδή σε προηγούμενα νομοθετήματα και

τροποποιήσεις τους- ενέχει τον κίνδυνο εμφάνισης σοβαρότατων προβλημάτων κατά την εφαρμογή του νόμου.

Η διατύπωση του σκοπού του νόμου ως «ο προσδιορισμός κατά περίπτωση των όρων και προϋποθέσεων υπό τις οποίες οι προστατευτές εκτάσεις μπορεί στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης να μεταβάλλουν την κατά προορισμό χρήση τους ή να εξυπηρετούν και άλλες χρήσεις, για λόγους επιβαλλόμενους από το δημόσιο συμφέρον», συνδέει/συσχετίζει όρους και έννοιες όπως το δημόσιο συμφέρον, η βιώσιμη ανάπτυξη, η προστασία εκτάσεων, οι (διαφορετικές από την κατά προορισμό) χρήσεις γης με τρόπο γενικό και αξιωματικό, χωρίς αυτό να επαληθεύεται από χειρισμούς που αφορούν τις επιτρεπόμενες χρήσεις και ακολουθούν σε επόμενα άρθρα του νομοσχεδίου. Τέτοιοι χειρισμοί/προθέσεις μοιάζει να οδηγούν σε μία απίστευτη «σύμπτυξη» χρήσεων εντός των δασών/δασικών εκτάσεων/δημόσιων γαιών, η οποία, υπό την επίφαση της ανάπτυξης, κινδυνεύει να οδηγήσει στην πέραν κάθε σχεδιασμού εκμετάλλευσή τους, καθώς και στη βίαιη αποτροπή της εκπλήρωσης του σκοπού τους.

Κρίνονται ιδιαίτερος εύστοχα και αναγκαία τα ακόλουθα:

- η κατάρτιση **Σχεδίων Τουριστικής Ανάπτυξης** για τον καθορισμό των τουριστικών εγκαταστάσεων, ως αναγκαία συνθήκη για τη βιώσιμη αξιοποίηση κάθε ευαίσθητου φυσικού οικοσυστήματος.
- η ρητή διατύπωση για απαγόρευση επέκτασης εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως ή επέκτασης οικισμού υφισταμένου προ του 1923 ή δημιουργίας οικιστικής περιοχής εντός δάσους ή δασικής έκτασης καθώς και της καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρησης ή εκχώρησης δημοσίου ή ιδιωτικού δάσους ή δασικής έκτασης, αντιστοίχως, προς δημιουργία ή επέκταση

πόλεων, οικισμών ή οικιστικών περιοχών.

Αναλόγως, θα μπορούσε να θεωρηθεί θεμιτή η ένταξη δημοσίων γαιών σε οικιστική περιοχή, αφού όμως προσδιοριστεί σαφώς στην εν λόγω διάταξη, εντός του νομοσχεδίου για να μην προκύψουν στο μέλλον προβλήματα ερμηνείας, η φράση «εφ' όσον η ένταξη αυτών επιβάλλεται από τον πολεοδομικό σχεδιασμό» (άρθρο 60 του έκτου Κεφαλαίου του Ν. 998/1979, όπως αντικαθίσταται με το άρθρο 5 του νομοσχεδίου). Εφόσον η πρόθεση του νομοθετήματος είναι η ανάπτυξη μιας βιώσιμης σχέσης της οικιστικής περιοχής με το περιβάλλον, με την έννοια της ένταξης του φυσικού στοιχείου στον οικιστικό ιστό, η πρόταση κρίνεται καταρχήν θετική, **υπό την προϋπόθεση σαφούς ορισμού των κριτηρίων ένταξης ή μη**. Με το ίδιο σκεπτικό, κρίνεται καταρχήν θετική η δυνατότητα, στα γήπεδα εκμετάλλευσης των οργανωμένων υποδοχέων τουριστικών δραστηριοτήτων του άρθρου 1 του ν. 4179/2013, να επιτρέπεται να περιλαμβάνονται δάση, δασικές εκτάσεις και δημόσιες γαίες, **υπό τον όρο διατήρησης του χαρακτήρα τους με εφαρμογή της δασικής νομοθεσίας**.

Ολοκληρώνοντας, θα θέλαμε να τονίσουμε **την αναγκαιότητα σχεδιασμού και εφαρμογής ενός εθνικού ολοκληρωμένου συστήματος σχεδιασμού, παρακολούθησης και εφαρμογής της δασικής πολιτικής**. Αυτό περιλαμβάνει τη διαμόρφωση του πλαισίου αρμοδιοτήτων από το επίπεδο της κεντρικής κυβέρνησης έως αυτό της τοπικής αυτοδιοίκησης: αποσαφήνιση των αρμοδιοτήτων χάραξης δασικής πολιτικής, εφαρμογής της σε επίπεδο δασικής ενότητας, παρακολούθησης και ελέγχου της εφαρμογής. Για παράδειγμα, η πρόβλεψη του υπό διαβούλευση νομοθετήματος για υποκατάσταση αρμοδιοτήτων στις περιπτώσεις όπου δεν υφίστανται Δασαρχεία, έχει χαρακτήρα

σημειακής επίλυσης του προβλήματος έλλειψης ενός ενιαίου και ολοκληρωμένου συστήματος διακυβέρνησης των δασών και δεν αποτελεί από μόνη της ουσιαστική «μεταρρύθμιση». Ανάλογα, ο μεταρρυθμιστικός χαρακτήρας του νομοθετήματος αίρεται από την απουσία, ουσιαστικά, «μέτρων προστασίας» και «μέτρων ανάπτυξης» (αν και αναφέρεται ρητά στον τίτλο του) ως διακριτή ενότητα με σαφές περιεχόμενο, αρχές και στοχεύσεις. Ένα «στρατηγικό» πλαίσιο κατευθύνσεων θα έθετε επί της ουσίας τις βάσεις της δασικής πολιτικής συνολικά και θα συνέβαλε στην ολοκλήρωση του συστήματος χωρικού σχεδιασμού -που αποτελεί επιδίωξη της υπό διαμόρφωση χωροταξικής και πολεοδομικής μεταρρύθμισης- με την εξειδίκευσή του από τα υποκείμενα επιπέδου σχέδια».

Ομάδα εργασίας:

Τασσοπούλου Αναστασία (συντονίστρια)

Αλεξανδροπούλου Αιμιλία

Δούνια Ιωάννα

Ραβασόπουλος Πετράκης Μιχάλης

ΑΠΟΨΕΙΣ

Διεθνείς και εθνικές διαστάσεις των σπουδών πολεοδομίας – χωροταξίας & (περιφερειακής) ανάπτυξης ⁱⁱⁱ

του Καθ. Παντελή Σκάγιαννη

Αρχιτέκτων ΑΠΘ, ΜΑ, Ph.D., Καθ. στο Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, μέλος της εκτελεστικής επιτροπής του AESOP και εκπρόσωπος του AESOP στο Global Planning Education Association Network (GPEAN).

Η εισήγηση αυτή επιχειρεί να σκιαγραφήσει εν συντομία και εν πολλοίς με κωδικοποιημένο τρόπο τους βασικούς προβληματισμούς που τίθενται σήμερα για την εκπαίδευση στο *planning*^{iv} αντλώντας κυρίως από την ευρύτερη Ευρωπαϊκή εμπειρία.

1. Η ιστορική παράδοση των συστημάτων εκπαίδευσης στο *planning* στην Ευρώπη.

- a) **Το Αγγλο-αμερικανικό σύστημα (BA/MA, κλπ):** Ισχυρή εστίαση στη γεωγραφία, κοινωνικές και πολιτικές επιστήμες, εμπλουτισμένο με ορισμένες παραδόσεις αρχιτεκτονικής και αστικού σχεδιασμού.
- b) **Το Γαλλικό σύστημα:** Παρεμφερές με το Αγγλο-αμερικανικό σύστημα αλλά πιο διαφοροποιημένο κατά περίπτωση, με ειδική παράδοση στα πανεπιστήμια/ και στις μεγάλες σχολές (Grand Ecole).

ⁱⁱⁱ Ομιλία στο Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης του ΑΠΘ στη Βέροια, 15 Δεκεμβρίου 2011

^{iv} Στην εισήγηση χρησιμοποιείται σκοπίμως ο όρος *planning* στα Αγγλικά. Οι όροι πολεοδομία, χωροταξία προγραμματισμός-σχεδιασμός, κλπ δεν κρίνονται ότι αποδίδουν την ευρύτητα του όρου *planning*. Αντίθετα, η απόδοση του όρου *spatial planning* ως χωρικός σχεδιασμός είναι ευστοχότερη, αλλά δεν προτιμήθηκε για να διαφυλαχθεί η περισσότερο γενικευμένη εκδοχή.

- c) **Το σύστημα Γερμανίας, Αυστρίας, Ελβετίας, Ιταλίας, Σκανδιναβικών Χωρών, Ισπανίας, και Ελλάδας:** Παράδοση Μηχανικών, δίπλωμα σε 5 χρόνια. Ο σχεδιασμός έχει εκκινήσει (και σε ένα βαθμό παραμένει) ως ειδικότητα μέσα στην αρχιτεκτονική και στις σχολές πολιτικών μηχανικών και υπάρχουν λίγα ανεξάρτητα 5-ετή προγράμματα (π.χ. του Dortmund).

(Kunzmann, K. 2005).

Σε μια διαχρονική δομή, ως προς το περιεχόμενο, το *planning* ακολούθησε την παρακάτω πορεία:

1950-1965: Οι θεωρίες σχεδιασμού επηρεάστηκαν από τον φυσικό σχεδιασμό, την αρχιτεκτονική και το *design* (και η κοινωνική διάσταση;)

1965-1980: Τεχνικό, επιστημονικός, ορθολογικός σχεδιασμός συστημικός σχεδιασμός (και η πολυπλοκότητα του πραγματικού κόσμου;)

1980-1990: Διαδικαστικές θεωρίες, πολιτική οικονομία

1990-σήμερα: Μεταμοντέρνες προσεγγίσεις – επικοινωνιακός σχεδιασμός (διαμεσολάβηση), νέα πολεοδομία (*design* και αγορά), δίκαιη πόλη (ισότητα).

Η πορεία αυτή έχει αντανakλασθεί και στα προγράμματα σπουδών των σχολών και στις εκπαιδευτικές προσεγγίσεις που είναι η πραγματιστική προσέγγιση, η ηθική, και η ακαδημαϊκή, που τελικά είναι συμπληρωματικές αν κανείς θέσει το πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου μοντέλου (Gosrodini, A. and Skayannis, P., 2005: 358).

Ενδεικτικά, η σημερινή εικόνα των σπουδών στο *planning* σε ορισμένες χώρες της Ευρώπης, έχει όπως φαίνεται στον πίνακα που έχει προκύψει μετά από προσωπική έρευνά μου (πιν. 1 - παραρτ.).

Σύμφωνα με τον πίνακα αυτό από τις χώρες που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο, όλες οι χώρες πλην Ελλάδος και Αλβανίας έχουν διάρκεια προπτυχιακού κύκλου σπουδών 3,

ή 4 χρόνια, ενώ σχεδόν όλες έχουν προπτυχιακές σπουδές που δίνουν πτυχίο κατευθείαν στο planning, χωρίς όμως να έχουν αυτόνομα τμήματα planning όπως στην Ελλάδα. Αντίθετα το planning συνήθως είναι ως πρόγραμμα σπουδών μέρος μιας ευρύτερης οντότητας (Τμήμα, Σχολή, κλπ.) που δίνει πτυχία σε περισσότερες από μια κατευθύνσεις (μια εκ των οποίων το planning). Οι ευρύτερες αυτές ακαδημαϊκές οντότητες α) διαχωρίζουν μεταξύ αρχιτεκτονικών σχολών και σχολών μηχανικών (engineering) και β) το planning είναι συνήθως μαζί με τις αρχιτεκτονικές χωρίς να λείπουν και οι περιπτώσεις που εντάσσεται στις ευρύτερες σχολές μηχανικών ή ακόμα και πολιτικών μηχανικών. Ανήκει επίσης και σε σχολές management, και κοινωνικών επιστημών. Σχεδόν όλα τα μάστερ (πλην Ελλάδος και Αλβανίας) είναι έτσι δομημένα ώστε μαζί με τις προπτυχιακές σπουδές συνθέτουν σπουδές πενταετίας. Στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων, επαγγελματικά δικαιώματα υπάρχουν μετά και από το μάστερ, με ή χωρίς εξετάσεις (για λεπτομερέστερες πληροφορίες, βλ. πιν. 1 - παραρτ.).

2. Η επέμβαση του συστήματος της Μπολόνια στο πλαίσιο της γενικής αναδιάρθρωσης των πανεπιστημίων στην Ευρώπη (3+2;). Επιρροή από ΗΠΑ αλλά και διαρθρωτικά από Αγγλία

Οι βασικοί άξονες του συστήματος της Μπολόνια είναι οι εξής:

- α) τρεις κύκλοι σπουδών – πτυχίων (τίθεται θέμα χρονικής διάρκειας του κάθε κύκλου),
- β) κινητικότητα φοιτητών και εργαζόμενων (θέματα αναγνώρισης μαθημάτων και πτυχίων και υιοθέτησης του European Credit Transfer System – ECTS, δηλ του συστήματος μεταφοράς εκπαιδευτικών πιστωτικών μονάδων)^ν,

γ) διασφάλιση ποιότητας (επιβλεπτικό μοντέλο: η διασφάλιση συνδυάζεται με πιστοποίηση προγραμμάτων, κλπ, ή συμβουλευτικό μοντέλο: η διασφάλιση συνδυάζεται με βελτίωση).

Σε όλη της Ευρώπη τα προγράμματα α) αξιολογούνται και β) πιστοποιούνται, με διαφορετικούς όμως τρόπους στις διάφορες χώρες (Geppert, A. and Cotella, G., 2010).

Κινητικότητα ομοιομορφία, ευελιξία, άπλωμα της γενικής παιδείας (BA επιπέδου) εύνοια σε ελίτ (MA & μετά), ανταγωνιστικότητα με Αμερική & Ασία (Ache, P. and Jarenko, K., 2010).

Ο φοιτητής-πελάτης, οι σπουδές ως εμπόρευμα (και όχι ως αγαθό), η χαμηλή προτεραιότητα στις κοινωνικές επιστήμες, η θεοποίηση της έρευνας και των επιφανειακών αποτελεσμάτων της, η εύνοια του αγγλόφωνου χώρου, ο ανταγωνισμός ιδρυμάτων και η απαξίωση δημοκρατικών δομών, η είσοδος ιδιωτικών και ημι-ιδιωτικών φορέων στις αξιολογήσεις των πανεπιστημίων, είναι μερικά από τα χαρακτηριστικά για τα οποία το «σύστημα Μπολόνια» έχει κατηγορηθεί. Αποτελέσματα των αναδυόμενων νέων εκπαιδευτικών προτεραιοτήτων για τους planners είναι και η έλλειψη συμμάχων, κλπ εντός πανεπιστημίων, λόγω έντασης του ανταγωνισμού και αδύναμης θέσης των σχολών planning βάσει και των ολοένα περισσότερο περιορισμένων πόρων προς ενδο-πανεπιστημιακή κατανομή (Kunzmann, K. 2005).

Η αδύναμη θέση έχει σήμερα να κάνει με το πλαίσιο της νεοφιλελεύθερης ανταγωνιστικής οικονομίας και της απορρύθμισης όπου το planning (ως σχεδιασμός) και συνεπώς οι σπουδές στο planning αντιμετωπίζουν δύο δυσκολίες: α) τα εγχειρήματα του σχεδιασμού θεωρούνται ακόμη ως σοσιαλιστικίζοντα και αντιμετωπίζονται με σχετικά καχύποπτο τρόπο ή δεν τους δίνεται η αντίστοιχη προτεραιότητα στις διάφορες κυβερνητικές

^ν Ήδη το 2010 το σύστημα ήταν γενικευμένο κατά 85% στις Ευρωπαϊκές σχολές planning και σήμερα ενδεχο-

μένως το ποσοστό να είναι πολύ υψηλότερο εγγίζοντας το 95%.

χωρικές πολιτικές, και β) επειδή το planning δεν συνδέεται με την άμεση παραγωγή (όπως π.χ. η μηχανολογία) αντιμετωπίζεται ως πολυτέλεια. Ως αποτέλεσμα, οι χωρικές παρεμβάσεις γίνονται χωρίς να υπακούουν πολλές φορές σε ευρύτερο σχεδιασμό, άρα προσλαμβάνουν αρχιτεκτονίζουσες διαστάσεις, ή επικεντρώνονται στις περιβαλλοντικές επιπτώσεις αγνοώντας τις υπόλοιπες διαστάσεις (π.χ. κοινωνικές) και εκφεύγουν της καθολικότητας που είναι αναγκαία στο planning.

3. Τι μας προβληματίζει στις εξελίξεις

3.1. Θετικά και αρνητικά

Η ανταγωνιστικότητα των σχολών planning οδηγεί σε μια προσέγγιση που είναι παγκοσμίως ενιαία (One-world), και αποσκοπεί να προσελκύσει φοιτητές από όλο τον κόσμο, πράγμα που πολλές φορές αποκόπτει τις σπουδές και την εκπαίδευση από το (εθνικό) πλαίσιο στο οποίο γίνονται. Αυτό δημιουργεί μεγαλύτερο κενό ανάμεσα στη θεωρία και στην πράξη.

Από την άλλη, αν δηλαδή δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην πράξη - με προφανή αναφορά στα τοπικά-εθνικά δεδομένα, ο πρακτικός προσανατολισμός δημιουργεί εγγενή δυσκολία στην επιδιωκόμενη διεθνοποίηση.

Ενώ δηλαδή, η τάση για διεθνοποίηση των προγραμμάτων σπουδών μπορεί να θεωρηθεί ως κάτι θετικό, η απόσπαση από το πλαίσιο σχεδιασμού μπορεί να έχει και αρνητικό αποτέλεσμα (Frank, A., 2009).

Οι τρίχρονες σπουδές που διαδίδονται στην Ευρώπη (αν και υπάρχει τάση ανακοπής) έχουν πολλαπλά αποτελέσματα:

- 1) Δημιουργούν τάση «αθέμιτου» ανταγωνισμού (στο πτυχίο, και στο επάγγελμα).
- 2) Ανοίγουν τον πρώτο κύκλο σε περισσότερα μέρη του πληθυσμού.
- 3) Πιέζουν για τον δεύτερο κύκλο για αύξηση του βαθμού απασχολησιμότητας (Ache, P. and Jarenko, K., 2010).

4) Περιορίζουν τα εκπαιδευτικά προγράμματα με μεγάλες επιπτώσεις στη διεπιστημονικότητα και στα μαθήματα studio (δηλ. στα μαθήματα που έχουν σχετικά εκτεταμένες εργασίες, μέρος των οποίων επιτελείται εντός των διδακτικών ωρών) τα οποία είναι ιδανικά για τη σύζευξη θεωρίας και πράξης.

5) Εάν ο τελικός χρήσιμος τίτλος είναι το master στο οποίο μπορούν να εγγράφονται και από διαφορετικές επιστήμες, τότε παρά το ότι η πολυεπιστημονικότητα (πολλές διαφορετικές επιστήμες διατηρώντας την γνωσιακή και μεθοδολογική αυτονομία τους) και διεπιστημονικότητα (νέα γνώση που χτίζεται στη βάση ενός χώρου που δημιουργείται από διαφορετικές επιστήμες) (βλ. Davoudi, S., 2010) μπορεί να είναι κάτι θετικό, εγείρεται το ερώτημα ποιος μπορεί να είναι planner με τόσες γνώσεις που να στοιχειοθετούν δικαιώματα.

Η ομοιομορφία δημιουργεί συγκρισιμότητα μεταξύ σχολών και χωρών πράγμα που μπορεί να αποβεί εις όφελος της ποιότητας.

Οι χώρες είναι μοιρασμένες ανάμεσα σε αυτές που έχουν εξειδικευμένο φορέα τύπου TEE για το planning και αυτές που έχουν τους planners με άλλες ειδικότητες όπως με τους αρχιτέκτονες ή τους άλλους μηχανικούς (Ache, P. and Jarenko, K., 2010). Η Ελλάδα ανήκει στους δεύτερους, παρόλο που η δομή του TEE ως ομπρέλα θα μπορούσε να καλύψει την πρώτη περίπτωση με την αυτονομία της επιστημονικής ειδικότητας.

3.2. Το Μέλλον του Planning

Στη μεταμοντέρνα εποχή:

Από τον κανονιστικό σχεδιασμό στο διάλογο και στην επικοινωνία

Από την κυβέρνηση στη διακυβέρνηση

Από τα σχέδια στις διαδικασίες σχεδιασμού

Από την ιεραρχιστική ατζέντα στην υποταγή στις οικονομικές αναγκαιότητες

Από τον σχεδιασμό στη διαχείριση

(Kunzmann, K. 2005).

Αυτά έχουν θετικά και αρνητικά στοιχεία και επακόλουθα ανάλογα με το σύστημα αξιών που υιοθετεί κανείς για να κρίνει. Για παράδειγμα, το δίλημμα κυβέρνηση ή διακυβέρνηση σχετίζεται με τον επιθυμητό βαθμό συγκεντρωτισμού σε μια κοινωνία. Αυτό δεν σημαίνει πως όλα τα αντιστοιχούντα στη «μοντέρνα εποχή» είναι καλύτερα ή χειρότερα από τα αντιστοιχούντα στην «μεταμοντέρνα εποχή». Στην πορεία της διαμόρφωσης μιας νέας ατζέντας, θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο της επιλογής θετικών στοιχείων και από τις δύο «εποχές».

4. Πού πρέπει να εστιάσουμε διεθνώς και στην Ελλάδα;

4.1. Διαδικασίες

Το planning ως ακαδημαϊκή οντότητα. Τίθεται το ερώτημα αν το planning έχει τη δυνατότητα να σταθεί μόνο του, ή αν χρειάζεται μια ακαδημαϊκή ομπρέλα, και αν ναι ποια, αλλά και εάν δεν χρειάζεται ποιες είναι οι συγγένειες (άρα και οι συμμαχίες – συνεργείες - συνεργασίες); Είναι η αρχιτεκτονική, η γεωγραφία, η διαχείριση των δημοσίων θεμάτων, τα οικονομικά, οι κοινωνικές επιστήμες; (Kunzmann, K. 2005).

Οι συνεργασίες θα πρέπει εκτός από τομεακές, να είναι και διακρατικές και διαπανεπιστημιακές.

Θα πρέπει επίσης οι συμμαχίες με άλλες εθνικές και διεθνείς ακαδημαϊκές οντότητες (Πανεπιστήμια, Τμήματα, κλπ) να είναι στρατηγικές, δηλ. στοχευμένες και σε βάθος χρόνου.

Τα πτυχία θα πρέπει να είναι ισχυρά, δηλαδή το επίπεδο σπουδών να είναι πολύ υψηλό και τα πτυχία να έχουν αντίκρουσμα στην αγορά εργασίας, αλλά ταυτόχρονα η ίδια η κοινωνία να τα αναγνωρίζει ως χρήσιμα και απαραίτητα, πράγμα που αποτελεί και ζήτημα σωστής επικοινωνιακής τακτικής για τις σχολές planning.

Για τον ίδιο λόγο θα πρέπει να επιτυγχάνεται σύνδεση της ακαδημαϊκής και επαγγελματικής εκπαίδευσης (και σχετικά δικαιώματα).

Το ερώτημα που προκύπτει στην αναζήτηση της ισχύος του πτυχίου είναι εάν οδηγούμαστε από τις ανάγκες του επαγγέλματος ως έχει σήμερα, ή με την εκπαίδευση προσπαθούμε να θέσουμε και νέα standards στο επάγγελμα, και σταδιακά να τα περάσουμε και στη νομοθεσία; Είναι προφανές πως η απάντηση είναι περισσότερο προς τη δεύτερη υπόθεση αλλά χωρίς να παραβλέπεται το πρώτο σκέλος των αναγκών του επαγγέλματος.

4.2. Περιεχόμενο μαθημάτων

Σωστή μίξη θεωρητικών και πρακτικών θεμάτων, αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών.

Παρακολούθηση δεικτών και κριτηρίων, π.χ. κριτήρια Δουβλίνου για τα μαθησιακά αποτελέσματα. Ομάδες κριτηρίων: α) γνώση και κατανόηση, β) εφαρμογή της γνώσης και κατανόησης, γ) ικανότητα κρίσης, δ) επικοινωνία, ε) ικανότητα μάθησης (εκτενής ανάλυση για την κάθε ομάδα στο Geppert, A., 2010).

Ειδικότερα:

Οι σπουδές:

- A) Ειδικά ακαδημαϊκά πεδία,
- B) Κορμικά (μηχανισμοί, θεωρία, διαδικασίες, μακρο) και περιφερειακά προχωρημένα μαθήματα (σύγχρονα φαινόμενα, νομοθεσία –τοπικά),
- Γ) Επαγγελματικά – δεοντολογία – επικοινωνία – τεχνικές ικανότητες,
- Δ) Ομαδική εργασία, studio, πρακτική άσκηση.

Το θεματικό περιεχόμενο: βήματα στην κατεύθυνση της πολυδιάστασης (θετική ανταπόκριση στις επιταγές της εποχής με όπλο την παιδεία).

- α) αστική μορφολογία και σχεδιασμός,
- β) πολεοδομία και αστική ανάπτυξη,
- γ) χωροταξία και περιφερειακή ανάπτυξη,

δ) νέα τεχνολογία στο σχεδιασμό (Πληροφορική τεχνικές απεικόνισης ΓΣΠ, κλπ),
ε) περιβάλλον και βιώσιμη ανάπτυξη,
στ) κοινωνία και πολιτισμός,
ζ) παγκοσμιοποίηση, ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, χωρικός ανταγωνισμός και συνεργασία.
(Gospodini, A. and Skayannis, P., 2005: 358).

Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται να δοθεί στα studio (αναλογία, εκμετάλλευση θεωρίας, οικονομίες κλίμακας, κλπ), αλλά και στην ενασχόληση τόσο με πραγματικά προβλήματα όσο και με 'φανταστικά' (που τελευταία έχουν παραμεριστεί, αλλά είναι απαραίτητα για πολλούς εκπαιδευτικούς λόγους). Ο Freestone, έχει πειστικά υποστηρίξει πως το επάγγελμα και η εκπαίδευση πρέπει να εργαστούν και πάνω στο μέλλον επεξεργαζόμενοι το χώρο του αύριο σε επίπεδο μακροπρόθεσμου σχεδιασμού, ανάλυσης κινδύνου και οραμάτων για το μέλλον (Freestone, R., 2011).

Στο πεδίο των πραγματικών θεμάτων (κυρίως) απαιτείται άσκηση στον ορθολογισμό και στην τεκμηρίωση, σε συνέργεια με προσπάθεια εισαγωγής της διάστασης του κόστους του σχεδιασμού, τόσο στο επίπεδο των προϋπολογισμών της εφαρμογής του, καθώς και κατανόηση και χειρισμός του planning στις σύγχρονες ανάγκες της οικονομικής, περιβαλλοντικής και κοινωνικής πραγματικότητας (Δούνια, I., 2011). Στο πλαίσιο αυτό θεωρείται απαραίτητη η ενασχόληση ιδιαίτερα στα τελευταία έτη και στα μεταπτυχιακά με πολύπλοκα και δύσκολα πραγματικά προβλήματα του planning ('wicked' problems) (Balassiano, K., 2011).

Η διαφοροποιημένη υιοθέτηση των παραπάνω, με τις σχετικές μείξεις τους, πάντοτε εντός ενός συγκεκριμένου πλαισίου, καταλήγει να αναδεικνύει μια ιδιαίτερη φυσιογνωμία για κάθε σχολή, ενώ η ταυτότητα και η φυσιογνωμία των σχολών αποκτά διεθνή σημασία.

4.3. Διεθνής ένταξη

Η επιδίωξη της ποιότητας στις σπουδές (και συνακόλουθα στο εκπαιδευτικό «προϊόν») είναι αναμφισβήτητη επιδίωξη όλως των σχολών. Στη βάση αυτή αλλά και με στόχο την ισχυροποίηση του κλάδου συνολικά, ο AESOP (Association of European Schools of Planning) έχει πρόσφατα δημιουργήσει ένα Pool of Experts που αναλαμβάνει την εκτέλεση συμβουλευτικών αποστολών σε σχολές που το ζητούν, για θέματα προγράμματος σπουδών όλων των κύκλων, για την εκπόνηση στρατηγικών για προγράμματα έρευνας και για διαχείριση σχολών planning (Salet, W. and Finka, M., 2010).

Για την επίτευξη των ευρύτερων στόχων των planners (τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των επαγγελματιών) είναι απαραίτητη η αξιοποίηση της συμμετοχής των σχολών σε διεθνείς πανεπιστημιακούς οργανισμούς (AESOP, και του AESOP στο Global Planning Education Associations Network) και η συνεργασία με τους επαγγελματικούς (International Society of City and Regional Planners - ISOCARP, European Council of Spatial Planners, κλπ).

Στο επαγγελματικό πεδίο προκύπτει, δεδομένων των συνθηκών, το κρίσιμο ερώτημα αν θα καταστεί το planning στην Ελλάδα και στην Ευρώπη ένας αναγνωρισμένος ακαδημαϊκός (και επαγγελματικός) επιστημονικός κλάδος.

Μια από τις στρατηγικές στο επαγγελματικό πεδίο είναι η επιδίωξη της άρσης των εμποδίων κινητικότητας μεταξύ χωρών, καθώς η ΕΕ δεν έχει στις προτεραιότητές της την ρύθμιση του επαγγέλματος, αντίθετα, σε γενικό επίπεδο προωθεί την απορρύθμιση. Μπορούμε όμως να επιδιώξουμε την κοινή πλατφόρμα για τις ελάχιστες απαιτήσεις και αντισταθμιστικά μέτρα (πρόσθετες ικανότητες, min 18 χώρες). Ο AESOP σε συνεργασία με άλλους οργανισμούς εργάζεται συστηματικά στην κατεύθυνση αυτή (βλ. και Geppert, A., 2008).

Στην Ελλάδα υπάρχει ο ιστορικός ρόλος του ΣΕΠΟΧ (με αρχιτεκτονικές καταβολές) αλλά σήμερα το πεδίο διέπεται από το σύνολο των διεκδικήσεων των αποφοίτων των δύο βασικών πανεπιστημιακών τμημάτων Βόλος – ΠΘ και Βέροια – ΑΠΘ), όπως αυτό έχει κατά σύστημα και με συνέπεια εκφραστεί από τον ΣΕΜΠΧΠΑ.

(<http://www.poleodomia.gr>).

Είναι δεδομένο όμως ότι απαιτείται ευρωπαϊκός συντονισμός στις παραπάνω κατευθύνσεις.

Βιβλιογραφία

- Ache, P. and Jarenko, K. (2010) "The Adaptation of European Planning Schools to the Bologna Process". In Geppert, A. and Cotella, G. (eds) Quality issues in a Changing European Higher education Area. *Planning Education*, N.2. Association of European Schools of Planning – AESOP.
- Balassiano, K. (2011) "Tackling 'Wicked Problems' in Planning Studio Courses". *Journal of Planning Education and Research*, 31(4): 449-460.
- Davoudi, S. (2010) "Planning and Interdisciplinarity". In Geppert, A. and Cotella, G. (eds) Quality issues in a Changing European Higher education Area. *Planning Education*, N.2. Association of European Schools of Planning – AESOP.
- Frank, A. (2009) "Planning Education". In *Planning Sustainable Cities*. Chapter 10. United Nations, pp. 185-198.
- Freestone, R. (2011) "Teaching Tomorrowland". Keynote speech at the 3rd World Planning Schools Congress, Perth, Western Australia, 4-8 July.
- Geppert, A. (2010) "Making Use of the Dublin Descriptors of Academic Quality". In Geppert, A. and Cotella, G. (eds) Quality issues in a Changing European Higher education Area. *Planning Education*, N.2. Association of European Schools of Planning – AESOP.
- Geppert, A. and Cotella, G. (2010) "Editorial: Quality issues in a Consolidating European Higher Education Area". In Geppert, A. and Cotella, G. (eds) Quality issues in a Changing European Higher education Area. *Planning Education*, N.2. Association of European Schools of Planning – AESOP.
- Geppert, A. (2008) "EU Regulation on the Recognition of the Planning Professional Qualifications: state of the art, issues at stake. In Geppert, A. and Verhage, R. (eds) Towards a European Recognition for the Planning Profession. *Planning Education*, N.1. Association of European Schools of Planning – AESOP.
- Gospodini, A. and Skayannis, P. (2005) "Towards an 'Integration Model' of Planning Education Programmes in a European and International Context: The Contribution of Recent Greek Experience". In *Planning Theory & Practice*, Vol. 6 (3): 355–382.
- Kunzmann, K. (2005) "The Future of Planning Education After Bologna". Seminar Planning Education and Practice. AESOP meeting, Zürich April 2nd. (ppt presentation).
- Salet, W. and Finka, M. (2010) "Towards a System of Quality Assurance for Planning Schools: The Policy of AESOP". In Geppert, A. and Cotella, G. (eds) Quality issues in a Changing European Higher education Area. *Planning Education*, N.2. Association of European Schools of Planning – AESOP.
- Δούνια, Ι. (2011) «Τι θα πρέπει να απαιτείται σήμερα από τους planners στην αγορά». Προσωπική επικοινωνία με τον συγγραφέα. Δεκέμβριος.

Ιστότοποι

<http://ec.europa.eu/education/policies/educ/bologna/bologna.pdf> (ενεργό 14 Μαρτίου 2012).

<http://www.poleodomia.gr/actv/index.asp> (ενεργό 14 Μαρτίου 2012).

www.aesop-planning.eu/ (ενεργό 14 Μαρτίου 2012).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας 1. Βασικά στοιχεία επιλεγμένων Σχολών/Τμημάτων Planning της Ευρώπης

Χώρα, ή/και ΑΕΙ	Αυτόνομο πρώτο πτυχίο (BA), ή πτυχίο 1 ^{ου} κύκλου	Διάρκεια 1 ^{ου} κύκλου	Όνομα ευρύτερης Σχολής στην οποία ανήκει το planning	Συνήθης διάρκεια του Μάστερ	Σχόλια και επαγγελματικά
Albania (POLIS, Tirana)	ναι	5 (ως MA)	Faculty of Urban Planning, Environment & Management	1.5 - 2	Όχι επαγγελματικά δικαιώματα, παρά μόνο μετά από τα 5 χρόνια του ολοκληρωμένου προγράμματος.
Bulgaria (University of Architecture Civil Engineering and Geodesy, Sofia)	ναι (από το 2002)	4	Faculty of Architecture	1.5	Επαγγελματικά δικαιώματα μόνον μετά από το MSc και 2 έτη επαγγελματικής πρακτικής (ακριβώς όπως οι αρχιτέκτονες).
Denmark (Aalborg University)	ναι	3	School of Architecture, Design & Planning	2	Το BA ονομάζεται "Urban, environmental and energy planning". Με βάση αυτό, τρία διαφορετικά Μάστερ μπορούν να επιλεγούν: Το "Urban planning and management" είναι το πλησιέστερο στο planning. Δεν υπάρχει επίσημη πιστοποίηση. Σχεδόν όλοι οι φοιτητές κάνουν και τα 5 χρόνια.
Germany (Dortmund)	ναι	4	School of Engineering	1	2 επί πλέον χρόνια επαγγελματική πείρας που ελέγχονται από το επιμελητήριο των Αρχιτεκτόνων ή 2 χρόνια πρακτικής στον δημόσιο τομέα (Referendariat) και δεύτερες κρατικές εξετάσεις.
Germany: όλα τα άλλα (Hamburg, Kaiserslautern, Kassel, Berlin)	ναι	3	Schools of Architecture	2	-----
Greece (Volos and Veroia)	ναι	5	School of Engineering	1-1,5 year	Επαγγελματικά δικαιώματα μετά από εξετάσεις στο ΤΕΕ. Διαβαθμίσεις πτυχίων ΓΕΜ.
Italy (13 ΠΑΕΙ που προσφέρουν προγράμματα planning)	ναι	3	Schools of Architecture and Planning or depts. of Planning	2	----

Χώρα, ή/και ΑΕΙ	Αυτόνομο πρώτο πτυχίο (BA), ή πτυχίο 1 ^{ου} κύκλου	Διάρκεια 1 ^{ου} κύκλου	Όνομα ευρύτερης Σχολής στην οποία ανήκει το planning	Συνήθης διάρκεια του Μάστερ	Σχόλια και επαγγελματικά
Netherlands (Univ. of Amsterdam)	Ναι ως BA geography and planning	3	Faculty of Social and Behavioral Sciences	1 (κανονικό) +2 για ερευνητικό Μάστερ σε Urban Studies	Αμφότερα ως τίτλοι Μάστερ (το Υπουργείο δεν δίνει διαφορετικά Μάστερ) . Το επάγγελμα δεν είναι προστατευόμενο. Μπορεί να δηλώσει planner ο καθένας.
Slovakia (STU Bratislava) Slovak University of Technology	ναι	3	Institute of Management & Planning	2	This concerns the BC, MSc. And PhD. In Spatial Planning. Prof. rights depending on years of practice.
Poland (17 προγράμματα δημοσίων ΑΕΙ)	ναι	3/3.5 (polys)	Διάφορα ονόματα ευρύτερων Σχολών: geography, geology, economics and sociology, environmental engineering, management, and architecture	2/1.5 (polys)	Οι planners γίνονται μέλη του Επιμελητηρίου των Πολεοδόμων που ιδρύθηκε το 2000 (Chamber of Town Planners).
Switzerland (ETH Zürich)	όχι	-----	Faculty of Architecture and Civil Engineering	2 μερικής φοίτησης παράλληλα με επάγγελμα (προϋποθέτει προηγ. MA και επαγγελμ. πείρα) και (άλλο) 2 πλήρους φοίτησης μετά από 3χρονο BA	Επαγγελμ. δικαιώματα μετά από 24 εβδομάδες σπουδών και δύο ατομικές εργασίες. Επαγγελμ. δικαιώματα μετά από 3 εξάμηνα σπουδών και από τη διπλωματική του Μάστερ.

Χώρα, ή/και ΑΕΙ	Αυτόνομο πρώτο πτυχίο (BA), ή πτυχίο 1 ^{ου} κύκλου	Διάρκεια 1 ^{ου} κύκλου	Όνομα ευρύτερης Σχολής στην οποία ανήκει το planning	Συνήθης διάρκεια του Μάστερ	Σχόλια και επαγγελματικά
Switzerland (Rapperswil University of Applied Sciences)	ναι	3	-----	1.5 year	Επαγγελμ. δικαιώματα μετά από τον πρώτο κύκλο σπουδών (οι φοιτητές έχουν ήδη προηγούμενη επαγγελματική εκπαίδευση).
Turkey (16 σχολές planning όλες ίδιες)	ναι	4	Faculty of Architecture (μόνη ή σε συνδυασμούς με planning, κλπ)	2-3 max (1 ^ο έτος μαθήματα, 2 ^ο έτος διατριβή)	Επαγγελμ. δικαιώματα μετά από τον πρώτο κύκλο σπουδών (BA). Δεν δίδονται επαγγελμ. δικαιώματα μόνο με μεταπτυχιακά.
UK: England, Wales, and Northern Ireland	ναι	3	Διάφορα ονόματα ευρύτερων Σχολών, ενδεικτικά: δομημένου περιβάλλοντος, planning, αρχιτεκτονικής, τοπογράφων και planning, αρχιτεκτονικής planning και τοπίου, γεωεπιστημών, κλπ.	1 (90 ECTS)	Ορισμένες σχολές έχουν sandwich year. Επαγγελμ. δικαιώματα με την έννοια του chartered planner σε αυτές που προσφέρουν πτυχίο πιστοποιημένο από το RTPPI (που έχουν νόημα μόνο για όσους ζητούν εργαζόμενους με αυτές τις πιστοποιήσεις). Με τα 3+ 1 χρόνια (1=diplooma) ή μετά από 1 χρόνο MSc ή μετά από χρόνια εργασίας μπορεί κανείς να κάνει αίτηση για την επαγγελματική ένωση στη βάση μιας κρίσης επαγγελματικής επάρκειας (Assessment of Professional Competence – APC) (προϋποθέτει ένα εκτενές report και 2 χρόνια εργασίας μετά το πτυχίο).
UK: Scotland	ναι	4	Όπως παραπάνω	1 (90 ECTS)	Επαγγελμ. δικαιώματα όπως παραπάνω.

Πηγή: προσωπική έρευνα Π. Σκάγιαννη με ερωτήματα προς τους εθνικούς εκπροσώπους του AESOP.

Θέσεις και θεματικές για τις πόλεις και την οικονομική κρίση

της Ομάδας Πρωτοβουλίας 'ΠΟΛΗ+ΚΡΙΣΗ'

protovoulia.polikrisi@gmail.com

Η ομάδα πρωτοβουλίας 'Πόλη+Κρίση' ξεκίνησε με κεντρική επιδίωξη την τεκμηρίωση και διάδοση ιδεών, αντιλήψεων και εμπειριών για τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στις πόλεις, αλλά και για τις αντοχές και τους τρόπους ανταπόκρισης των πόλεων στην οικονομική κρίση. Στην προσπάθεια αυτή εξετάζονται κριτικά όλες οι διαφορετικές, ατομικές και συλλογικές, προσεγγίσεις χωρίς εξαιρέσεις, αποκλεισμούς και προτεραιότητες. Στις μελλοντικές δραστηριότητες της ομάδας περιλαμβάνονται έρευνες, δημοσιεύσεις, διαλέξεις, συζητήσεις και ενημερωτικές παρεμβάσεις στον τύπο και το διαδίκτυο. Οι θέσεις και θεματικές που ακολουθούν ανοίγουν συμβολικά και ουσιαστικά την αυλαία αυτών των δραστηριοτήτων. Τον ιδρυτικό πυρήνα της ομάδας αποτελούν οι **Αθηνά Βιτοπούλου**, Αρχιτέκτων ΑΠΘ, DEA Ecoles d' Architecture - Institut Français d' Urbanisme, Doctorat EHESP, **Γεωργία Γεμεντζή**, Αρχιτέκτων ΑΠΘ, Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Πολεοδομίας ΕΜΠ, Δρ ΑΠΘ, **Αθηνά Γιαννακού**, Αρχιτέκτων ΑΠΘ, MSc, PhD LSE, εκλεγμένη Αν. Καθ. Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης ΑΠΘ, **Γρηγόρης Καυκαλάς**, Αρχιτέκτων ΕΜΠ, MA, DPhil Sussex, Δρ ΑΠΘ, Καθηγητής Τμήματος Αρχιτεκτόνων ΑΠΘ, **Αναστασία Τασοπούλου**, Χωροτάκτης-Πολεοδόμος Μηχ. ΠΘ, MSc UCL, Δρ ΑΠΘ.

...ΓΙΑΤΙ Η ΚΡΙΣΗ ΑΦΟΡΑ ΤΙΣ ΠΟΛΕΙΣ;

Μπορεί η κρίση και η ύφεση να εμφανίζονται αρχικά στη σφαίρα της εθνικής οικονομίας, όμως οι συνέπειές τους και ο τρόπος που εκδηλώνονται στους επιμέρους τόπους δια-

φέρουν. Οι πόλεις, από την ίδια τη φύση τους, υφίστανται διαχρονικά μεγάλες αλλαγές εξαιτίας των οικονομικών διακυμάνσεων, με αποτέλεσμα να είναι ιδιαίτερα ευαίσθητες απέναντι σε κάθε μορφή κρίσης. Στις πόλεις, για παράδειγμα, έγιναν ιδιαίτερα αισθητές οι αλλαγές που επήλθαν σε περιόδους αποβιομηχάνισης, που συνοδεύτηκαν από τη συρρίκνωση των κεντρικών περιοχών και την εγκατάλειψή τους από όσες δραστηριότητες δεν μπόρεσαν να επιβιώσουν. Κατά την τελευταία εικοσαετία, οι πόλεις είχαν αποτελέσει αφενός τόπους συγκέντρωσης δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων σε αστικά ακίνητα και υποδομές και αφετέρου τόπους μεγάλης επέκτασης των υπηρεσιών, ιδιαίτερα του χρηματοπιστωτικού τομέα και του εμπορίου, με αποτέλεσμα να δοκιμάζονται εντονότερα από την τρέχουσα οικονομική κρίση.

Στις μεγάλες πόλεις η συνθετότητα της οικονομικής και κοινωνικής γεωγραφίας, σε συνδυασμό με τη συσσώρευση περιβαλλοντικών προβλημάτων, αναδεικνύουν με μεγαλύτερη ένταση πολλές από τις οικονομικές και κοινωνικές πλευρές της κρίσης, όπως είναι το κλείσιμο ή η χρεοκοπία των επιχειρήσεων, η ανεργία και η υποαπασχόληση, οι κατασχέσεις ακινήτων και η φτώχεια. Πρόκειται για παράγοντες που οδηγούν σε σοβαρά προβλήματα συρρίκνωσης, απαξίωσης και υποβάθμισης συγκεκριμένων ζωνών ή περιοχών της πόλης. Για παράδειγμα, το μαζικό κλείσιμο των εμπορικών επιχειρήσεων και η αύξηση των κενών καταστημάτων σε βασικούς εμπορικούς δρόμους πολλών ελληνικών πόλεων, οδηγεί στην απαξίωση του κτιριακού αποθέματος, στην ερήμωση ολόκληρων ζωνών και σε νέα προβλήματα υποβάθμισης του αστικού περιβάλλοντος. Ιδιαίτερα οι πόλεις που εξαρτήθηκαν για μεγάλο χρονικό διάστημα από την εσωτερική κατανάλωση που τροφοδοτούσαν οι εισοδηματικές επιδοτήσεις και η απασχόληση στο δημόσιο τομέα, είναι ακόμα πιο ευάλωτες στη δημοσιονομική κρίση. Η κρίση των πόλεων εντείνεται και από τα οργανωτικά και χρηματοδοτικά ελλείμματα των τοπι-

κών αυτοδιοικήσεων και επομένως από την αδυναμία τους να ανταποκριθούν στις αυξανόμενες οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανάγκες των πολιτών.

Για την αντιμετώπιση των συνεπειών της κρίσης δεν υπάρχουν έτοιμες ή γρήγορες λύσεις που να μπορούν να εφαρμοστούν γενικά, χωρίς να ληφθούν υπόψη τόσο οι ιδιαιτερότητες της εθνικής οικονομίας και του κοινωνικο-πολιτικού συστήματος όσο και των ίδιων των πόλεων. Η κατανόηση αυτών των συνθηκών σε περίοδο κρίσης αποτελεί το πρώτο ουσιαστικό βήμα για την ανίχνευση, αξιολόγηση και βελτίωση των πολιτικών και εργαλείων αντιμετώπισης των προβλημάτων των πόλεων.

...ΠΩΣ ΕΠΗΡΕΑΖΕΤΑΙ ΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ;

Η οικονομική κρίση προκαλεί διαφοροποίηση των ατομικών και συλλογικών συμπεριφορών που κατευθύνονται στην εκμετάλλευση τυχόν διαθέσιμων περιβαλλοντικών πόρων για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών, με αποτέλεσμα την επιδείνωση ή/και την εμφάνιση νέων πιέσεων και προβλημάτων στο αστικό περιβάλλον. Οι αρνητικές συνέπειες της οικονομικής κρίσης στο αστικό περιβάλλον γίνονται ιδιαίτερα αισθητές στα μεγάλα αστικά κέντρα, όπου, για παράδειγμα, η κάλυψη των αναγκών θέρμανσης με τη χρήση καυσόξυλων ή άλλης βιομάζας - ακόμα και κάθε είδους ακατάλληλων υλικών-αυξάνει τη συγκέντρωση των αιωρούμενων σωματιδίων πάνω από τα επιτρεπτά όρια, προκαλώντας έτσι κινδύνους για τη δημόσια υγεία.

Λιγότερο φανερές, αλλά εξίσου σοβαρές, είναι οι επιπτώσεις που προκαλούνται από τις υποχρεωτικές διαρθρωτικές μεταβολές. Για παράδειγμα, η απλοποίηση των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης λόγω της κρίσης προκειμένου να διευκολυνθούν οι επενδύσεις, μπορεί να οδηγήσει σε απώλεια κρίσιμων φυσικών πόρων ή ακύρωση σημαντικών περιβαλλοντικών κεκτημένων. Επίσης, η ανεπαρκής στελέχωση και χρηματο-

δότηση των αρμόδιων υπηρεσιών για θέματα παρακολούθησης και ελέγχου του περιβάλλοντος, π.χ. των υπηρεσιών για την ολοκλήρωση των δασικών χαρτών και του κτηματολογίου, αδυνατίζει αντικειμενικά τις προϋποθέσεις της περιβαλλοντικής προστασίας.

Παράλληλα, καταγράφονται και ορισμένες άμεσες θετικές συνέπειες της κρίσης για το αστικό περιβάλλον, όπως είναι ο περιορισμός της υπερκατανάλωσης, η μείωση της ρύπανσης λόγω μείωσης της κυκλοφορίας των οχημάτων και η αναστολή των ρυθμών αστικής διάχυσης και προαστιακής ανάπτυξης. Η κρίση μπορεί ακόμη να αποτελέσει και ευκαιρία για την ενεργοποίηση μηχανισμών προστασίας του περιβάλλοντος, αν η προσπάθεια βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας συνδεθεί με την ορθολογική αξιοποίηση των φυσικών πόρων και τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Στις δυνητικά θετικές πλευρές των συνεπειών της οικονομικής κρίσης μπορεί να καταγραφούν και διάφορες αναδυόμενες δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα η αναζωογόνηση της αστικής γεωργίας στα όρια των πόλεων, ως μια νέα τάση που φέρνει τους κατοίκους της πόλης σε άμεση επαφή με τη γη και το περιβάλλον, αλλά και ως πρακτική αύξησης των πράσινων χώρων και βελτίωσης του μικροκλίματος.

...ΠΩΣ ΕΠΗΡΕΑΖΕΤΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ;

Στο κοινωνικό επίπεδο, η κρίση υπονομεύει τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής, καθώς η συνεχώς αυξανόμενη ανεργία - επακόλουθο της παρατεταμένης ύφεσης-πολλαπλασιάζει τα φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού και περιθωριοποίησης και ενισχύει τους παράγοντες αύξησης της παραβατικότητας και εγκληματικότητας. Η εμφάνιση των νεοάστεγων και νεόπτωχων, και γενικότερα μιας σημαντικής μερίδας του αστικού πληθυσμού που εμφανίζει αδυναμία κάλυψης των βασικών του αναγκών, οδηγεί στη διαμόρφωση περιθωριοποιημένων κοι-

νωνικών ομάδων με αμφίβολη προοπτική επανένταξης στην οικονομική και κοινωνική ζωή της πόλης.

Γενικότερα, οι συνέπειες της οικονομικής κρίσης οδηγούν σε σημαντική αλλοίωση της κοινωνικής και δημογραφικής βάσης των πόλεων και έχουν άμεσο και έμμεσο χωρικό αντίκτυπο. Οι τάσεις απώλειας πληθυσμού των κεντρικών περιοχών των μεγάλων πόλεων, συμβάλλει περαιτέρω στην υποβάθμιση και κυρίως στην αδυναμία ανάκαμψης εκτεταμένων αστικών περιοχών. Η μαζική φυγή νέων επιστημόνων, συχνά με υψηλά προσόντα, το λεγόμενο 'brain drain', που αποτελεί έτσι κι αλλιώς ένα χρόνιο πρόβλημα των πιο αδύναμων οικονομιών, εντείνεται λόγω της οικονομικής κρίσης και της χαμηλής ζήτησης για ειδικευμένο επιστημονικό δυναμικό στην αγορά εργασίας. Η μετανάστευση των νέων επιστημόνων στερεί τις πόλεις από δημιουργικές δυνάμεις και συντελεί στην αύξηση του ποσοστού γήρανσης του αστικού πληθυσμού υπονομεύοντας έτσι πολλαπλά τις προοπτικές ανάκαμψης των πόλεων. Από την άλλη πλευρά, οι ροές εσωτερικής μετανάστευσης αναπροσαρμόζονται μέσα στην κρίση και άτομα με δεξιότητες, γνώση και εμπειρία κινούνται αντίστροφα, από τις μεγάλες προς τις μικρότερες πόλεις και την ύπαιθρο, συμβάλλοντας έτσι αφενός στην ελάφρυνση των αστικών προβλημάτων και αφετέρου στην αναζωογόνηση των τόπων εγκατάστασης αυτού του πρώην αστικού πληθυσμού. Η μεταβολή των μεταναστευτικών ροών συμπληρώνεται και από τον εκ των πραγμάτων δραστικό περιορισμό της εισροής αλλά και την τάση επιστροφής πολλών οικονομικών μεταναστών στους τόπους καταγωγής τους.

Θα πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι στις συνθήκες της οικονομικής κρίσης, αναδύονται και ενισχύονται τάσεις συλλογικότητας, μέσα από πρωτοβουλίες αλληλεγγύης και προσφοράς σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, ένα φαινόμενο που σηματοδοτεί την ανάκτηση της κοινωνικής εμπιστοσύνης και μπορεί να αποτελέσει προπομπό τόνωσης της κοινωνικής συνοχής.

...ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΕΡΑ ΛΥΣΗ ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗΣ;

Από τα τέλη της δεκαετίας του 1980, αναπτύχθηκαν προσεγγίσεις παρέμβασης και θεσμικές διαδικασίες, πρακτικές και εργαλεία σχεδιασμού που είχαν στόχο την αλλαγή της εικόνας των πόλεων, την αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους και την προσέλκυση νέων επενδύσεων για την αναζωογόνηση της τοπικής οικονομίας. Σε πολλές ευρωπαϊκές πόλεις υλοποιήθηκαν επεμβάσεις 'αστικής αναγέννησης', όπου μεγάλες εκτάσεις αστικής γης υπέστησαν μια διαδικασία κεφαλαιοποίησης, μέσω της οποίας τίτλοι δημόσιας και ιδιωτικής περιουσίας πωλήθηκαν σε σχετικά χαμηλές τιμές, ενώ τα αναμενόμενα μελλοντικά κέρδη από την αξιοποίησή τους προσέλκυσαν κύματα νέων ιδιωτικών επενδύσεων.

Ο κύριος στόχος αυτών των επεμβάσεων ήταν η οικονομική αναγέννηση περιοχών που βρέθηκαν στη δίνη τοπικών κρίσεων αποβιομηχάνισης λόγω της κατάρρευσης κλάδων του δευτερογενούς τομέα σε συγκεκριμένες πόλεις και περιφέρειες. Οι επεμβάσεις 'αστικής αναγέννησης' προσέφεραν την οικονομική βάση για να ξεκινήσει η μετάβαση των τοπικών οικονομιών σε μια πιο διαφοροποιημένη και διεθνοποιημένη οικονομία, με αυξημένη έμφαση στον τριτογενή τομέα (εμπόριο, αναψυχή, πρόνοια, υπηρεσίες, τουρισμός), αλλά και σε αναδυόμενους τομείς υψηλής τεχνολογίας επικοινωνιών και πληροφορικής. Οι επεμβάσεις 'αστικής αναγέννησης' οδήγησαν σε διάφορες μορφές εξευγενισμού που παρείχαν μια προσωρινή, όπως αποδείχθηκε στη συνέχεια, λύση για εντοπισμένες μορφές αστικής κρίσης. Στις περισσότερες περιπτώσεις οι περιοχές αυτές αποτέλεσαν μέρος των σημερινών προβλημάτων που χαρακτηρίζουν την αστική ανάπτυξη, καθώς δημιούργησαν τεχνητή 'υπερπροσφορά' οικιστικού ή γραφειακού αποθέματος, χώρων υπηρεσιών ή κατανάλωσης, με διογκωμένη υπεραξία, η οποία με τη σειρά της τροφοδότησε την τρέχουσα οικονομική κρίση.

Θα πρέπει όμως να υπογραμμιστεί ότι οι επεμβάσεις 'αστικής αναγέννησης' και συνεπώς οι σημαντικές επενδύσεις από την πλευρά του ιδιωτικού τομέα, πραγματοποιήθηκαν σε μια περίοδο που δεν χαρακτηριζόταν από γενικευμένη κρίση αλλά από θετικές προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης και ευημερίας. Σήμερα, στο πλαίσιο της γενικευμένης κρίσης και ύφεσης, το ερώτημα που τίθεται είναι αν τα εργαλεία, οι διαδικασίες και οι μηχανισμοί που αναπτύχθηκαν στο παρελθόν, μέσω των προγραμμάτων αστικής αναγέννησης, είναι κατάλληλα για να αντιμετωπίσουν τα νέα αστικά προβλήματα, οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής φύσης, που προκύπτουν ακριβώς ως συνέπεια των προηγούμενων τρόπων οικονομικής και ειδικότερα αστικής ανάπτυξης.

...ΤΙ ΡΟΛΟ ΠΑΙΖΕΙ Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ;

Η στενή σχέση του χρηματοπιστωτικού τομέα με τις επενδύσεις σε αστικά ακίνητα, μέσω της αξιοποίησής τους ως προνομιακή μορφή πλασματικού κεφαλαίου, βρίσκεται στον πυρήνα της σημερινής γενικευμένης οικονομικής κρίσης, η έναρξη της οποίας χρονολογείται το 2008 ως συνέπεια της κρίσης των ενυπόθηκων δανείων στις ΗΠΑ. Η τροφοδότηση της 'φούσκας' των ακινήτων μέσω επισφαλών δανείων και η σταδιακή μετατροπή τους σε άλλα χρηματιστηριακά προϊόντα, τα οποία τελικά αποδείχθηκαν τοξικά, μετέτρεψε την κερδοσκοπία πάνω στη γη σε παράγοντα διεθνούς αποσταθεροποίησης.

Η κερδοσκοπική εκμετάλλευση της γης αποτελεί παραδοσιακό χαρακτηριστικό της διαδικασίας παραγωγής του χώρου στον ευρωπαϊκό νότο (Ιταλία, Ισπανία, Ελλάδα, Πορτογαλία), όπου ο κατασκευαστικός κλάδος συνιστούσε διαχρονικά έναν από τους κρισιμότερους τομείς της οικονομίας και έχει χρησιμοποιηθεί ως μέσο αναζωπύρωσής της σε διάφορες περιόδους. Στις περιοχές αυτές, τα νοικοκυριά στρέφονταν παραδοσιακά στην αγορά ακινήτων ως εξασφάλιση

για το μέλλον της οικογένειάς τους, τόσο λόγω νοοτροπίας, όσο και ως επένδυση την οποία θεωρούσαν πολύ ασφαλέστερη από μετοχές ή άλλου είδους χρηματιστηριακά προϊόντα. Ειδικότερα στην Ελλάδα, όπου η οικιστική παραγωγή χαρακτηριζόταν διαχρονικά από εντατικούς ρυθμούς και ιδιαίτερα ψηλές τιμές γης και ακινήτων, η κατάρρευση της αγοράς ακινήτων και η μείωση της αξίας τους εκδηλώθηκε μάλλον ως επίπτωση της οικονομικής ύφεσης παρά ως συστατικό ή γενεσιουργό στοιχείο της κρίσης. Η κατακόρυφη μείωση των εισοδημάτων και άρα των δυνατοτήτων επένδυσης, η αδυναμία αποπληρωμής των δανείων και η συνεχόμενη αύξηση των υπερχρεωμένων νοικοκυριών, σε συνδυασμό με την υπερβολική αύξηση της φορολογίας στη μικρομεσαία ακίνητη περιουσία και την υποχώρηση του κράτους από τη χρηματοδότηση έργων υποδομής, οδήγησαν στην κατάρρευση της αγοράς ακινήτων και την ακύρωση του παραδοσιακού ρόλου του κατασκευαστικού κλάδου ως ισχυρού πυλώνα της ελληνικής οικονομίας.

Η κατάσταση αυτή, εκτός από τις επιπτώσεις που μπορεί να έχει στο σύστημα παραγωγής κατοικίας και υποδομών και τις αλλαγές που μπορεί να επιφέρει στο χάρτη του ιδιοκτησιακού καθεστώτος, ανάλογα με τον πολιτικό χειρισμό του ζητήματος της δημόσιας ακίνητης περιουσίας, της φορολόγησης των ακινήτων και της διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων στεγαστικών δανείων, συνδέεται άμεσα και με το γενικότερο ζήτημα της υποβάθμισης των συνθηκών διαβίωσης ευρύτερων κοινωνικών ομάδων και τη δημιουργία νέου τύπου αστικών προβλημάτων.

...ΤΙ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΕΙ Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ;

Η προσέλκυση νέων ιδιωτικών επενδύσεων σε εκτάσεις ή ακίνητα που διαχειρίζονται δημόσιοι οργανισμοί, οι οποίοι στις περισσότερες περιπτώσεις αποτελούν παρόχους υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, προτείνεται

συχνά ως μέσο για την αντιμετώπιση της δημοσιονομικής λιτότητας. Η στροφή αυτή μπορεί δυνητικά να οδηγήσει στην ανάληψη σημαντικών πρωτοβουλιών από την πλευρά του κράτους και του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή αντίθετα να οδηγήσει σε εμπορευματοποίηση της δημόσιας ακίνητης περιουσίας με αρνητικές συνέπειες για το δημόσιο συμφέρον.

Στην Ελλάδα, η δημόσια περιουσία αποτέλεσε διαχρονικά εργαλείο προώθησης και υλοποίησης διαφορετικών πολιτικών (πολεοδομικών, κοινωνικών, οικονομικών), αλλά και ένα μέσο κοινωνικής ενσωμάτωσης και ελέγχου. Από τα τέλη της δεκαετίας του 1990, υπήρξε μια προσπάθεια ανάπτυξης μιας πιο συνεκτικής και συγκροτημένης πολιτικής, με την εισαγωγή μιας σειράς μέτρων και εργαλείων που είχαν στόχο την ορθολογική διαχείριση και αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας στο πλαίσιο προώθησης της συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Πρόσφατα, με το μεσοπρόθεσμο πλαίσιο δημοσιονομικής στρατηγικής 2011-2015, η πολιτική ιδιωτικοποίησης της δημόσιας περιουσίας απέκτησε επείγοντα χαρακτήρα: κάθε κινητή και ακίνητη ιδιωτική περιουσία του Ελληνικού Δημοσίου και περιουσιακά στοιχεία δημόσιων επιχειρήσεων, των οποίων το μετοχικό κεφάλαιο ανήκει εξ ολοκλήρου άμεσα ή έμμεσα στο δημόσιο ή σε ΝΠΔΔ, περιήλθε, χωρίς αντάλλαγμα, στη διαχείριση του Ταμείου Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ), προκειμένου να αξιοποιηθεί αποκλειστικά για την εξόφληση του δημόσιου χρέους. Παράλληλα, με τους συνοδευτικούς νόμους, πχ. το νόμο για τις "fast truck" επενδύσεις, δημιουργήθηκε ένα ευέλικτο πλαίσιο χωροθετικών ρυθμίσεων και διαδικασιών υλοποίησης που αφορούν επενδύσεις αξιοποίησης δημοσίων ακινήτων κατά παρέκκλιση από τα εγκεκριμένα χωροταξικά και πολεοδομικά σχέδια και τους ισχύοντες όρους και περιορισμούς δόμησης.

Η διαχείριση της δημόσιας περιουσίας στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται ιστορικά από βασικά προβλήματα όπως η πολυνομία φορέων

διαχείρισης και αξιοποίησης, το ασαφές θεσμικό πλαίσιο προστασίας, η έλλειψη συγκροτημένης και ορθολογικής πολιτικής αξιοποίησης για το δημόσιο συμφέρον, οι αποσπασματικές επιλογές αξιοποίησης όπου κεντρικό ρόλο παίζουν οι πελατειακές σχέσεις. Η γενικευμένη δυνατότητα ιδιωτικοποίησης που φαίνεται να προωθείται υπό την πίεση της ανάγκης μείωσης του δημοσίου χρέους, θέτει κρίσιμα ερωτήματα, όχι απαραίτητα ιδεολογικά, που σχετίζονται με τα όρια μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού συμφέροντος, καθώς και με τη δυνητική λειτουργία της αστικής γης και των ακινήτων ως πλασματικού κεφαλαίου και τον κίνδυνο αναζωπύρωσης προβλημάτων που οδήγησαν στην παρούσα μορφή της οικονομικής κρίσης.

... ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ

Στις τρέχουσες επιστημονικές και πολιτικές συζητήσεις η ανάλυση της κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανθεκτικότητας των περιφερειών και των τόπων, έχει αναδειχθεί ως κεντρική συνιστώσα της ένταξής τους στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία. Σε αυτό το πλαίσιο, η ανθεκτικότητα των πόλεων και η σύνδεσή της με το χωρικό σχεδιασμό αποτελεί ένα κρίσιμο πεδίο. Οι ίδιες οι πόλεις αναγνωρίζονται ως τμήματα ευρύτερων περιφερειακών συστημάτων στα οποία οι επιδράσεις των οικονομικών διακυμάνσεων σπάνια κατανέμονται ομοιόμορφα.

Την τρέχουσα περίοδο τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση η αναγκαιότητα αλλαγών στο ελληνικό σύστημα χωρικού σχεδιασμού και η κατεύθυνση προς την οποία θα πρέπει να στραφούν αυτές οι αλλαγές. Η πολυδιάστατη αυτή συζήτηση έχει οδηγήσει στη διατύπωση προκαταρκτικών προτάσεων μεταρρύθμισης από την κεντρική διοίκηση, καθώς και στην κατάθεση κριτικών απόψεων από επιστημονικούς, επαγγελματικούς και κοινωνικούς φορείς. Ισχυρά επηρεασμένη από το πλαίσιο δημοσιονομικής στρατηγικής 2011-2015, τη συνεπαγόμενη οικονομική πολιτική

και τα μέτρα εφαρμογής της, η επιχειρούμενη μεταρρύθμιση χαρακτηρίζεται από την αναζήτηση της κατάλληλης ισορροπίας μεταξύ ρύθμισης και ευελιξίας, αλλά και μεταξύ αειφορίας, προώθησης των επενδύσεων και διασφάλισης του δημόσιου συμφέροντος. Με δεδομένη την τρέχουσα οικονομική συγκυρία, τη δημοσιονομική κατάσταση της χώρας, τις υφιστάμενες αλλά και υπό τροποποίηση οργανωτικές και διοικητικές δομές, ως βασικό ζητούμενο των αλλαγών αναδεικνύεται η ενδυνάμωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας του συστήματος σχεδιασμού.

Ο χωρικός σχεδιασμός θα πρέπει να αναδειχθεί σε θετικό εργαλείο για τη διαχείριση και αξιοποίηση των πόλεων και των τόπων με όρους οικονομικής ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας, κοινωνικής ευημερίας και συνοχής και περιβαλλοντικής αναβάθμισης και προστασίας έχοντας ως κεντρική επιδίωξη τη διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης στις ευκαιρίες για ατομική και συλλογική βελτίωση των συνθηκών και της ποιότητας ζωής στις πόλεις. Κεντρικό ζήτημα προς διερεύνηση αποτελεί η συμβολή του χωρικού σχεδιασμού στη δόμηση της ικανότητας αντίστασης, ανάκαμψης ή αναπροσανατολισμού των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών δομών μιας πόλης προκειμένου να μετριάσει τις επιπτώσεις της κρίσης, να απορροφήσει το αρχικό σοκ και να οδηγήσει σε νέες αναπτυξιακές διαδρομές.

...Η 'ΠΑΡΑΔΟΣΗ' ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ

Τα συστήματα και οι πρακτικές του σχεδιασμού βασίζονται αλλά και περιορίζονται από το κοινωνικο-πολιτικό και πολιτισμικό πλαίσιο ή τα γνωρίσματα της κοινωνίας από την οποία πηγάζουν και στην οποία εντάσσονται. Ο σχεδιασμός και το θεσμικό σύστημα που τον πλαισιώνει, διαμορφώνονται και υφίστανται σε συνάρτηση με ένα συγκεκριμένο πλαίσιο 'παράδοσης' ή 'κουλτούρας', το οποίο χαρακτηρίζει τον τρόπο λειτουργίας εμπλεκόμενων θεσμικών και φυσικών υπο-

κειμένων, καθώς και την αποτελεσματικότητα και τη σχέση στόχων και αποτελεσμάτων του σχεδιασμού. Αυτή η 'παράδοση' σχεδιασμού είναι μια έννοια δυναμική, που αφενός ενσωματώνει την ετερογένεια των τόπων, τον πλουραλισμό των αξιών και τη διαφορετικότητα συλλογικών και ατομικών διαδρομών και αφετέρου περιλαμβάνει την ερμηνεία των σκοπών και του περιεχομένου του σχεδιασμού, τον τρόπο που αναγνωρίζονται και αντιμετωπίζονται τα προβλήματα, τη χρήση συγκεκριμένων κανόνων, διαδικασιών και εργαλείων ή τους τρόπους και τις μεθόδους συμμετοχής των πολιτών. Με τον τρόπο αυτό η συγκεκριμένη 'παράδοση' σχεδιασμού αναδύεται ως αποτέλεσμα συναθροισμένων συμπεριφορών, αξιών, κανόνων, προτύπων και πεποιθήσεων, που μοιράζονται και ακολουθούν όσοι εμπλέκονται στο σχεδιασμό, περιλαμβάνοντας τόσο ανεπίσημες (παραδόσεις, συνθήκες και έθιμα) όσο και επίσημες (διοικητικές αρμοδιότητες και θεσμικό πλαίσιο) πτυχές του σχεδιασμού.

Στην Ελλάδα, στοιχεία της 'παράδοσης' σχεδιασμού αποτελούν η κυριαρχία ενός ισχυρά συγκεντρωτικού ρυθμιστικού και κανονιστικού πλαισίου, η απουσία εργαλείων στρατηγικού σχεδιασμού, η ανεπάρκεια των μηχανισμών δημόσιας διαβούλευσης και συμμετοχής, οι αδιαφανείς μορφές διαμεσολάβησης συμφερόντων και η έλλειψη επαρκών μηχανισμών υποστήριξης, ελέγχου και παρακολούθησης της εφαρμογής του χωρικού σχεδιασμού. Η τρέχουσα οικονομική κρίση επιτάσσει να γίνουν μεγάλες και καθοριστικής σημασίας αλλαγές στο ισχύον σύστημα χωρικού σχεδιασμού, ώστε ο σχεδιασμός να γίνει περισσότερο ευέλικτος, καινοτόμος και επιχειρησιακός. Στο πλαίσιο της κρισιμότητας του σχεδιασμού για τη διαχείριση της οικονομικής κρίσης και των νέων ρόλων των εμπλεκόμενων στα διαφορετικά επίπεδα του χωρικού σχεδιασμού, αναμένονται δραστικές αλληλεπιδράσεις με την τρέχουσα 'παράδοση' σχεδιασμού.

Σε κάθε περίπτωση, στο πλαίσιο της οικονομικής συγκυρίας, οι πολεοδόμοι και χωρο-

τάκτες, ειδικότερα, καλούνται να δράσουν ως ενορχηστρωτές των διαδικασιών του χωρικού σχεδιασμού των πόλεων, αναγνωρίζοντας τις σύνθετες αλληλεπιδράσεις μεταξύ οικονομικών, κοινωνικών, πολιτισμικών και περιβαλλοντικών σχέσεων. Οι προοπτικές ανάπτυξης κάθε πόλης θα πρέπει να διατυπώνονται σε συνάρτηση με τα δικά της ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, είτε πρόκειται για αδυναμίες είτε για πλεονεκτήματα, απέναντι στις απειλές και τις ευκαιρίες που προκαλεί, πολλαπλασιάζει ή μεγεθύνει η οικονομική κρίση.

...ΝΕΑ ΑΣΤΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΗΣ ΠΟΛΗΣ

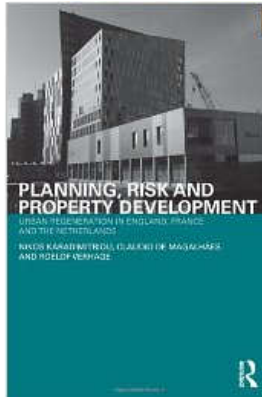
Οι πόλεις υπήρξαν ανέκαθεν τόποι εκδήλωσης αστικών κινήματων, άλλοτε μεγαλύτερης και άλλοτε μικρότερης εμβέλειας, ως αποτέλεσμα των κοινωνικών αντιθέσεων και των διεκδικήσεων συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων. Κατά την τρέχουσα οικονομική κρίση, οι κοινωνικές εντάσεις πολλαπλασιάστηκαν και εκδηλώθηκαν αρκετές φορές μέσα από πολιτικές αντιπαραθέσεις ή/και βίαιες συγκρούσεις, συχνά σε συνδυασμό με την αμφισβήτηση του συνολικού οικονομικού και πολιτικού συστήματος, ιδιαίτερα στις μεγάλες πόλεις του ευρωπαϊκού νότου. Σε πολλές περιπτώσεις τα σύγχρονα αστικά κινήματα συνδέθηκαν με την αναζήτηση εναλλακτικών μορφών συλλογικής οργάνωσης, όπως διάφορες μορφές κοινωνικής οικονομίας, ως μέσο εξόδου από την κρίση. Η ανάγκη αντιμετώπισης των πρόσθετων κοινωνικών και γεωγραφικών αδικιών και ανισοτήτων που προκαλεί η τρέχουσα κρίση καθιστά επίκαιρο το ζήτημα της δίκαιης πόλης, μιας πόλης που εξασφαλίζει την ισότιμη πρόσβαση όλων των πολιτών στη λήψη αποφάσεων, στις ευκαιρίες και τις εξυπηρετήσεις που προσφέρει η πόλη. Καθώς η αναζήτηση της δίκαιης πόλης συνδέεται με ζητήματα νομιμοποίησης της εξουσίας και κατανομής του παραγόμενου κόστους και οφέλους, δεν υπάρχουν εύκολες και αναμφισβήτητες απαντήσεις.

Ένα πειστικό όραμα μιας δίκαιης πόλης θα πρέπει να εξηγήσει πώς θα επιτύχει ταυτόχρονα κοινωνική ευημερία και ισότητα, προσφέροντας περισσότερες ευκαιρίες ανάπτυξης που οδηγούν στη δημιουργία θέσεων εργασίας και προωθούν την κοινωνική συνοχή. Η δίκαιη πόλη θα πρέπει να ενσωματώσει δημιουργικά όλες τις κοινωνικές ομάδες πέραν του αυτονόητου ενδιαφέροντος για τις μη προνομιούχες ομάδες. Η σύνθεση των επιδιώξεων όλων των κοινωνικών ομάδων και η ισότιμη πρόσβαση στις ευκαιρίες της αστικής ανάπτυξης σε σχέση με την επιδίωξη πραγματικής ισότητας θα πρέπει να αποτελέσουν τον άξονα του οράματος της δίκαιης πόλης. Η συμμετοχή στις αποφάσεις και ο δημοκρατικός πλουραλισμός δεν αρκούν ούτε για να άρουν την κυριαρχία ομάδων που διαθέτουν περισσότερες πηγές δύναμης και γνώσης ούτε για να αποτρέψουν τις ακραίες καταστάσεις και συμπεριφορές όπως είναι ο κοινωνικός αποκλεισμός και η άσκηση βίας. Η δίκαιη πόλη θα πρέπει να επιλύει θεσμικά και συναινετικά τα ζητήματα που αναπόφευκτα θα προκύπτουν, μέσω της αναγνώρισης και του σεβασμού των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα οποία δεν θα μπορούν να περιορίζονται ούτε από συγκυριακές πλειοψηφίες ούτε από δυναμικές μειοψηφίες.

Η εφαρμογή των αρχών της δίκαιης πόλης συνεπάγεται συνεχή αξιολόγηση των αποτελεσμάτων, αλλά και κατανόηση του γεγονότος ότι η πραγματοποίηση των οραμάτων συνδέεται με τα πραγματικά δεδομένα. Στο βαθμό που οι οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές διαφορές και συγκρούσεις παράγονται από εγγενείς δομές και αντιφάσεις της αστικής ανάπτυξης, το αίτημα για μια δίκαιη πόλη, θα αποτελεί επίκαιρο και διαρκές αίτημα αυτογνωσίας και κριτικού αναστοχασμού.

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

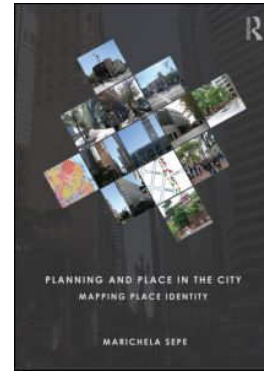
1. Εκδόθηκε από τις εκδόσεις Routledge το βιβλίο των Karadimitriou N., Magalhaes C. και Verhage R. με τίτλο **«Planning, Risk and Property Development: Urban regeneration in England, France and the Netherlands»**.

Το βιβλίο εξετάζει έξι μεγάλα προγράμματα αστικής αναγέννησης σε τρεις χώρες της Δυτικής Ευρώπης, όπως αυτά εξελίχθηκαν υπό την επίδραση των μεταβαλλόμενων συνθηκών της αγοράς την τελευταία δεκαετία. Πέρα από τη φυσική διάσταση, το βιβλίο δίνει έμφαση και στις σχέσεις, τους στόχους και τις στρατηγικές των συμμετεχόντων. Το βασικό επιχείρημα των συγγραφέων είναι ότι τα προγράμματα αυτά συχνά καταφέρνουν να συνδυάσουν την παροχή ιδιωτικών και δημοσίων αγαθών με μικρή δημόσια δαπάνη, όμως η έκθεση στα ρίσκα και τις αβεβαιότητες της αγοράς τα καθιστά ευάλωτα στις εναλλαγές του οικονομικού κύκλου.

2. Εκδόθηκε από τις εκδόσεις Routledge το βιβλίο της Marichela Sepe με τίτλο **«Planning and Place in the City»**.

Το βιβλίο παρουσιάζει την ιστορία της έννοιας του *placemaking* και αναδεικνύει τις διαφορετικές μεθόδους ανάλυσης και αξιολόγησης που χρησιμοποιούνται για να προσδιορίσουν την ταυτότητα ενός τόπου.

Η συγγραφέας παρουσιάζει επίσης τη δική της μέθοδο και προτείνει τις κατάλληλες, κατά τη γνώμη της, παρεμβάσεις. Στο βιβλίο χρησιμοποιούνται παραδείγματα από την Ευρώπη, τη Βόρεια Αμερική και την Ασία.

3. Εκδόθηκε από τις εκδόσεις IOS Press το βιβλίο που επιμελήθηκαν οι W. Zonneveld, J. De Vries και L. Janssen-Jansen της Claire Colomb με τίτλο **«European Territorial Governance»**.

Το βιβλίο ερευνά την εξέλιξη της χωρικής διακυβέρνησης σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο και τον τρόπο με τον οποίο αυτός ο νέος τύπος διακυβέρνησης επηρεάζει τον σχεδιασμό σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Περιλαμβάνοντας απόψεις ακαδημαϊκών αλλά και επαγγελματιών του χώρου, το βιβλίο επιχειρεί να συνεισφέρει στις διάφορες θεωρητικές και μη συζητήσεις για το θέμα όπως τον «εξευρωπαϊσμό» του σχεδιασμού, τη χάραξη στρατηγικής σε διάφορα επίπεδα και με τη συμμετοχή διαφόρων φορέων κλπ.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

1. Στις 1-4 Οκτωβρίου οργανώνεται από την ISOCARP το 49^ο Παγκόσμιο συνέδριο με θέμα «**Frontiers of planning. Evolving and declining models of city planning practice**» στο Brisbane της Αυστραλίας.

Πληροφορίες στην ιστοσελίδα:

<http://www.isocarp.org/>

2. Στις 9-11 Οκτωβρίου 2013 οργανώνεται το Δεύτερο Διεθνές Ερευνητικό Συνέδριο «**planning/conflict - Cities and citizenship in times of crisis**» στη Λισαβόνα (Πορτογαλία), το οποίο θα φιλοξενηθεί από το Instituto de Ciências Sociais da Universidade de Lisboa (ICS-UL) σε συνεργασία με το Centro de Investigação e Estudos de Sociologia do Instituto Universitário de Lisboa (CIES-IUL) και θα επιχορηγηθεί από την Association of European Schools of Planning (AESOP).

Πληροφορίες στην ιστοσελίδα:

<http://www.planningconflict.ics.ul.pt/>

3. Την 1^η Νοεμβρίου 2013 οργανώνεται το **Regional Studies Association Early Career Conference 2013** στο University of Manchester, UK.

Πληροφορίες στην ιστοσελίδα:

<http://www.regionalstudies.org/conferences/conference/the-regional-studies-association-early-career-conference-2013>

4. Στις 22 Νοεμβρίου 2013 οργανώνεται το Regional Studies Association Winter Conference 2013 με θέμα «**Mobilising Regions: Territorial Strategies for Growth**» στο Λονδίνο.

Πληροφορίες στην ιστοσελίδα:

<http://www.regionalstudies.org/conferences/conference/regional-studies-association-winter-conference-2013>

5. Στις 2-3 Δεκεμβρίου 2013 οργανώνεται από την WASET το **XXXIV International Conference on Urban Planning, Regional Development & Information Society** στο Dubai.

Πληροφορίες στην ιστοσελίδα:

<https://www.waset.org/conferences/2013/uae/icuprdis/>

6. Στις 16-18 Δεκεμβρίου 2013 το Regional Studies Association οργανώνει Διεθνές Συνέδριο με θέμα «**Global Urbanisation: Challenges and Prospects**» στο University of California, Los Angeles.

Πληροφορίες στην ιστοσελίδα:

<http://www.regionalstudies.org/conferences/conference/rsa-international-conference-2013>

7. Στις 9-10 Ιανουαρίου 2014 οργανώνεται από την WASET το **XXXV International Conference on Urban and Transportation Engineering** στην Αθήνα.

Πληροφορίες στην ιστοσελίδα:

<http://c.waset.org/conference/2014/01/athens/ICUTE->

8. Στις 21-23 Μαΐου 2014 το Α.Π.Θ. οργανώνει το 5^ο Διεθνές Συνέδριο «**Geographic Object-Based Image Analysis (GEOBIA 2014)**» στη Θεσσαλονίκη.

Πληροφορίες στην ιστοσελίδα:

<http://geobia2014.web.auth.gr/index.html>

ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΥΠΟ

Η χωροταξία της κρίσης

του Ηλία Μπεριάτου*

Αν κάποιος ρωτούσε τι είδους χωροταξία ασκείται στην Ελλάδα αυτή την εποχή της γενικευμένης οικονομικής και κοινωνικής κρίσης, ή ακριβέστερα ποια χωροταξική πολιτική προωθεί το αρμόδιο υπουργείο, η απάντηση θα ήταν δυστυχώς άκρως απογοητευτική: Είναι η πολιτική τού «βλέποντας και κάνοντας» ακολουθώντας τους άλλους και του «όπου φυσάει ο άνεμος», και συγκεκριμένα ο άνεμος του laissez-faire στη θαλασσοκρήνη του εκδοχής.

Για πολλούς η σύγχρονη χωροταξία και περιφερειακή ανάπτυξη - δηλαδή η συνολική επέμβαση στον χώρο - «γεννήθηκε» τυπικά (γιατί άτυπα υπήρχε πάντα) με τη δημιουργία της Tennessee Valley Authority στις ΗΠΑ τον περασμένο αιώνα. Αυτός ο καινοτομικός για την εποχή του φορέας σχεδίασε και οργάνωσε σφαιρικά και ολοκληρωμένα τον χώρο και την οικονομία μιας οργανικής γεωγραφικής ενότητας προκειμένου να υπάρξει λειτουργικότητα και αποτελεσματικότητα για όλες τις παραγωγικές και επενδυτικές - με τη στενή και ευρεία έννοια - δραστηριότητες. Να υπάρξει δηλαδή αυτό που λέμε (χωρική) ανάπτυξη. Και αυτό ακριβώς έγινε την εποχή της μεγάλης κρίσης και ύφεσης των αρχών του 1930.

Τώρα, πώς κάποιοι οικονομικοί εγέφαλοι (σύμβουλοι υπουργών και λοιποί παράγοντες) ανακάλυψαν στη σημερινή συγκυρία ότι ο σχεδιασμός και η οργάνωση του χώρου που συνιστά μια σημαντική παραγωγική δύναμη, ανάλογη με την επιστήμη και τεχνολογία, αποτελούν... εμπόδιο στην ανάπτυξη, πρέπει να μας το εξηγήσουν κάποια στιγμή. Διότι δυστυχώς αυτό είναι το συμπέρασμα από τις δηλώσεις των αρμοδίων σε ραδιόφωνα, τηλεοπτικά κανάλια και ημερίδες, που ρίχνουν στον καιάδα τη χωροταξία ως το κατεξοχήν πρόβλημα στις επενδύσεις! Πλά-

νη; Υποκρισία; Ή και τα δύο; Για παράδειγμα, φταίει άραγε η χωροταξία για τα σοβαρά προβλήματα των ΑΠΕ (αιολικών και ηλιακών πάρκων), όπως η ανεπαρκής χωρητικότητα των δικτύων της ΔΕΗ ή οι νέες τιμές αγοράς του ρεύματος;

Αν λοιπόν η ανάπτυξη έχει ανάγκη τον σχεδιασμό αλλά και τις επενδύσεις, τότε κατά την αριστοτέλεια λογική και οι επενδύσεις έχουν ανάγκη τον χωροταξικό σχεδιασμό ως βασικό εργαλείο βιώσιμης υλοποίησής τους, μέσω και του συντονισμού με τις σχετιζόμενες τεχνικές και κοινωνικές υποδομές και κάθε άλλη χωρική παράμετρο. Γιατί η χωροταξία πατάει γερά στο έδαφος μεταφορικά και κυριολεκτικά.

Οι ιθύνοντες πρέπει να καταλάβουν ότι το πρόβλημα σήμερα δεν είναι ο χωρικός σχεδιασμός, ούτε η σχετική ισχύουσα νομοθεσία (νόμοι 2508 και 2742), η οποία εξάλλου έχει υποστεί ήδη αλλεπάλληλα «χτυπήματα» (τροποποιήσεις) «λόγω επείγοντος» και λόγω κρίσης με μια σειρά νομοθετήματα - πολεοδομικού και οικονομικού χαρακτήρα - κυρίως την τελευταία τριετία.

Η χωροταξία δεν έχει ανάγκη από νέους νόμους διότι διαθέτει ένα αρκετά άρτιο και σχετικά πρόσφατο θεσμικό πλαίσιο. Πρέπει να αποφευχθεί η περιπέτεια μιας νέας εκ βάθρων αλλαγής χωρίς αποχρώντα λόγο. Δεν είναι απλώς περιττή, είναι παγίδα και νάρκη στα προγράμματα σχεδιασμού. Η χωροταξία έχει ανάγκη από μια δυναμική και «ανοιχτόμυαλη» εφαρμογή του υπάρχοντος νομοθετικού «οπλοστασίου». Και το ΥΠΕΚΑ πρέπει να επιβάλει αυτή τη γραμμή στα οικονομικά επιτελεία, τα οποία μέσω της δήθεν άρσης των «αγκυλώσεων» στην ουσία ζητούν εμμέσως πλην σαφώς την κατάργησή του! Ωστόσο το υπουργείο αυτό είναι εκεί για να υπερασπίσει το αντικείμενό του: τον χωροταξικό, πολεοδομικό και περιβαλλοντικό σχεδιασμό. Διότι, αν δεν το κάνει, τότε θα αυτοκαταργηθεί. Η σημερινή κρίση (σιωπηλή κατάργηση) του «πάλαι ποτέ» ηγετικού υπουργείου Χωροταξίας είναι ένα σύμπτωμα

της γενικότερης κρίσης στρατηγικής για τη χωρική ανάπτυξη της χώρας.

Ας σταματήσουμε λοιπόν τους θρησκευτικού τύπου αφορισμούς και αναθέματα εναντίον της χωροταξίας και ας προσπαθήσουμε να ρυθμίσουμε και να οργανώσουμε κάθε σπιθαμή της ελληνικής επικράτειας με στόχο την πραγματική ενδογενή ανάπτυξη (την οποία όλοι επικαλούνται, αλλά κανένας δεν προωθεί), η οποία θα προέλθει από την πραγματοποίηση, στον κατάλληλα σχεδιασμένο χώρο, των χιλιάδων παραγωγικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων (αγροτικών, μεταποιητικών, εμπορικών κ.ά.) και όχι αποκλειστικά και μόνον από την υλοποίηση των ξένων επενδύσεων. Ας θεωρηθεί αυτή η έκκληση κραυγή αγωνίας που εκφράζει όσους έχουν υπηρετήσει τον σχεδιασμό σε αυτόν τον τόπο - τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Και είναι πολλοί...

* Ο Ηλίας Μπεριάτος είναι καθηγητής Χωροταξικού Σχεδιασμού στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και έχει διατελέσει γενικός γραμματέας ΥΠΕΧΩΔΕ.

Τα Νέα, 03/01/2013

<http://www.tanea.gr/opinions/all-opinions/article/4779324/?iid=2>

Η οδός Πανεπιστημίου και τα προβλήματα του κέντρου

του Δημήτρη Οικονόμου

Οι παρεμβάσεις στον υφιστάμενο αστικό χώρο, γνωστές με το γενικό όρο «ανάπλαση» αποτελούν φαινόμενο κυρίως της μεταπολεμικής περιόδου.

Αρχικά με στόχο την αντιμετώπιση καταστροφών που είχαν γίνει στις πόλεις κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και καθαρά πολεοδομικό χαρακτήρα, απέκτησαν διαδοχικά και άλλες μορφές (που συνοδεύτηκαν από αντίστοιχες ειδικότερες ονομασίες). Ο πιο πρόσφατος μετασχηματισμός τους είναι διεθνώς γνωστός ως *urban regeneration* (αποδίδεται συνήθως στα ελληνικά ως «αστική αναγέννηση») και έχει

ηλικία περίπου 25 ετών. Βασικό χαρακτηριστικό τους είναι ότι καλύπτουν ένα πολύ ευρύ φάσμα αντικειμένων, που περιλαμβάνει το σύνολο των πτυχών του πολεοδομικού σχεδιασμού, τις πολλαπλές διαστάσεις του περιβαλλοντικού σχεδιασμού των πόλεων, την αναμόρφωση της οικονομικής βάσης, και την αντιμετώπιση αστικών κοινωνικών προβλημάτων. Από χωρική άποψη, αφορούν τόσο το δημόσιο χώρο (δρόμους, πλατείες,...) όσο και τον ιδιωτικό (δηλ. το εσωτερικό των οικοδομικών τετραγώνων και το κτηριακό απόθεμα). Παράλληλα, η αστική αναγέννηση δεν εκπορεύεται αποκλειστικά από το δημόσιο τομέα αλλά προωθείται μέσα από διαδικασίες διακυβέρνησης (δηλ. εταιρικής σχέσης δημόσιου, ιδιωτικού και κοινωνικού τομέα) και χρηματοδοτείται με διάφορους συνδυασμούς δημόσιων πόρων και ιδιωτικών κεφαλαίων.

Πηγή:

<http://www.absurdum.gr/arhitektoniki/odos-panepistimiou/>

Είναι προφανές ότι η αστική αναγέννηση είναι μια πολύ πιο σύνθετη μορφή παρέμβασης στον αστικό χώρο από αυτό που στην Ελλάδα θεωρείται ως ανάπλαση. Οι Ελληνικές αναπλάσεις επί δεκαετίες εξαντλούνται σε παρεμβάσεις εξωραϊσμού του δημόσιου κοινόχρηστου χώρου (πολύ συχνά αποτυχημένες-ενδεικτικά μόνο, βλ. την περίπτωση της Πλατείας Ομονοίας, αλλά τα παραδείγματα μπορούν να πολλαπλασιαστούν) και στη δημιουργία πεζοδρόμων. Οι τελευταίοι σπάνια εντάσσονται σε μια συνολική οργάνωση του οδικού δικτύου και της κυκλοφορίας, κατά κανόνα δεν λαμβάνουν υπόψη τις επιπτώσεις στη στάθμευση, και

δεν συντονίζονται με τα μέσα μαζικής μεταφοράς. Επιπλέον, πάσχουν από ακραία έλλειψη διαχειριστικών μηχανισμών, με αποτέλεσμα να γίνονται κατά κανόνα εστίες παραβατικότητας και περιβαλλοντικής υποβάθμισης. Χαρακτηριστικές εκδηλώσεις του προβλήματος είναι η «χρήση» του ως χώρων στάθμευσης οχημάτων και αξόνων κίνησης δικύκλων, η κατάληψη μεγάλου μέρους της επιφανείας τους από τραπεζοκαθίσματα και η ηχορρύπανση.

Πηγή:

<http://www.absurdum.gr/arhitektoniki/odos-panepistimiou/>

Η συζήτηση κατά τα τελευταία χρόνια για την πεζοδρόμηση της Οδού Πανεπιστημίου συνοψίζει τις παρανοήσεις που υπάρχουν στη χώρα μας σχετικά με τις αστικές παρεμβάσεις και τις αδυναμίες των αστικών πολιτικών. Τα δεδομένα που πρέπει να ληφθούν για μια ουσιαστική προσέγγιση του ζητήματος είναι τα εξής:

Πρώτον, η προϊούσα κρίση του ευρύτερου κέντρου της Αθήνας. Η κρίση αυτή έχει μεγάλο χρονικό βάθος· αρχικά είχε πολεοδομικό και περιβαλλοντικό χαρακτήρα που συνδέονται με διαχρονικές αστοχίες της ελληνικής πολεοδομικής πολιτικής, από περίπου το 2000 άρχισε να αποκτά και κοινωνικές διαστάσεις συνδεδεμένες με τη μαζική εισοδο μεταναστών, και μετά την εκδήλωση της κρίσης έγινε ακόμα πιο σύνθετη, με την προσθήκη και αναπτυξιακών προβλημάτων (χαρακτηριστικές εκδηλώσεις είναι οι μεγάλες πιέσεις στον τουρισμό, το μαζικό κλείσιμο καταστημάτων και η κατάρρευση της αγοράς των ακινήτων) και τη διεύρυνση του χαρακτήρα των κοινωνικών προβλημάτων (που αφορούν πλέον όχι μόνο μετανάστες

αλλά και άλλες ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, και συμπεριλαμβάνουν και τη μεγάλη αύξηση της εγκληματικότητας και της παραβατικότητας).

Δεύτερον, η εμπειρία από την ταύτιση στην Ελλάδα των αστικών αναπλάσεων με τις πεζοδρομήσεις. Τα αρνητικά της εμπειρίας αυτής συμπεριλαμβάνουν τόσο τον εκφυλισμό των πεζοδρόμων σε χώρους παράνομης στάθμευσης και κυκλοφορίας, παραεμπορίου και πολεοδομικής παραβατικότητας κλπ. που ανάφερα πιο πάνω, όσο και το έλλειμμα ολοκληρωμένων παρεμβάσεων που θα αντιμετωπίζουν τα σύνθετα ευρύτερα πολεοδομικά, περιβαλλοντικά, οικονομικά, κοινωνικά-προβλήματα που υπάρχουν σε διάφορες ελληνικές πόλεις (και, συγκεκριμένα, στο κέντρο της Αθήνας).

Τρίτον, ο ρόλος που παίζει η Οδός Πανεπιστημίου στο ευρύτερο κέντρο αλλά και στο σύνολο του Πολεοδομικού Συγκροτήματος της Αθήνας. Πρόκειται για βασικό κυκλοφοριακό άξονα ιδιωτικών και δημόσιων μέσων μεταφοράς (κάτι που σημαίνει ότι κάθε παρέμβαση που απομακρύνει τέτοια μέσα πρέπει να έπεται σοβαρής μελέτης των κυκλοφοριακών επιπτώσεων και εξεύρεσης εναλλακτικών λύσεων) αλλά και για καθοριστικό στοιχείο της αντιληπτικής εικόνας του κέντρου της πόλης. Ως προς το τελευταίο σημείο, είναι προφανές ότι η μη εξασφάλιση με αξιόπιστο τρόπο ότι δεν θα αναπαράχθουν σε μια πεζοδρομημένη Πανεπιστημίου τα κλασσικά προβλήματα διαχείρισης των ελληνικών πεζοδρόμων (προβλήματα που υπάρχουν ακόμα και στην πιο επιτυχημένη ίσως από αισθητική άποψη πεζοδρόμηση, αυτή της Οδού Δ. Αρεοπαγίτου, παρά το ότι η ευρύτερη ζώνη στην οποία εντάσσεται η τελευταία δεν χαρακτηρίζεται από τη συνθετότητα και τις πιέσεις του κέντρου της Αθήνας) θα οδηγήσει σε υποβάθμιση του ρόλου της ως κεντρικού στοιχείου της εικόνας και της συμβολικής οργάνωσης του αθηναϊκού χώρου. Σημειωτέον ότι η πολύ μεγάλη κλίμακα της περιοχής που θα πεζοδρομηθεί στην περίπτωση της Πανεπιστημίου θα οξύνει ακόμα περισσότερα τις δυσκολίες διαχεί-

ρισης και αστυνόμευσης, και εξ αντιδιαστολής τα προβλήματα ασφάλειας. Η προωθούμενη πεζοδρόμηση και της Λεωφόρου Όλγας καθιστά ακόμα μεγαλύτερη την περιοχή για την οποία τίθενται τέτοια θέματα (συμπεριλαμβανόμενης και της ευρύτερης ζώνης του Ζαππείου).

Πηγή:

<http://www.absurdum.gr/arhitektoniki/odos-panepistimiou/>

Τέταρτον, μια παρέμβαση τόσο σημαντικής κλίμακας πρέπει να εντάσσεται οργανικά στον ευρύτερο, στρατηγικό, πολεοδομικό σχεδιασμό. Αυτό είναι αναγκαίο τόσο για τη ρύθμιση των επιπτώσεων όσο και για την αξιοποίηση των ευκαιριών που μπορεί να προκύψουν. Στην περίπτωση της Πανεπιστημίου κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει. Το Ρυθμιστικό Σχέδιο της Αθήνας (σε κάθε περίπτωση τελείως παρωχημένο, αφού έχει εγκριθεί το 1985 και από τότε έχει υποστεί μόνο ορισμένες τροποποιήσεις) δεν την προβλέπει, ενώ στην όλη πρωτοβουλία μέχρι σήμερα δεν υπάρχει ουσιαστική ανάμειξη των αρμόδιων υπηρεσιών. Οι διάφοροι σχεδιασμοί που έχουν υπάρξει μέχρι σήμερα κινούνται σε επίπεδο αστικής σύνθεσης (δηλαδή αρχιτεκτονικού χαρακτήρα και αντίληψης), αγνοώντας τα πολεοδομικά ζητήματα (πχ. αλληλεπίδραση με τις χρήσεις γης), τις επιπτώσεις στην κυκλοφορία, τις προτεραιότητες που θέτουν τα πραγματικά προβλήματα του κέντρου της Αθήνας σήμερα (κοινωνικές και οικονομικές-αναπτυξιακές), και τη σπανιότητα των πόρων που, σε συνθήκες δημοσιονομικής και ευρύτερης κρίσης, επιβάλλει τη χρήση τους σε συνάρτηση με τα πραγματικά προβλήματα.

Τα παραπάνω δεν σημαίνουν ότι η πεζοδρόμηση της Οδού Πανεπιστημίου είναι εξ ορισμού περιττή ή και λανθασμένη. Θα μπορούσε να είναι, όπως θα μπορούσε να είναι και χρήσιμη. Το ζήτημα είναι ότι δεν έχουν υπάρξει, όπως προωθείται μέχρι σήμερα η σχετική πρωτοβουλία, οι προϋποθέσεις που θα επέτρεπαν να γίνει μια τεκμηριωμένη αξιολόγηση μιας τέτοιας παρέμβασης, με αποτέλεσμα η όλη συζήτηση να κινείται σε επίπεδο γενικολογιών και καλών προθέσεων, χωρίς πραγματική κατανόηση των θετικών και αρνητικών στοιχείων που ενδέχεται να υπάρξουν.

Κατά την άποψή μου απαιτείται μια νέα προσέγγιση, που θα περιλαμβάνει κυκλοφοριακή μελέτη του θέματος σε βάθος, σοβαρή εξέταση των κινδύνων που συνδέονται με τη διαχείριση και την ασφάλεια (και των πραγματικών δυνατοτήτων αποτελεσματικής αντιμετώπισής τους), εκτίμηση των επιπτώσεων που θα υπάρξουν στο υπόλοιπο κέντρο της Αθήνας και ιδιαίτερα στις προβληματικές περιοχές (κάτω από τον άξονα Αιόλου-Ομόνοια-Εξάρχεια-Πατησίων) αλλά και του κινδύνου να λειτουργήσει μια πεζοδρομημένη Πανεπιστημίου ως διάδρομος επέκτασης των προβλημάτων αυτών μέχρι το Σύνταγμα, και αξιολόγηση της συμβολής της πεζοδρόμησης στην αντιμετώπιση των κρίσιμων κοινωνικών και αναπτυξιακών προβλημάτων του κέντρου (και της Αθήνας συνολικά). Επιπλέον, πρέπει να συνεκτιμηθεί το θέμα των πόρων που θα απαιτηθούν για την παρέμβαση, καθώς και εναλλακτικές δυνατότητες (πχ. διαπλάτυνση πεζοδρομίων χωρίς πλήρη πεζοδρόμηση) που ενδέχεται αν μελετηθούν να αποδειχθούν καλύτερα προσαρμοσμένες στα πραγματικά δεδομένα. Ο συντονισμός με το σε εξέλιξη Σχέδιο Ολοκληρωμένης Αστικής Παρέμβασης (ΣΟ-ΑΠ) που προωθούν ο Δήμος Αθηναίων και ο Οργανισμός Αθήνας για το ευρύτερο κέντρο της πόλης αποτελεί επίσης αυτονόητη αναγκαιότητα.

Από την ιστοσελίδα:

<http://www.absurdum.gr/arhitektoniki/odos-panepistimiou/> [04/07/2013]

ΛΕΞΕΙΣ - ΚΛΕΙΔΙΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΤΕΥΧΩΝ

π01: Μητροπολιτικό πάρκο Ελληνικού, Μετεγκατάσταση ΔΕΘ, Ρυθμιστικό Σχέδιο Λάρισας

π02: Ειδικό Πλαίσιο Βιομηχανίας, Επικαιροποίηση Ρυθμιστικού Σχεδίου Θεσσαλονίκης, Αναθεώρηση Γ.Π.Σ. Δήμου Τρικκαίων

π03: Ρύθμιση του μητροπολιτικού χώρου της Θεσσαλονίκης, Πολεοδομικός σχεδιασμός & κλιματική αλλαγή, Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας – Αττικής

π04: 2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Πολεοδομίας, Χωροταξίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης, Αφιέρωμα: «Ποιο το μέλλον της χωροταξίας και της πολεοδομίας στην περίπτωση διάσπασης του ΥΠΕΧΩΔΕ;» (Γ. Αλαβάνος, Σπ. Κουβέλης, Γ. Μανιάτης, Ε. Μπαλτάς, Δ. Οικονόμου, Ν. Τασσπούλου), Ρυθμιστικό Σχέδιο Αττικής, Μετεγκατάσταση ΔΕΘ

π05: 2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Πολεοδομίας, Χωροταξίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης - τοποθέτηση ΣΕΜΠΧΠΑ, Σεμινάρια, Αφιέρωμα «Ο πολεοδομικός σχεδιασμός σε κρίση;» (Γ. Γιαννακούρου, Κ. Γώγος, Μ. Χαϊνταρλής), Κοπεγχάγη (Κ. Αρσένης), Σύγχρονες Αστικές Αναπλάσεις, Ολοκληρωμένα Προγράμματα Αστικής Αναζωογόνησης.

π06: «Καλλικράτης» - γνωμοδότηση Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α., Αφιέρωμα «Οικονομική κρίση και σχεδιασμός του χώρου» (Γ. Καυκαλάς, Γ. Μιχαηλίδης, Σ. Ράπτης), Άρθρα μελών (Καλλικράτης, προσβασιμότητα, υπολογισμός πολυτροπικού επιπέδου εξυπηρέτησης στη Θεσσαλονίκη, Οδηγία INSPIRE), Εκδήλωση Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α - Προγράμματα αστικής αναγέννησης και βιώσιμη ανάπτυξη.

π07: Εκδήλωση Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. & Τ.Ε.Ε./Τ.Κ.Μ για τα προγράμματα αστικής

αναγέννησης, Υπόμνημα θέσεων προς την Υπουργό Π.Ε.Κ.Α., Σεμινάριο Real Estate, Άρθρα για Γ.Π.Σ./Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π.

π08: Αφιέρωμα «Το σημερινό ελληνικό σύστημα πολεοδομικού σχεδιασμού από τη σκοπιά των μελετητών» (Γ. Αγγελίδης, Ε. Αυγουστίδου, Δ. Δούμας, Κ. Τσαβδάρη), Γνωμοδότηση Π.Τ.Β.Ε. για το Ενιαίο Στρατηγικό Σχέδιο Υποδομών Μεταφορών, Υπόμνημα Π.Τ.Β.Ε. προς Ο.Ρ.Θ.Ε., Άρθρα μελών (Θεσσαλονίκη 2012, Μεθοδολογική προσέγγιση για τον υπολογισμό πολυτροπικού επιπέδου εξυπηρέτησης).

π09: Σχέδιο νόμου για την τροποποίηση Ν.3316/05, Εκλογές 2011, Νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο Θεσσαλονίκης, Χωροσκόπιο: Detroit Rock City, Άρθρα μελών (e-Regional Science?, Ποιοτικά συγκοινωνιακά συστήματα σε πόλεις μεσαίου μεγέθους).

π10: Αφιέρωμα – Β' μέρος «Το σημερινό ελληνικό σύστημα πολεοδομικού σχεδιασμού από τη σκοπιά των μελετητών» (Δρ. Α. Πανταζής), Για μια σύγχρονη αντίληψη αστικής αναγέννησης, Σχέδιο Κ.Υ.Α. του Ειδικού Πλαισίου για τις Υδατοκαλλιέργειες, Γ.Π.Σ. Βόλου, Άρθρα μελών (Σ.Δ.Ι.Τ).

π11: Γνωμοδοτήσεις Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α. για το Σχέδιο Π.Δ. «Κατηγορίες και περιεχόμενο χρήσεων γης» και για το νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας / Αττικής 2021. Άρθρα μελών (Η κατάσταση των Γ.Π.Σ./Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π. σήμερα, Περιφερειακές διαφοροποιήσεις και ανισότητες του προσδόκιμου ζωής στη γέννηση στην Ελλάδα (1991-2006) – Μια πρώτη προσέγγιση).

Τα προηγούμενα τεύχη είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα του Σ.Ε.Μ.Π.Χ.Π.Α., www.poleodomia.gr & www.chorotaxia.gr στο λήμμα «Εκδόσεις».

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ

Παρακαλούμε, για τη διευκόλυνση όσων ασχολούνται με τη σύνταξη του κάθε δελτίου και προκειμένου να μη χάνεται άσκοπα χρόνος σε μετατροπές κειμένων, να τηρούνται οι ακόλουθες βασικές προδιαγραφές:

Επικεφαλίδες

•1η Επικεφαλίδα: Heading 2

•2η επικεφαλίδα: Heading 3

•Κ.ο.κ.

Κείμενο

•Normal

Αριθμήσεις

•List Bullet

•List Bullet 2

•List Bullet 3

•List Number

Τα σημεία ενδιαφέροντος σημειώνονται με bold. Για τις επικεφαλίδες πινάκων χρησιμοποιούνται Table Header, για το κείμενο πινάκων Table Text και για την αρίθμηση Table Bullet και Table Number. Δεδομένου ότι πρόκειται για ηλεκτρονική έκδοση αποφύγετε την αποστολή φωτογραφιών, με την εξαίρεση των άρθρων που προορίζονται για τη στήλη «Χωροσκόπιο». Παρακαλούμε, οι φωτογραφίες να έχουν συμπίεστεί ήδη πριν αποσταλούν και να αποτελούν πνευματική ιδιοκτησία του αποστολέα. Παρακαλούμε, επίσης, να παραθέτετε τις πηγές σας στα κείμενα που αποστέλλετε. Οποιοσδήποτε από τους γνωστούς τρόπους βιβλιογραφικής αναφοράς είναι αποδεκτός, αρκεί να τηρείται ενιαία σε κάθε κείμενο.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

grammateia@chorotaxia.gr

